

J. C. HRONSKÝ

SOLYMÁSZ TAMÁS

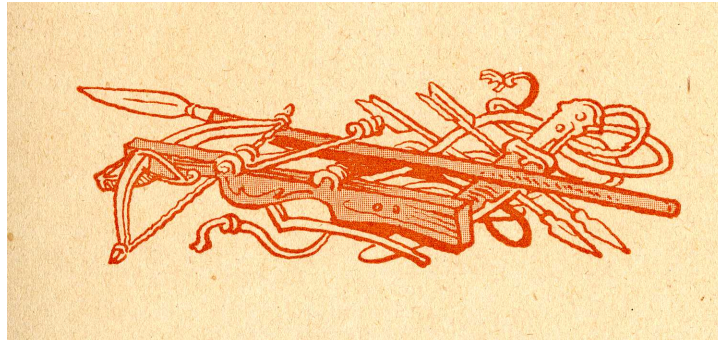
*Történetünk a régi időkben játszódik, a nógrádi hegyekben, Balázs úr
várkastélyában*



Illusztrálta Jaroslav Vodrážka

I.

Mi volt valójában a legértékesebb, hatszáz esztendővel ezelőtt, őkegyelmessége Balázs úr Várának kastélyában



Pompázatos volt maga a büszkén magasodó, felújított Várkastély, hiszen az újszerűség még ott honolt a gögös falak között. A kőművesek nemrégiben javították ki a repedéseket, oltott meszet öntve a közökbe, hogy a kövek egymáshoz kapaszkodhassanak. Az ereszcsonna alatti deszkák sem feketedtek még meg és a kapuhoz vezető út is frissen szórt kővel borítva várta a kastélyba igyekvőket.

A hatalmas kövekből kifaragott nagykapu őrei büszkén pillantgattak a csapóhídra, és örömmel engedték le a várkastélyba igyekvőknek.

A bejáró felett álldogáló kürtösnek nagy elégedettséget jelentett jeles harsonája, de mestersége is, hiszen úgy vélte, valójában ő a Vár igazi ura, nem pedig Balázs uraság. Aki a kastély felé érkezett, azt ő pillantotta meg legelőször. Kürtjébe fűjt és ennek alapján az örök vagy bebocsátották az érkezőt, vagy, ha hívatlan vendég érkezett, a csapóhíd továbbra is zárva maradt. Hajnalra, amikor az utolsó csillagok fényei is kihunytak, emberünk szájához emelte harsonáját és mind a négy égtáj felé fordulva belefűjt. Kürtje azonban különösen hosszan zengett a várudvar felé, amitől muzsikusunk rögvést varázslónak érezhette magát. Az udvar azidőtájt még csendbe és némaságba burkolódzott, de mikor felharsant a pompás dallam, varázsütésre hirtelen megelevenedett, mintha a káprázatos hang lehelt volna életet belé. Este sem volt ez másképpen. Való igaz, a kürtös igencsak tudatában volt képességeinek. Felpillantott az égre, és amikor az esthajnalcsillag fénye felragyogott, olyan volt, mintha jó testvérkéje messziről rákacsintana. Ujra felemelte kürtjét és mikor belefűjt, lélegzete valami varázslatos fuvallattá változott, hiszen a várudvar rövidesen elcsendesedett, az élet a várfalak közé húzódott, és lassan, lassan a vöröslő kályhák fénye is kialudt.

- Irigylük a népek a tudásomat, de a kürtöt is, hiszen ezt maga Balázs uraság adta a kezembe, száz esztendővel ezelőtt! Lehetséges azonban, hogy mégsem

volt teljesen igaza. Balázs úr lovaskatonái még csak irigységet sem éreztek, hiszen ők csak a pompás lándzsákat és gerelyeket látták, melyeknek, a Várkastélyt leszámítva, Losonc, Zólyom, és Korpona között sem akad párjuk.

Páratlan volt bizony a ménes is, nem is beszélve a vár kútjáról, melyben szárazság sohasem honolt, noha a szamár egész nap nem tett mást, mint körülötte járkált és húzta a kereket, amely a vizet emelte fel a mélyből, de hiába masírozott a derék jószág, a kútból az összes vizet kiemelni ő sem volt képes.



Pompásak voltak Balázs úr paripái is, és voltaképpen senki sem tudhatta, milyen távoli vidékről hozták őket az idegen kereskedők. Balázs arannyal díszített szablyája is gyönyörűséges holmi volt, akárcsak ezüsttel futtatott számszerija, a nagyszobák míves faragású lócái, az úr brokátos mentéje, három lakattal óvott vasládikója, melyben kincseit, az ékszereket és mindenféle drágakőből készült csecsebecseit őrizte.

Bizony, értékes személyiség volt az íródeák is, hiszen aki csak tehette, örömmel figyelte, amint pennáját a fekete folyadékba mártja, és csodálatos vonalakat rajzol a pergamenre, olyasfélét, amelyek valamit még jelentenek is. Azt, mi is vagyon odaírva, még Balázs úr, a vár gazdája sem tudja, ha a levelet a deák fel nem olvassa őkegyelmességének.

Felülmúlhatatlanok voltak a kastély udvarán elhelyezkedő kutyaólak is – de ezekről sokat nem mesélhetek. Elegendő, ha annyit elárulok, az udvar legszebb részét foglalták el, és két szolgának másutt egy szalmaszálat sem kellett keresztbe tennie, csak a kutyákkal törődniük. Mikor Balázs uraság felébredt, első mozdulatával az ablakot tárta, kihajolt és kutyái látványában kezdett gyönyörködni, hiszen olyannyira szerette a pompás állatokat. Hangosan és mindig ugyanabban a sorrendben szólította az ebeket:

- Huncut, Cigány, Szellő!...

Addig nem is hagyta abba, míg fel nem sorolta húsz kutyájának nevét.

Balázs csak Zsivány nevét nem ejtette ki a száján, pedig közülük őt csodálta leginkább és mikor a falka megjelent az ablak alatt, csak őrá pillantgatott, hiszen

ő volt a legokosabb jószág. Zsivány hajnaltól együtt szaladgált a többi állattal az uraság ablaka alatt, de a többiekkel ellentétben mindig hűséges maradt gazdájához és csak akkor inalt az ablak elé, amikor ott Balázs uraság jelent meg.

- Zsivány mindig elsőnek érkezik! – mosolygott reggelente Balázs úr. Zsivány a legéberebb és a leghűségesebb!

Balázs azonban leánykát is nagyon szerette, de mindennek felett az ő halványarcú, szőke hajú Fruzsínáját. A kislány égszínkék szeme, mosolya az ibolyavirággal teli rétet idézte. Hja, a gyermek már tíz esztendőt számlál, de édesapja Balázs uraság bármikor megragadja, ölébe ülteti, és valójában úgy viselkedik leányával, mintha az csak ötéves lenne. Simogatja napszíttá haját, friss orcáját, megcsókolja gyermeke homlokát, és az udvarban mindenki tudja, mennyire szereti Balázs leánykáját. Igaz, ami igaz, már vőlegényről is gondoskodott számára, hiszen akkoriban a gyermekek jegyezték el egymást, és az esküvőre pedig akkor került sor, amikor a csemeték végérvényesen felnőtté váltak. Ki is adta a parancsolatot, Húsvétot követően a kastély íródeákjának, és a derék férfiú pompázatos levelet írt a Zólyomi Kacsicsoknak. A levélben megemlíttetik a szépséges virágszál Fruzsina, aki György napján betöltötte tizedik életévét, és otthoni tudományokban foglalatoskodik; már megkülönbözteti a kiskacsát a libától, édesanyja varni tanítja, és amíg Fruzsina bele nem nő menyasszonyi ruhájába, addigra olyan gazdaasszony válik belőle, amilyennek nincs párja a Dancs-Kacsicsok Zólyomi főispánságában. Őuraságaik ámbátor Liptót, Árvát, Túróc, Hont és Nógrád vármegyéket is igazgatják, de ilyen fehérnépet még ők sem láthattak. A kegyes uraság győződjön meg erről személyesen, tisztelje meg látogatásával a várkastélyt és annak urát. Kegyeskedjen magával hozni asszonyát, Zsófia úrnőt, kedves fiát, Oguzt, aki, ha Balázs urat nem hagyja cserben az emlékezete, Pünkösöd előtt töltötte be tizenötödik esztendejét, tehát abban a korban van, amikor a legény már szablyával övezheti magát és midőn felül a csikóra, olyasfélre, amelyiknek ereiben féktelenség lakozik, és amelyik inkább áll két hátsó, semmint vágat négy lábán. Hej bizony, délceg legény a fiatal Oguz, híre is elérkezett a várkastélyba és már az itteni népek is tudják milyen erős, és edzett karokkal rendelkezik. Kiválóan felajzza édesapja nyílpuskáját, és röptében lövi le a varjút... Ne sajnálják hát a hosszú utat és jöjjenek, a várkaput mindig hálasan és örömmel nyitja meg előttük a vendégszerető Balázs uraság! Aratás után érkezzenek, hiszen ilyenkor a legízletesebbek a fogolymadarak és ekkor lészen belőlük a legtöbb is! A tél nem volt zord, az állatok megélték és szigorú parancs érkezett minden, a váruradalomhoz tartozó birtokra, mely szerint megtiltatik az állatokat még csak háborgatni is, meg kell tehát várniuk, amíg az értékes vendégek tiszteletüket nem teszik, és meg nem érkeznek látogatóba.

Amíg az íródeák mindezt a legszebben lekörmölte, három pergamenlapot is elrontott. De ökelme nem sajnálta sem az időt, sem a munkát és végezetül pompás levelet kanyarított.

Bizony még egy hét sem múlt el, mikor a kapu felett figyelő kürtös kétszer belefújt harsonájába, ami azt jelentette, díszes követ érkezik a vár felé. A harsona mestere azonnal rájött, hogy a küldött a Zólyomi várkastélyból érkezik és Balázs is rögvest arra gondolt, kedves válasz érkezik a Dancs-Kacsics nemzetségtől. Mindez így is volt.

Azon a napon, mikor Balázs, a várkastély ura felkelt az ebéd után, eszébe ötlött legértékesebb jószága és úgy döntött, azonnal meg is szemléli a csodálatos portékát. Mindjárt ki is ötlötte, mennyire örülne egy ilyen pompázatos ajándéknak majd látogatásakor a zólyomi Dancs, aki nem mellesleg a család tagja lesz.

Leakasztotta a falról a hatalmas kulcsot, kiszaladt az udvarra, mit sem törődve a körülötte szaladgáló kutyaival, de még a térdéhez dörgölődő Zsiványt is csak egy rövid simogatásra méltatta és már lépett is tovább az udvaron. A kastélytorony szűk ajtaja előtt megállt és kinyitotta; a sötét lépcsőházban itt is, ott is ajtók sötétlettek. Nem állt meg azonban egyik előtt sem, csak a legutolsó bejáratnál, és kezét a magasan elhelyezett lakatra helyezte és egy pillanatra megállt. Az ajtó mögül különös hangok szűrődtek ki, valami vad lárma, mintha szellemek lennének mögötte, aki némaságukat megszegni nem akarják és csak a mozgásuk közepette hallatszó suhogást vélnénk meghallani. Mikor Balázs kinyitotta az ajtót, egy pillanatig semmit sem látott, hiszen szemét erős fény vakította el. Csak egy fülsiketítő rikácsolás hallatszott, olyasféle mintha a látogatástól megrettent láthatatlan szellemek a szeglelekbe menekülnének páni félelmükben. Kisvártatva nagy és még hatalmasabb kalitkák fénye rajzolódott ki, és aki ismerte ezeket, a csodálatos készítményeket, biztosan a következőket mondta volna:

- Aha, hát ez a kastély madárháza! Takaros, gondozott és egyúttal értékes helyiség! A héják és a sólymok megismerik gazdájukat... Szárny, az van, itt bíz' elegendő, de vajon melyik madár lehet a legértékesebb a galambászhéják, a halászsasok, az ölyvök, a kányák, a sólymok és a rétisasok közül? Biztosan némelyik igen drága jószág lehet!

Sokáig azonban nem kellett tűnődnie a válaszon.

Balázs könyökig érő bőrkesztyűt húzott a karjára, odament a legértékesebb madárhoz és ráültette, úgy, hogy töviről hegyire jól szemügyre vehesse. Az uraság arcán valamilyen gyermeki öröm jelent meg, olyan, amelyik sehogyan sem illett, ehhez a hatalmas és erős férfihoz. Szemében mosoly fénylett fel, amelyik csak a legnagyobb elégedettség alkalmával jelenik meg. Végigsimította kedvenc sólymának erős szárnytollait, amire az állat kissé megfélekedezett magáról és kemény csőrével gazdája felé csípett egy nagyot, akinek jobb keze mutatóujjából még egy vércsepp is kibuggyant. Balázs azonban egy cseppet sem haragudott meg. Egészen nyugodtan és jóakaratólag megcirógatta, mint leánykáját, Fruzsínát, mikor az még csak egy esztendőt számlált.

- Nocsak, no Dravcsóm, sólymocskám!... Mi gondolsz te, mi az én ujjam, talán egér farkincája? Még te haragszol, ha nem hozok neked galambot? Várj

csak egy kicsikét! Barátok volnánk, de az ajándékot illik viszonzni, tehát nyulat egy galambért. Ajándékot amúgy nem kaphatsz, hiszen az öreg Varcsák szigorúan megtiltotta, és nekem hallgatnom kell őrá, hiszen soha nem hozna nekem több sólymot...

Akkor azonban a madár türelmetlensége jeléül, éles karmaival végigszántott a kesztyűn. A lábán lévő arany karika és láncocska halkán megcsendült, mintha a sólyom megértette volna az emberi beszédet, és talán gazdáját szeretné rávenni egy nyúl vadászára.



- Türelem, kicsi Dravcsó!... A lovat már nyergelik, ha meglát minket, fülét hegyezi, és orrával megbökdösi Zsiványt, hiszen ő ott szaladgál már a paripám lába előtt...

Levette a láncocskát a kalitkáról, a gyűrűt hozzátűzte a kesztyűhöz és ahhoz kapcsolta az értékes sólymot. Bizony, jóakarátulag és szeretettel beszélt hozzá, míg az uraság lefelé lépkedett a temérdek lépcsőn és mikor kiléptek az udvarra, ott minden úgy volt, amint azt Balázs megjövendölte.

Az ajtóval szemben álldogált a felszerszámozott ló, mellette egy másik háta, melyet Balázs szolgálja és solymásza tartott gyeplőn és ott ugrándozott Zsivány örvendezve és ugyanakkor türelmetlenül. Mikor meglátta gazdáját, odaugrott és leheveredett az uraság elé. A derék jószág meggörbítette a hátát, mintha hangos nevetésre akart volna fakadni.

Balázs a madarat átadta a solymásznak és rögvést a nyeregbe pattant. Kisvártatva maguk mögött hagyták a várkastélyt és a másik szolga, aki élő nyulat vitt magával, alig bírta amazokat követni.

A várkapu őrei tisztelettel köszöntötték, de kíváncsi tekintetük hosszabban időzött a pompás lovakon, Zsiványon és főleg a sólymon. Mikor a vadászcsapat eltűnt a szemük elől, rögtön beszédbe elegyedtek erről a három értékes állatról.

- Hé Márton, te azt mondtad, hogy az urunk ezért a paripáért egy egész csorda tehenet adott, vagy negyven jószágot!

- De hiszen én igazat beszéltem! – felelte Márton. Ott voltam a vásárláskor és saját szememmel láttam a lovat és a teheneket.
- Hohó, de az bizony igen sok marha lehetett!
- De az bizony szörnyűség, hiszen a ló csak ló és nem adnám oda egyetlen jó üszőért sem!
- Ki tudhatja, mit tettél volna, ha annyi tehened lett volna, mint Balázs uraságnak!
- Én nem adtam volna!
- Ne mondd, hiszen a ló is állat és megszolgálja a szénát. De itt van neked Zsivány!
- Miért emlegeted Zsiványt?



- Pontosan azért, hiszen érte kétszordányi marhát hajtottak el a mi határunkból és még két tehénpásztort is odaajándékozott urunk; ott vannak ezek valahol Losonc felett és sohasem térnek haza...
- De?
- De hiszen tudod!...
- Az ember nehezen hisz, még ha hallja is, de talán igaz lehetett, hiszen erről mesélt a bácsikám is, - mormogta Márton, előrehajtva a fejét, mintha most sem érné fel ésszel a hallottakat, pedig már vagy tizedszer értesül róla, mi szerint a tehetős uraságok egy csodálatos kutyaért száz tehenet adnak és két pásztort családotul is ráadásul.

Voltaképpen azonban nem rökönyödött meg a két csordás történetén, hiszen akkoriban ez mindennapos eseménynek számított, de a jószág számát eszével fel sem tudta mérni. Mikor egy pillanattal később azt mondták neki, hogy a ló és a kutya a valami, de a sólyomért tízezer tallért kínáltak Balázs uraságnak, de amaz csak nem állt kötélnek. Mindezt hallva Márton teljesen megrökönyödött.

- No, ezt már ne akarjátok nekem bemesélni! Ezt már nem hiszem el! Tudom, hogy pompás vadászsólyom, de azt már Balázsnak sem hinném el, hogy ezekért, a karmokért valaki ekkora kincset kínált. Hajajaj, ennyi pénz már egy talicskára sem férne fel!...

- Kettőre sem.
- Hiszen négy ilyen madárért egy olyan kastélyt lehetne felépíteni, mint a miénk!
- Bizony, bútorostul, mindenestül.
- Ezt már csakugyan nem hiszem el, még ha a lelkeket el is vesztetem!

Továbbra sem fogadta el a hallottakat.

Egy dolog azonban bizonyos volt, akkoriban ilyen idők jártak. A tehetősök büszkesége a jó lovukra, a jeles vadászkutyájukra és mindenek felett egy, kézben tartott vadászsólyomra korlátozódott.

A szablya a vadászatokon fabatkát sem ér, a számszerű ritkán teríti le a gyöngytyúkot, a nyulat még kevésbé, a vadkacsáról nem is beszélve. Tűzfegyverek akkoriban még nem léteztek, de itt voltak a hatalmas sólyomszárnyak, a madár mindenlátó szeme, a hatalmas csőrét már nem említve.

Úgy bizony, a jeles tátrai sólymokat nemcsak azidőtájt, de még évszázadokkal később is szekérderekyi aranyért vásárolták meg a hercegek, az uralkodók és a világ tehetős személyiségei. A felvidéki sólymok Konstantinápolyba, Rómába, Lengyelországba, Flandriába és valójában egész Európába eljutottak. Egy jól idomított madárért a sólymászok hatalmas ajándékban részesültek és számos birtok, település őrzi az értékes madarak nevét.

A sólymászat különleges mesterség volt akkoriban. A madár értékes ragadozónak számított, talán a legdrágábbnak és csak a hatalmasságok engedhették meg maguknak, hogy címerükbe belefoglaltassák. Kizárólag a nemesemberek tarthattak efféle drága ragadozó madarat, és csakis a kiváltságosak vadászhattak ezekkel, a pompás állatokkal.

Balázs uraság joggal birtokolhatta Dravcsót, a legszebb jószágot, hiszen Nógrád kitűnt a sólymászat terén is, a legszebb sólymot még maga a király is szépen megköszönte. Az uraság imádta káprázatos madarát. Mindig maga helyezte el a ragadozót a kalitkában, galambbal etetgette és úgy tekintett rá, mint legértékesebb kincsére.



II.

Metód nagypapa, Tamás és Ágota unokák, a kislány, aki félelmében sírt Balázs haragjától

Égígérő vár, büszke falak, a hatalmas Balázs, az értékes szobák, a legendás szabályák, a feledhetetlen szórakozások, a pompás kutyák, a drága sólyom, a széles faragott kapu, de mi van egy, vagy két lépéssel távolabb?...

Egy kicsivel odébb alacsony házikók, világosságot be nem bocsátó ablakok, odabent kicsiny tűzrakó helyek, körülöttük kormos falak és itt vannak a padok, rajtuk a megfáradt várbéli jobbágyok pihennek.

A tavasz nyiladozása óta az eső szüntelenül ömlött, de mire végre valahára elállt és lassan kiderült, éjjel-nappal dolgozni kellett, hogy a mag a földbe kerülhessen. Igazság az, a várúr gabonáját kellett legelőbb elvetni. Mire a jobbágyok befejezték, beesteledett, így csak éjjel tudták saját földecskéjükben a magot elhinteni. Köszönetet mondtak az Úrnak, hogy a hold világított az égen, ekképpen legalább a barázdák körvonalait is láthatták. Akkoriban sok magot kellett elszórni, hiszen a burgonyának még híre-hamva sem volt és bizony azidőtájt pusztán a kenyér volt a népek tápláléka. Igyekeztek is nagyon elvetni a földbevalót majd utána kicsinykét pihenni, hiszen reggel jött az uraság tisztartója és vitte robotra az embereket. Ami az éjszakai barázdában elvetett magból kisarjadt, nos, azt sem vihették mind haza a jobbágyok, hiszen aratáskor megjelent a tisztartó és minden tizedik kévét megkövetelte az uraság számára.

A megfáradt kezek megpihentek hát a viskók padjain. Ráncos, kemény, fekete tenyerek.

Csak Metód nagypapának volt fehér a tenyere, hiszen őt már régóta nem kényszerítette a tisztartó urasági robotra, igazság szerint az öreg már nem is bírta volna. Szomorúság azonban nem honolt arcán.

Metód fia csikós volt az uraság ménésénél dolgozott. A fiatalembernek volt fedél a feje felett, ezért magához vette édesapját, hiszen a házikóban jutott elég hely az öregember számára is, sőt étellel is jól tartotta. Felesége mindig örömmel mosta ki apósa ingét, sőt újat is szőtt neki.

Ágota unokája akkoriban tizenhárom esztendőtl számlált, vasárnaponként megfésülgette nagyapja hosszú ősz haját és Tamás, az öccse, akinek még nem virágzott ki tizedszer a kertben lévő almafa, ugrándozott az öreg körül, okos szemével rácsodálkozva Metódra. A gyermek, fejével éppúgy biccentett, mint a nagyok és megszólalt:

- Nagyapa, de jó, hogy itt vagy velünk!...

Metód nagyapa minderre csak mosolygott:

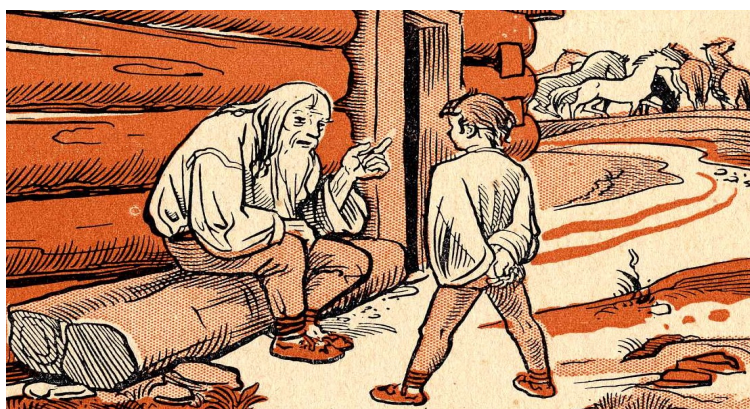
- Hiszen én nem vagyok sem a zólyomi Dancs, sem Balázs uraság, de nekem így is jó! Áldjon meg benneteket az Úristen!...

Nagyapa arca a békességtől felragyogott.

Egy alkalommal azonban megrettent, mikor meglátta Tamást berohanni a szelídítetlen lovakból álló ménesbe. Az öregember homlokára mély ránc vésődött be és ajkai is megremegtek. A szilaj lovak közé befutni – ez még egy bátor fiúnak sem könnyű feladat – és abban a pillanatban arra gondolt, a fiúcska élve nem jön ki a zabolátlan állatok közül. Bizony, még kiáltani sem mert félelmében. A gyermek azonban épen és egészségesen tért vissza.

- Tamás, Tamás, addig jársz a patkók közé, amíg halálodat nem leled! – fedtte meg nagyapja.

- Nem nagyapja, - válaszolta a kis unoka, - engem nem bántanak a lovak, hiszen megismernek és beszélgetek is velük. Most vettem észre, hogy azzal a tarka csikóval valami gond lehet. Rámnézett, és odahívott magához. Odamentem hozzá és láttam, hogy az első lábába tüske fúródott bele, amit aztán ki is húztam.



- Ej Tamás, számárságokat mesélsz nagyapádnak! Honnan tudna szólni egy ló, és te az ő beszédéről fecsegsz itt össze vissza! Miféle dolog ez?...

- Nem is tudom nagyapó, - felelte Tamás egy kis idő múlva, mert előtte végiggondolta mondandóját, - egyáltalán nem tudom miféle is ez a beszéd, de biztosan megértem, ha valamelyik csikó hív. Hiszen én a madarak szavát is felismerem...

- Igen?

- Bizony, higgye el csak nagyapám! – erősködött komolyan a kisfiú és nem vette észre, hogy mosoly tűnik fel Metód arcán. - Ma reggel, még a virradat előtt kiléptem a házból, mert a közelben valahol rigót hallottam sírni. Mikor átmentem az udvaron, hiszen a csillagok még ott ragyogtak az égen és a fák ágai között szél fűtült, újfent hallom pityeregni a madarat. Azt is tudom melyikük volt az. A rigóink közül a legöregebb, hiszen neki volt legmélyebb hangja. Megálltam az almafa alatt és megkérdeztem tőle: Mi van veled öreg madárkám? A rigó nyomban válaszolt is nekem: - beteg vagyok, és soha többet nem tudok már énekelni. Még az este történt, meglátta az ölyv a szarkát, de az a hamis cserregő beszállt a bokrok közé, az ölyvet a fejem felé irányítva és bizony már nem lennék az élők sorában, ha az őz ki nem szabadít. Éppen akkor szaladt arrafelé, az ölyv erre megrettent, el is szállt, de attól az időtől fogva megnyomorodtam: Ezt panaszkoltam el nekem a madárka...

- Akkor te nem álltál az almafa alatt ugye Tamás?

- De bíz' az így történt nagyapó.
- A házban feküdtél és álmodtad az egészet.
- Micsoda?
- Úgy bizony, az álmodban tereferéltél a rigóval.

A kisfiú tágra nyitott szemmel meredt nagyapjára, mintha azon csodálkozna, miért nem hisz neki az öreg. Fejecskéjében vadul cikáztak a gondolatok, de végül legyintett egyet kezével és határozottan ellentmondott:

- Jól emlékszem nagyapó, hiszen ez nem álom volt, hanem valóságos, még a rózsa is megszúrt a lábamon és a hideg is kirázott. Ma egésznap a rigót figyeltem, de egyszer sem kezdett el füttyörészni. A szarkák is megrettentek tőlem, - hiszen láthatod – a házat elkerülik, mert tudják, hogy követ szorongatok a kezemben.

A kisfiú kinyitotta markát és valóban jókora kavicsot szorított tenyerében. Ősz nagyapja csak csendesen elmosolyodott, talán egy kicsit gunyorosan is. Tamás egy rövid idő elteltével tovább folytatta:

- Ma már eltaláltam egy szarkát és mind megdobom, amelyik az öreg bükkfára letelepedik.

Ennyi dicsekvés hallatán az öregembernek sem volt mit felelnie. Csipkelődő mosoly ült ki Metód arcára és csípős kifejezés tolakodott a nyelvére, mellyel megszégyeníti unokáját. Alkalma azonban nem adódott erre, hiszen Tamás, mint a villám emelte fel jobbát és hirtelen valami suhogás hallatszott fel. A fiúcska egy pillanatig kinyújtózkodva állt, mintha kővé dermedt volna, de aztán nyugodtan visszaereszkedett sarkára.

- Elkaptam! - suttogta Tamás feldúltan.

Nagyapja még fel sem fogta, mi is történt valójában. Csak aztán lett figyelmes, mikor a kutyák felugrottak és lesték a legközelebbi bükkfáról földre hulló szarkát. Az állatok odaszaladtak és igyekeztek a földön elkapni a madarat.

- Na, ez megkapta a magáét, - jelentette ki Tamás hangosan, és elégedetten leült.

Nagyapja ajkáról mintegy varázsütésre eltűnt a mosolygás. Úgy nézett unokájára, mintha most pillantotta volna meg először. Nem hitt a szemének. Idős is volt, becsületben öszült meg, sok mindent átélve, csodálatos dolgokat megtapasztalva, madarászokkal is találkozott már, de ilyen ügyes kőhajítást, mint amit unokája végbevitt, még sohasem látott. Soha nem tudta kinevetni aprócska fiút, és ettől fogva elhitte, hogy Tamás valóban érti az állatok nyelvét, hiszen sokszor meggyőződhetett róla, mennyire szereti a gyermek a fákat és a gyógynövényeket, a kiscsikókat, a kutyákat, ismer minden madarat és még a legapróbb bogarakat is. A gyermek nem fél bemenni még a házikó mögött lakó méhek közé sem. Még a szeme sem rebben, ha valamilyen teremtmény az arcára telepszik, csak csendesen mond valamit. Ha lel valamit a harmatos fűben, tenyerébe veszi és megszárogatja, amíg amaz fel nem melegszik és el nem repül. A galambokkal együtt üldögél a házikó előtt a magocskáknál, és a madarak ismerik, és egyáltalán nem bánják, ha meglapogatja a hátukat: „Te kis

éhenkórász! Te meg csipkedd magad! Te már ettél eleget! Te kis gyönyörűség egyél még egy szemecskét, hiszen rögtön elfogy!...”

Az öreg Metód napról napra jobban szerette Tamást, kisunkáját, hiszen a fiúcska hamarosan abbahagyta a szarkák üldözését és attól fogva nem ártott senkinek.

Még azt is elnézte unokájának, hogy milyen akaratos és soha nem válaszol az urasági intézőnek, holott ökelme szívélyesen próbált beszélgetni a legénykével, amikor a ménest jött megvizitálni.

Úgy szerette unokáját, ahogy Ágotát is, akiről tudták a várkastély alatt elterülő falucskában, hogy a kisleánynak aranyból van a szíve.

Ám a kegyetlen sors közbeszólt, hiszen még egy esztendő sem töltött az öreg szerettei körében, mikor az egyik éjjel farkasok keveredtek a ménesbeli csikók közé. A lovak megriadtak és a pásztoroknak komoly nehézséget okozott az állatok megnyugtatólása. Mikor ott, a sötét ködben végezték cseppet sem könnyű munkájukat, hallják ám a jajgatást. Maga a csikós volt az. Alig láttak neki a keresésnek, de mire meglelték, a sebesült addigra kilehelte lelkét.

A zűrzavarban leesett a lóról és a megriadt csikók halálra taposták. Mindez azt jelentette, hogy Tamás és Ágota apa nélkül maradtak és a házikó pedig kenyéradó gazdáját veszítette el.

Azidőtájt az öreg fehér orcájára mélységes bánat telepedett. Az anyának egyedül kellett gondját viselnie két gyermekének és a nagyapónak és bár gyenge, törekeny teremtés volt, három esztendeje már ki kellett hívni a javasasszonyokat, hogy segítsenek a nehezen lélegző asszonyon. Az öregember fia halála után már tudta, nem köszönt rájuk jó világ.

- „Inkább meghalnék”, gondolta magában, „semmint kenyerüket pusztítsam...”

Mégiscsak jó volt azonban, hogy nagyapó életben maradt. Hamarosan nem volt, aki a gyerekek gondját viselje, hiszen anyjuknak hamarosan elfogyott a lélegzete és azon az esős tavaszon az édesanya már nem volt ezen a világon. Amikor eljött a szántás ideje, Ágota maga szedegette össze a házikó mögöl az alkalmatosságokat, melyekből készült az eke és rákötötte a köteleket. A leányka igencsak meggyötörte magát az aratáskor, tette a dolgát, ahogy csak tudta, és ahogy nagyapja azt tanácsolta.

- Nehéz bevallanom, de a kezeim már kifehéredtek és erőtlének, - suttogta Metód.

Egy ízben leült a házikó előtti almafa alá, sokáig nézte a fehér felhőket, majd Ágotát szólította:

- Ágota kérlek, hozd ide tiszta ruhámat és vágd le illendőre hajamat. Elmegyek Balázs urasághoz és megkérem, hogy ne kelljen menned, dolgozni, addig legalább, amíg jobban meg nem erősödsz, hiszen velünk is kell törődnöd. Estére a Várhoz elérek, és holnap napnyugtára itthon leszek. Balázs, úgy vélem, emlékezni fog reám...

Bizony igyekezett Ágota másik ruhát keríteni nagyapjának, de Balázs nevének hallatára összerezsent és a ház mögé húzva öccsét, félve súgta Tamás fülébe:

- Balázs elé nem engedik, hiszen soha nem hallottam, hogy az uraság emberséges lenne, és amikor meglátom, mindig megrettenek tőle...

- Én nem félek tőle. Nagypapa bölcsőbb nálam és így nem is fél senkitől.

- De tudod ugye, hogy egyre rosszabbul lát!...

- Tudom. Nagypapa azt mondta, magával visz engem, és én majd odavezetem őt.

Ágotának nem volt mit tennie, megcirógatta nagyapja arcát, szerencsét hozó gyógynövényeket hintett Metód ingének ujjára, és amikor amazok elindultak, titokban egy maréknyi kenyérmozsát szórt utánuk

A várkapu alatt három vérző és rongyos férfit pillantottak meg, akik a kalodában senyvedtek és a látványtól Tamásnak inába szállt a bátorsága. Hallott már korábban is erről a félelmet keltő alkalmatosságról, de ritkán jutott el falujukból a Várba, így aztán most látott életében először, efféle büntetést elszenvedőket. Nem is csoda, a legényke ez idáig el sem hitte, hogy van ilyen szerkezet a világon. A kapuőrök, akik valamin éppen hangosan hahotáztak, ellenszenvesnek tűntek neki, ezért megfogta nagyapját, amikor beléptek az első udvarba.

- Nagypapa, ezeket, az embereket Balázs záratta a kalodába? – kérdezte csendesen.

Nagyapja nem felelt neki, csak a kezével legyintett és csöndben odasúgta:

- Tamás, miért vagy ilyen faragatlan? Hiszen már megtanítottalak, hogy a várkastélyban Balázs úr ökegyelmességének kell urunkat nevezned. Erre te csupán így... Ugye emlékszel?

Tamás csak biccentett fejével, és a rettegés ugyan alábbhagyott a gyermekben, de a kaloda iránti kíváncsiság csak fúrta az oldalát.

- Nagyapó, bárkit kalodába zárhatnak?

- Hiszen tudod! Ha Balázs úr ökegyelmessége megharagudna rád, te is ilyenben találnád magadat, légy hát bölcs!

Nagyapó ezt követően elhallgatott és a kisfiú is némán lépkedett mellette, keresztül az udvaron. Metód folyvást valami ismerős arcot keresett, akivel beszédbe elegyedhetne és megtudakolhatná, miként juthatnak Balázs úr elébe. Tamás e közben félelemmel teli szemmel nézett minden üregre, melyek azonban csupán pincéknek, kamráknak bizonyultak. A gyermek mindenféle rémes dolgokat gondolt ezekről az eddig soha sem látott helyiségekről. Közben minden embert jól szemügyre is vett, és bizony itt volt belőlük elegendő. Megcsodálta a kutat és a kocsit, amelyen Balázs úr ék utazni szoktak.

Magas kerekek és hatalmas szekérrúd. Úgy tűnt neki, mintha az itteni lovak is nagyobbak lennének. Megpillantott egy, az orrán és a jobb orcáján sebhelyet viselő embert, látott várbeli kerékgyártókat, kovácsokat, a vár papját, aki lovon ült, hosszú szablyával az oldalán felővezve és mindenféle furcsa ruhákba öltözött embereket, akiknek különös beszédét egyáltalán értette. Egyesek előtt a

földre terített vászon, rajta mindenféle ismeretlen dolgokkal. Amazok kereskedők voltak, akik éppen ezen a napon álltak meg a Várban, hogy a magukkal hozott áruval piacozzanak. Ők holnapra, vagy azután eladják árujukat, majd továbbindulnak más várak, városok felé. A jövevények színes szoknyákkal, fűszerekkel, mindenféle porokkal, zsírokkal, gyógyító növényekkel, kalapokkal, vasárnapi lábbelikkel, bronz kancsókkal és késekkel kereskedtek. Árujukat sem pénzért, sem jó szóért cserébe nem adták. Persze, a töménytelen érdeklődő közül egyet sem lehetett volna felfedezni, akinek akár egy garas is csörög a zsebében, de a kereskedők nem is tartottak erre igényt. Vászonért, kendermagért, szörméért, tollért, gyapjúért, fehér posztóért, babért adták oda cserébe a magukkal hozott árut és mindenki azzal fizetett, amivel tudott.



Tamás elnézelődött volna itt akár egész nap, de nagyapja indult tovább, így nem volt mit tennie, lépdelt utána. Az öregot nem különösebben érdekelte sem a lárma, sem a kereskedők sokasága, csak saját céljára gondolt és minél közelebb került feladatának teljesítéséhez, annál inkább elsötétedett az arca.

- Mintha az ismerőseim mind eltávoztak volna ebből a földi világból; nem lesz könnyű utunk ökegyelmességéhez.

- Magunk nem mehetünk? – kérdezte Tamás.

- Ha másképpen nem megy, akkor igen, de... jó lenne megtudni, hogy és miként.

Végezetül csak le kellett ülniük, hiszen az öregembert erre figyelmeztették fájós lábai. A kaputól nem messze, egy hársfa alá telepedtek le. Tamás a legkevésbé sem bánta, hiszen errefelé jöttek, mentek leginkább az itteni népek. Egy pillanatra szemügyre vehette a sókereskedőket, amint szekereiken beérkeznek az udvarra, de aztán akkora embertömeg vette őket körül, hogy már többet nem tűntek fel a sokadalomban. Mindez nem számított akkoriban rendkívülinek, hiszen a sókereskedők nem érkeznek bármikor, és magas szekereik csak úgy vonzották a népeket, akiknek azonban meg kellett várniuk, amíg az uradalom megvásárolja a magának szükséges és a szolgáknak fizetség gyanánt szolgáló mennyiséget.

Már vagy egy órája üldögéltek, mikor Tamás összerezsent, mintha megrettent volna valamitől. Éppen a háta mögött pillantotta meg a sebhelyes arcú embert. Nem tudni, miként kerülhetett a hátuk mögé, hiszen az udvar nyújtotta

érdekességekkel voltak elfoglalva, az ismeretlen bizonyára valami nyugodtabb helyet kereshetett, talán bóbiskolni akarhatott. Szakálla néha mellkasára hullott, amiből kitetszett, hogy az ismeretlent álom kerítette hatalmába. Tamásnak az ember egyáltalán nem volt kedvére való.

Hirtelen felhangzott a kürt zengő hangja. A kürtös igen hosszan kitartotta az első hangot, hogy mindenki kellően megcsodálhassa, milyen sokáig vissza tudja ő tartani lélegzetét, majd rövid és hosszú hangok sorozatát mutatta be. Amikor már vége felé járt, nagyapó növekvő nyugtalanságában fészkelődni kezdett. Mintha a lármás kereskedés is egy pillanatra megszűnt volna.

- Majd meglátod, - súgta a nagyapó Tamásnak.
- És mit?
- Nos...

Metód nagyapó nem fejezte be, nem mondott semmit arról, mit is akarna, csak némán megrázta a fejét.

A kapu alól éppen akkor egy furcsa padot hoztak ki, mely a szokásosnál szélesebb, rövidebb és csámpásabb lábbal rendelkezett. Tamás is észrevette a padhoz erősített szíjakat. Az asszonyok, mintegy varázsütésre, kezdtek eltűnedezni. Tamásnak valami eszébe ötlött és a kisfiú kissé elfehéredett.

- Nagyapó, ugye botozás következik? – szólalt meg és közben felegyenesedett.

- Hm, - bólíntott az öreg és ő is feltápáskodott.
- Azokat, akiket a kalodában láttunk?
- Biztos...

Az öreg ezután a másik irányba fordította fejét.

Tamás azonban mintha kövé dermedt volna, még mozdulni sem volt képes, bár már harmadszor ismételte:

- Nagyapó, menjünk haza!...

Meg is remegett, mikor az elítéltet ráfektették a deresre, a botozás közben is rázta a hideg, rápillantott a körülötte állókra, majd nagyapja arcára, a némán álló sokaságra, a semmivel sem törődő fiúkra. Tamás nézése olyan volt, mintha valamit akarna amazoknak mondani, de nem találta a szavakat. A sikertelen kísérletre elvörösödött és csak annyit tudott kiáltani:

- A mi Balázsunk egy semmirekellő!

Nagyapa összerezzen, és a mögöttük álló, sebhelyes orrú ember hahotázni kezdett. Hangosan, teli szájjal, mintha jóval nagyobbra nyitná, mint amilyenel rendelkezik.

Tamás azonnal elfordult és nagyapó is a legszívesebben ugyanígy cselekedett volna, de az elcsúfított arc ismét megmozdult, és a szempár merően szegeződött a fiúra.

- Hahaha, te aztán jól megmondtad!...Ha Balázs ezt hallotta volna...Hahaha, ezek ám a kemény szavak! – vigyorgott gúnyosan, tetőtől talpig fürkészte a fiút és annak apróska fokosát. A kicsi szerszám használnak tűnt mindazonáltal új nyéllel volt ellátva.

- Egyszerű legényke, - kezdett beszélgetésbe Metód, - hegyekben nevelkedik, a világot nem látta, most ismerkedik vele.

- Honnan jöttek?

- Amonnan Rétfalváról, - felelte az öreg, majd dicsérni kezdte a bölcs igazságszolgáltatást, és a vétkesek megbüntetését szorgalmazta.

- Aztán mi hozta ide magukat?

Az öregember a kérdés hallatán elgondolkodott, beszédbe elegyedjen-e az ismeretlennel, vagy sem. A bizalmatlanság és az igazságosság viaskodott benne, de végül arra jutott, becsületes úton jár és elmesélte, mi hozta ide őket az udvarba.

- No, aztán szerencsénk volt, hogy rámtaláltak, - felelte az ismeretlen, - Ilok vagyok, és én is kérni jöttem. A hátulsó udvarban dolgozik a bátyám, a kegyelmes úr kutyáit gondozza és kijön értem. Jöhetnek velem együtt.

Nagyapó gyorsan bólintott fejével Ilok irányába.

- Mehetnénk, - mondta inkább magának felelve és a kellemetlen Ilok már emberibbnek tetszett Metód szemében.

Tamás azonban másként vélekedett.

- Bátyám odavezet...- folytatta tovább Ilok.

- Az Úristen fizesse meg jóságát! – válaszolta az öreg.

- Gondolom, nem hiába jöttünk. Munkát keresek, remélem meg is kapom, hiszen solymász vagyok... Már csaknem itt dolgoztam, de Varcsák – a föld nyelné el – kitúrt innen. Félt, hogy elveszem hírnevét. Urunk neki hisz, úgyhogy?... Hiszen Varcsák már öreg és még arra sem jó, hogy a sólyom fészket megjelje. Nem csoda, hogy a legpompásabb sólymok szabadon repülnek, hiszen Varcsák már nem képes elfogni őket.

- Állítólag nagyon is bevált a mesterségében, talán még párja sem akadt, és Balázs úr ökegyelmessége akkora jutalomban részesítené, amekkorára csak vágyna, - szólalt meg az öreg.

- De hiszen ez igazságtalanság! – szakította félbe Ilok. Az úr mindent megadna neki, de minek, hiszen a púpos Varcsák már semmire sem képes. Csak verekedni tud. Nézd csak, tavaly mennyire elcsúfította az arcom és a haja sem görbült meg ezért, mert az uraság nem engedte. Igen, segítettem az öregnek eleget, ezt a sólymot, melyet urunk annyira szeret, nos, ezt is én találtam és Varcsák kapta a jutalmat. De ma megmondom. Varcsák látta, hogy többre viszem, mint ő, ezért elüldözött és emlékül még az arcomat is elintézte. Igen!... Hiszen!...

Ilok megfenyegette Varcsákot, és közben még Tamás fokosát is előkapta a fiú övéből, megnézve a fegyver mintázatát.

Nagyapó mindezt végighallgatta, látszólag el is hitte, de valójában nem tetszett neki ez az ember. Ellentmondani azonban nem akart, hiszen közösen járulnak az uraság elé. A hencegéstől megundorodott, mert jól tudta, Varcsák közel s távol milyen híres solymász és senki sem hasonlítható hozzá vadászmadarak befogásában és tanításában. Még Balázs is elismeri annak tudását.

Tamás némán hallgatta őket. Csak akkor pillantott Ilokra, mikor megérkezett a sebhelyes arcú ember testvére, azzal, hogy ideje az uraság elébe járulni.



A fiúnak nem volt kedve átkísérni nagyapját a másik udvarra, és amikor ezért Ilok gúnyos pillantásra méltatta, még nagyapja haragját is megkockáztatta. Nem akart velük menni és nem is ment.

Tamáson valamilyen megmagyarázhatatlan félelem vett erőt, valami igencsak nyomasztotta és sokáig, igen sokáig nem eresztette. Csak akkor nyugodott meg kissé, amikor megpillantotta Ilok sebhelyes száján játszó mosolyt és nagyapja békés ábrázatát, ami azt jelentette, sikerrel jártak Balázs uraságnál.

Mikor kiléptek a várkapun, úgy érezte, mintha ez idáig a kalodában senyvedt volna, ahonnan most engedték ki. Semmit sem mondott, de mintha varázsütésre megvidámodott volna a világ, bár a tavaszi nap éppen akkor kezdett veszíteni erejéből és hanyatlani nyugat felé. A hőmérséklet lassan csökkent és hamarosan fagyni kezdett.

- Hála legyen önnek, amiért sikerrel jártunk! – búcsúzott az öreg Iloktól, és unokájával elindult éjszakai szállást keresni.

- Nagyapó, legszívesebben nem maradnék itt! – vidult fel Tamás. - Csak haza, haza mennék, az sem baj, ha éjszaka megyünk, hadd örüljön Ágota, hogy nem kell robotolnia a földesurunknál.

- De hiszen holnapra felderül, ha elmondjuk a hírt neki, - szólt közbe nagyapja, - nagyobb lesz az öröme, mint a miénk.

Mindez igaznak bizonyult.

Másnap nagy volt öröm honolt Rétfalván, akkora, mintha az egész világot ajándékba kapták volna. Sem a nagyapja, sem az unoka nem lehetett volna boldog Ágota nélkül és így vidámságuk hármában még nagyobb volt.

Még a tiszta égbolt is velük örvendezett, a nap mintha folyvást rajtuk kuncogott volna, a madarokról pedig Tamás azt mondta, hogy ma annyit beszélnek, a felét sem érti meg, mit is mesélnek, és csak annyit tud, mostanság az ég állatai szerfölött vidámak.

Mindkét, a házikó előtti porban heverő kutya felegyenesedett: ráérősen, cseppet sem sietve, mikor az öreg bükkfák között lépkedő Tamás hívó szavát meghallották. Az állatok akkor emelkedtek fel igazán, amikor a völgy felől távoli lárma hangjai hallatszott. Bár egy rövidke pillanat elmúltával szétfutottak,

mintha a fiatal gazda gazdájuk iránti kötelességérzetből, hiszen védelmére kellene sietniük. Kisvártatva a domb mögött voltak, odaérve Tamáshoz, aki helyéről jól szemügyre vehette a völgyet, melyben valami különleges előadás játszódott le.

Odalent emberek futkostak, kiabáltak és egy kutyák kergettek. Az eb futott is előlük, meg nem is, egyszer szaladt előlük, máskor megállt és szembefordult amazokkal, mintha nem is venné észre őket. Az emberek is furcsán viselkedtek, mintha kergetnék is meg nem is az állatot. Köveket kezdtek utána hajigálni, és mikor megközelítették, mintha félelmük akadályozná meg őket abban, hogy megfogják a kutyát. Láthatóan hosszú ideje futkostak már az üldözők és az üldözött.

Az emberek nem voltak mások, mint a várkastély szolgálai és az eb méltóságos Balázs úr kedvenc állatának Zsiváynak bizonyult.

Ma délutánra Zsivány valamit kiötlött, meg sem szagolta az ennivalót, amit a szolgát neki öntöttek ki, csak kiszaladt óljából és elkezdett körbe forogni az udvaron. Váratlanul kiszaladt az első udvarba és mikor a szolgák hajkurászni kezdték, kiiskolt a várkapun. A megrettent emberek futottak utána, de elkapni nem tudták. Ám mikor végre kézre keríthették volna, mindegyikük inkább odábbinált, hiszen azonnyomban rájöttek arra, mi is történt az állattal. Félve, sűgva mondogatták egymásnak:

- Démon szállta meg! Démon szállta meg Zsiványt!...

Emígyen kergették a kutyát, azt sem tudva, mit is tegyenek vele. Zsivány egyenesen Rétfalva felé vette az irányt. Tamás mindeközben mit sem sejtve békésen nézelődött, a kutyáit szólítgatva, és amikor azok felugattak, újra hívogatni kezdte a völgy felé vágyakozó ebeket.

Jó hosszú időbe telt, mire Zsivány felfedezte, a dombon csaholó állatokat. Mikor megpillantotta őket, azonnyomban feléjük iramodott. Tamás hiába akarta visszatartani őrzoit, azok nem hallgattak gazdájukra.

Ami azután megtörtént egy szempillantás alatt lezajlott.

Az egyik fiú észrevette Tamást, biccentett egyet és azt kiáltotta a legénykének:

- Fuss! Menekülj a kutya elöl, mert megszállta a démon!...

Tamás akkorra értette meg az eseményeket. Valami azt sűgta neki, meg kell védenie a kutyáit, elkezdett hát szaladni kutyái után, követ hajítva abba az irányba. Az ebek szétfutottak, de a megszállott módjára viselkedő Zsivány egyenesen megiramodott a fiú irányába. A kettejük között már nem volt több mint, tízlépésnyi távolság. Ekkor Tamás hirtelen lehajolt, felkapott egy öklömnyi méretű követ, mint a villám elhajította és egy szempillantás múlva Balázs úr ökegyelmességének legdrágább kutyája élettelenül rogyott a földre.

A legények, akik addig Tamás életét féltették, hirtelen mintha sóbálvánnyá váltak volna. Álltak, álldogáltak, és egyiküknek se akaródzott sem a fiú, sem az elpusztult állat felé indulnia.

Lassan néhányan a jelenlévők közül örvendezni kezdtek, de Ilok testvére, a kutyapecér, aki kifulladtan és megizzadva ácsorgott, a helyzetet látva, átvette a dolgok irányítását:

- Hej, te aztán jó kis galibát okoztál nekem! Balázs ezért még a mai nap engem felköttet! Ha engem végül nem is, téged bizonyosan...

Elnémultak a körülöttük álldogáló legények, az elpusztult Zsiványt nézegetve és Tamás mindezt látva lassan elfehéredett, hiszen hamarosan rájött, mit is cselekedett.

A csendet rövidesen beszélgetés lármája verte fel, hiszen a legények arról kezdtek beszélgetni, nem kellene-e a fiút megfogni, és a várkastélyba vinni, majd ott elmondja, kit is kellene mindezért megbüntetni, de az alatt Tamás kerekét oldott. A csapat nélküle tért vissza a Várba, de a kutyapecér sem holt, sem eleven nem volt. Csak úgy remegtek ökelme lábai, hogy le sem mert tekinteni, és azt sem hallotta, mit tanácsolnak neki a többiek, csak valami mély öntudatlanságban vitte hátán az elpusztult kutyát és zavarodottságában halkan motyogott:

- Jobb volna visszafordulnom, jobb lenne... Nyomorulttá lettem... szerencsétlenné... a kutya miatt megfosztanak akár életemtől is.

Később megpillantotta a lovasokat, akiket a Várból küldtek ki segítségükre.

Addigra Tamás már a tölgyfák alatt álldogált. Először hazafelé indult el, de aztán eszébe ötlött, hogy nagyapja a házikó előtt üldögél és a fák ágai közül kilesett a tisztásra. Meg sem szólalt, amikor Ágota hívó szavát hallotta, aki a sövény mögött kötelet font.

A nap már lehanyatlóban, mire Tamás a nagyapjához ért, amiért az öreg meg is rótt, de unokájának egyetlen szó sem hagyta el az ajkát. Nővére vízért küldte, meg is járta az utat, de újfent az öreghez lépett, olyanformán, mintha valamit meg akarna tudni, de nem tudja, miként is kezdjen hozzá.

Végül aztán csak belekezdett:

- Nagyapó, mondja meg nekem, hogyan zárták tegnap azokat az embereket kalodába?

- Honnan is tudhatnám! Még mindig ezzel vagy elfoglalva!
- Tudni szeretném. Nagyapó, aztán miért fogják el az embereket?
- Hát, mindenféleért.
- Mégis, miért?
- Gaztett miatt is.
- És még miért?
- Azokat fogják el, akikre az úr megharagszik.
- Miért haragszik meg amazokra?
- Tudom is én!
- Ha valaki például, megölné az úr vadáskutyáját?...
- Így igaz!... Azt élve megégettetné!

Az unoka jól láthatóan összerezzent, de nagyapja ebből semmit sem vett észre. Szerencsésnek és békésnek ígérkezett a mai napja, így hát beszédesnek

bizonyult és meg sem várva unokája kérdéseit, magától kezdett mesélni Balázsról, annak szörnyű haragjáról, mellyel meggyötörte a jobbágyokat, akik ezt a leckét holtuk napjáig nem feledték el. Az öreg békésen csodálta, miként hanyatlik le a nap, sárgás derengésbe burkolózva és helyette miként veszi át helyét a langyos, tavaszi éjszaka. Lágyszellő kerekedett, mely az öreg hófehér hajtincseit lágyszó mozgatta, az ajkán játszó mosolyt a szél továbbította.

Mikor este nyugovóra tértek, nagyapó lassú mozdulattal vetett keresztet és hosszan sutogott magában. Olyan volt, mintha valakivel társalogna. Álom azonban nem jött Metód szemére. Évek hosszú sora nyomta már a vállát, és az öreget örömmel töltötte el a szendergő Ágota és Tamás szuszogása. Esténként mindig arra várt, hogy unokái álomba merüljenek, csak ezt követően szunyókált el maga is.

Máskor azonnal észrevette volna, hogy Tamás még nem alszik, de ma valahogy mindez elkerülte Metód figyelmét. Akkor nyitotta ki teljesen a szemét, amikor meghallotta a kutyák ugatását és a lódobogást, mely egyre közelebb hallatszott a házikóhoz.

Még gondolkodni sem maradt ideje a hallottakon, már valaki megzörgette az ajtót, és nagyapó valami beszédet is hallott. A dörömbölés hangját jól hallotta, de a hangokat a kutyák szűkülése miatt nem értette.

Mindhárman azonnal talpra ugrottak.

- Ki az? – kérdezte az öreg.
- Nyiss ajtót! – felelte egy vaskos hang, - mi őkegyelmessége követei vagyunk.

Ágota megrettent és valamit mondani kezdett, de nagyapó csendre intette. A nyitott ajtón keresztül kicsi holdfény szűrődött be a szobába, amely azt a látszatot keltette, mintha odakint minden fényben ragyogna. Odakint a felvert port lassan leülepedett és az öreg már felismerte a várkastély szolgálait és az egyik intézőt, aki rögvest kérdéssel fordult Metódhoz:

- Az unokája itthon van?
- Ej hát hol lenne, másutt, mint otthon?
- Hozza ki a fiút!
- No,...aztán mi történt?
- Csak vezesse elő!
- Itt van. Hé, Tamás, hallasz? Gyere csak elő!

Mikor az öreg elhallgatott és egy kis idő eltelt, a sötétből csak a félholt Ágota jött elő és Tamásnak még csak a hangját sem hallották.

- Tamás, hallasz?

Az unoka továbbra is néma maradt és a nagyapóban valami szörnyű sejtélem kezdett eluralkodni és a kutyáira förmedt, de azok szüntelenül ugattak. Rájuk rivalltak a szolgálak is, de ez csak olaj volt a tűzre, hiszen az ebek továbbra sem némultak el. A házikóból azonban semmilyen hang nem szűrődött ki, mintha csak a halál vert volna odabent tanyát.

Az intéző a kezével intett és két szolga belépett a nyitott ajtón és hallani lehetett, amint tapogatóznak a sötétben. A gyakorlottabbik meglelte a tűzhelyet és a parázsból meggyújtott egy faágat. A fellobbanó lángok elvakították őket és az intézőt. Nagypapa és Ágota mindent láttak, hiszen ők az ajtóban álltak. A szolga felemelte a lángoló ágat és újra fennhangon szólalt meg:

- Merre vagy, mutasd már meg magad!

Hiába volt azonban minden igyekezete – Tamás továbbra sem jött elő. Hasztalan forgattak fel mindent, még a rongyokat is, semmit sem találtak, Tamásnak se híre, se hamva.

- Tamás, merre vagy? – szólalt meg újra a nagypapa, hiszen saját szemének sem hitt, hogy a fiú ne lenne a házikóban. Egy pillanattal ezelőtt még hallotta a gyermek szuszogását és azt, mikor felkelt, a dörömbölés után. De Tamást mintha föld nyelte volna el. Nem volt az egyik sarokban sem, a pad alatt is, a padláson is hiába fürkészte, sehol, de sehol nem lelte.

Megremegtek az öreg térdei, mikor látta mi történt, és főleg, amikor megértette, hogy unokája elpusztította Balázs tulajdonát, amiért annakidején a földesúr két gulyára való tehenet adott cserébe. Elképzelte amint az uraság éktelen haragjában a tölgyfából készített székeket borogatja fel és elfehéredik hatalmas indulattól vezérelve. Megremegtek bizony Metód térdei és gyorsan leült a földre, és a dühös intéző többször is belerúgott csizmás lábával, mikor feldúltan járkált fel s alá. Ágota kiszaladt és lerogyott az alfa alá. Szegény gyermek, észre sem vette a kinti hideget.

Az intéző cifrákat káromkodott, hiszen a szigorú parancs szerint a fiút a várkastélyba kell vinnie; a szolgák zavarodottan kutakodtak, a gyermeket keresve, végül nem lelve meg Tamást. Újra átfésülték, immár hetedszer, azt, amit már végigkeresgéltek, a sok lomot kihajigálták a házikó elé, odakint tanácstalanul fürkésztek a fák vetette sötét árnyékot és a dühösen csaholó kutyákat próbáltak lecsillapítani, mindenféle, a kezük ügyébe kerülő tárgyakkal dobálva az állatokat. Az ebek röviden elcsendesedtek, majd újult erővel kezdtek bele az ugatásba.

Bizony ezen az éjjelen, Rétfalván mindenkit elkerült az álom.

A fiúnak reggelre virradva sem volt híre, hamva, az intéző hiába faggatta az ottani legénykéket, merre is kereshetné Tamást, hiába küldte amazokat a szélrózsa minden irányába. Metód nagypapa, aki a ház előtt gyötrődött és egy falat étel nem ment le a torkán, este tudta meg a hazatérő csikósoktól, hogy a fiúról senki még csak nem is hallott.



III.

*Magány a végtelen hegyek között, csodálatos dolgok a Sziklanyereg
alatt és legcsodálatosabb a jóakaratú ember*

Azidőtájt, mikor az uraság intézője még virradatkor is a rétfalvi házikó előtt szitkozódott, nagyapónak már annyi ereje sem maradt, hogy a földről feltápaszkodjon, és Ágota továbbra is itatta az egereket, magasan, felettük magányos csillagocska szórta fényét, mintha nem akaródzna neki a falutól elbúcsúznia. Halványodott, homályosodott, talán nem akart tudomást venni a lassan beköszönő virradatról és makacsul kitartott a lassan erőtlenedő ködben, mely lustán gomolygott a völgy felett, bekúszva a fák alá is.

Végül azonban a csillagocska fénye is elenyészett. A köd apránként felszállt, a frissen érkezett világosság bekukucskált a fák alá is és megült a harmatos leveleken és a fűvön.

Messze Rétfalvától, a Sziklanyeregnek nevezett sötét hegyekben, lassan feltűntek a fák csúcsai és a kiterjedt szirtek fölött új nap köszöntött be. A madarak többsége örömmel fogadta mindezt, csacsogva, csicseregve, a belélegzett friss levegő mintha csak a hegyek reggeli dala lenne és minden nesz ünnepélyes hangzásnak tűnt. Olyan volt, mintha Sziklanyereg a maga sajátos módján akarná köszönteni a világosság eljövetelét.

Itt, a hegyekben, a hatalmas bükkfa alatt egy aprócska öregember állt. Ügy simult a fatörzs mellé, hogy csak a gyakorlott szem lett volna képes felfedezni. A mozdulatlan ismeretlen mintha csak kővé dermedt volna és felemelt fejjel felfelé, az égen úszó felhők irányában fürkészve. Csak néha, néha mozdította meg a fejét és olyankor átható, éles tekintete pillanatra másfelé is vetült. Olybá tűnt, mintha egyszerre két helyre tekintgetne, fentre, az égboltra és egyúttal maga köré, azaz a fák alá. Így is volt, más ember alig vette volna észre az ezüstös derengésű, lassan kivilágosodó magasságokban, de az öreg feszült tekintete, mintha felnyársalta volna az eget és szemét két, apró, alig látható, de ugyanakkor mozgó pontra szegezte. A két, aprónak tűnő lény először szabályos köröket leírva úszott a magasban, majd ereszkedni kezdtek, aztán ismét felemelkedtek és ismét köröket róttak az égboltra. Sólymok voltak és az öreg figyelemmel kísérte minden mozdulatukat.

Fedetlen hosszú haja már jórészt fehérben pompázott, a tincsek szabadon hullottak az ismeretlen hátára és vállára. Pirosas arcát számos mély ránc szabdalta, szája kissé nyitva, de ajkát a felette lévő hosszú, fehér bajusza jórészt láthatatlanná varázsolta. Gondozatlan, kócos szakálla majdnem mellkasát verdeste és egyáltalán nem nyújtott vonzó látványt. Elnyűtt, piszkos ruházatot viselt, amely módfelett elriasztotta volna az embereket. Lábán, rövid bőrcsizma,

viselt széles szárral, mely kevésbé tűnt viseltesnek. Vállán keresztül valamiféle, vasból készített alkalmatosságot vetett át, melyről csak a gyakorlott szem vehette észre, hogy a furcsa szerkezet apróvadak elfogására való csapda. Annak felső részét csontos, széles, munkától megfeketedett bal kezében tartotta. Jobbja hosszú, széles markolatú kése nyelén nyugodott. A fegyver az öregember övébe volt betűzve, mindenféle madzagok, piszkos rongyok és egyéb furcsaságok kíséretében. A tok nélküli kése és a fához támasztott hosszúnyelű szekerce bizonyosan nem vonzották volna az idegent, hogy beszédbe elegyedjen az öreggel ezen, az Isten háta mögötti helyen. Mikor az ismeretlen földre vetette pillantását, akkor mutatkozott meg kíméletlenül és valamiképpen ijesztő módon ráncokkal szabdalt ábrázata és rajtuk keresztül számtalan, lilás színűnek tetsző, régen szerzett sebhelye.



Az öreg leszegetett pillantása a lovát kereste, mely a közelben legelt, rövid béklyóra kötve. A derék háta egy letört faágba gabalyodott be olyannyira, hogy már mozdulni sem volt képes. Az öregember azt figyelte, közeledik-e az állat, vagy talán várakozik, hiszen nem akarta szem elől veszíteni a fent köröző sólymokat.

Időnként biccentett agarának, amely szorosan mellette ült, gyönyörűségesen pompás állat, és joggal lehetett azon csodálkozni, miként kerül ide ezekbe, az erdőségekbe. Egyáltalán nem volt hitványabb, mint Balázs őkegyelmessége értékes vadászkutyái. Az agár azonban hirtelen felkapta a fejét, felvonított és megperdült. Az öreg csöndesen ráfordult és nyakörvénel fogva megragadta. Az állat elrántotta magát, amivel megzavarta és felidegesítette gazdáját, majd csaholásba kezdett.

- Mi van veled Tatór? – szólította meg az öreg, ezúttal lehajolva az agárhoz és nyugodt biccentéssel erősítette meg elégedettségét, hiszen éppen akkor fedezte fel a helyet, amely felett a sólymok köröztek.

- Mi nem tetszik neked kiskutyám?

Az eb gyorsan lehajtotta a fejét, de közben nyugtalansága jeléül felnyüsztett, fújt egyet, majd füleit kezdte hegyezni, a lábait mozgatta, végül élesen felugrott.

- Talán egy ember? – mondta csöndesen az öreg, az állat nyugtalanságának okát keresve. – Ül le és maradj csendben!...

Az agár elhallgatott, bár látszott, nemigen van kedvére a kényszerű csönd, de láthatóan idomított és betanított volta miatt elnémult. Az öreg csizmája mellé heveredett, igaz a fészkelődést nem hagyta abba és végül röviden felvakkantott. Gazdája keze egy pillanatra végigsimította az agár hátát.

- Hallgass! – parancsolt rá, immár élesen, de tompán és Tatár nem merte megkockáztatni az ellenkezést, ezért csak halkan nyüsztett.

Egy rövid pillanatra csönd támadt.

Kisvártatva száraz gallyak recsegése hallatszott. Az öregember, az állatidomár és a végtelen hegyvidék ismerője már a távoli zajokból felismerte, hogy ember járkál, nem pedig állat. Arrafelé, a ritkásan nőtt fák közé nézett, ahonnan a zajt hallotta és ahol a lova is legelészett. Időnként lenyomta állatát a földre, közben szünet nélkül a körülöttük magasodó fák törzsét fürkészte, végül pupillája kitágult és megmerevedett, amely nála a meglepetés jelének számított.

A lova melletti bokorból egy fiú kicsiny alakja tűnt elő. Az öreg abban a pillanatban előhúzott övéből egy piszkos vásznat és Tatár fejére dobta, amelyből a kutya megértette, hogy a földre kell lapulnia, minden mozgás nélkül és hallgatnia kell, mint a sír.

Gazdája azonban kivárt.

A fiúcska – könnyű kitalálni benne Tamást – hosszasan álldogált a ló közelében, körülnézett, mintha valakit várna, végül leült egy kőre és mozdulatlanra dermedt.

De nem üldögélt hosszú ideig. Gyorsan felpattant, a lóhoz ugrott, amelyik mozdulatlanságra volt kényszerítve és elkezdte a béklyókat eloldozni.

Az öreg arca elsötétedett és vonásaira mintha harag telepedett volna.

- Aha... no, várj csak madárkám!... Talán elszökött a lovad? – suttogetta, de meg nem moccant, csak a csapdát eresztette le a földre. Elfelhősödött arca azonban némiképpen megvidámodott, amikor látta, hogy a fiú kiköti ugyan a kötelet, de csak azért, hogy a fatörzs fogságából kiszabadítsa, amelybe a háts belegabalyodott, amin az öreg kissé elmosolyodott, de aztán csodálkozás ült ki az arcára, hiszen lova mindezt türelmesen viseli. Valóban szokatlannak tűnt, hiszen arra volt nevelve, ne tőrjön meg senkit gazdáján kívül.

- No,...talán mégis derék fiúcska, - suttogetta az öregember, biccentve fejével. – Gondoskodik a lovamról. Vajon miként kerülhetett ide?

Tamás ismét a kőre telepedett, egy pillanatra körbenézett, majd összegubbasztotta magát, mintha a hideg rázná. Emígy is érezte magát. Nem a hidegtől, hiszen langyos volt az éjszaka, a reggel nemkülönben, de a fáradtság és az álom helyet cseréltek gondolataiban és a reszketés görbítette meg testét.

A szikla hidegnek bizonyult, elűzte bizony a fiú álmát és a ló is olyannak tetszett, mint tévelygőnek a világosság. Minden szörnyűséges jelenet, melyet az éjszaka átélt, a szeme elé tolakodott, amitől még inkább összerázkódott.

Még tegnap este, mikor belépett a házikóba, az elméjébe villant:

„Még ma keresni kezdenek! Elfognak, elhurcolnak és kalodába zárnak.”

Szíve erre olyan heves dobogásba kezdett, hogy nem volt képes átugrani a tűzhelyben maradt hamut.

Mikor összeszedte magát, a kötélre pillantott, amely a tűzrakó felett függött, és amelyre a kondért szoktak akasztani. Odanézett nagypapára, beszaladt a házba, és mint a legfürgebb mókus, felmászott a kötélen, egészen a padlásig és odafent meglelte azt a helyet ahol az ereszcsonna lyukas volt.

A tűzrakóhely még parázslott, hamuval a szélén, hogy bármikor fel lehessen élesíteni, és az odakészített száraz fadarabok bármikor meggyullad hassanak.

Tamás észre sem vette, hogy a hamu még parázslík, amikor átugrotta, csak akkor nyilallt belé a fájdalom, mikor a ház mögötti fűre telepedett.

- Nem kapnak el! Engem sohasem! – szökkent benne szárba a gondolat, már a lába sem sajgott annyira és visszatért a házikóba

Este, mikor megérkeztek a várbeli fogdmegek, mintha a sors előrelátással ajándékozta volna meg: még a lovak patájának dobogása sem hallatszott, de már látta a tűzhely fölött függő kötelet. Mikor az intező dörömbölni kezdett az ajtón, nagypapja felemelkedett és Ágota is felriadt, addigra ő már a tűzrakó helyen állt. A sötétben kitapogatta a fából készített kampót és a kötelet, és a lármában senki meg sem hallotta a suhogást, melynek eredményeként kiszökött a házból, oly sikeresen, hogy még a kutyák sem fedezték fel a nyomát.

A fák sötét körvonalait követve futott, azt sem tudva, melyik irányba is meneküljön. Inalt, míg csak a tüdeje bírta.

Mikor kifogyott a lélegzetből, mintha minden odaveszett volna: ereje, bátorsága és az ismerős táj. Képtelen volt rájönni, merre felé vetődött el. Tudta, hogy messzire nem juthatott, ismernie kellene a fákat, de az éjszaka mintha mindent megváltoztatna és semmi sem olyan, mint fényes nappal.

Az ismeretlen környék rettegéssel töltötte el, ahogy körbepillantott. A sötétlő fák szörnyűségesen susogtak, és a kisebb bokrok is mintha megelevenedtek volna. Csak a házikó iránya volt sejthető, hiszen ebből az irányból hallatszott a kutyák ugatása is. Minél élesebbé vált a látása, annál inkább megnőtt minden a szeme előtt. Tamásnak úgy tűnt, valami őt figyel, valami őt hallja, és amikor visszafojtotta lélegzetét, saját szívdobbanásától még jobban megrettent. Megmerevedett, mikor a gallyak megreccsente a lába alatt, amit nappal nem is vett volna észre; összereszt, mikor a nedves gallyak, vagy a harmatos fű a lábához, vagy az arcához ért. A fiú pillanatonként megállt. Közelről valami susogást érzett, de az végül saját lélegzetének bizonyult. Mikor egy igazi vadállat valahol a közelben zörgött, a házikó felől hangzó kutyaugatás hallatán, a gyermek kővé dermedt.

Minden szörnyűség hallatán azonban elméje hajszolta tovább és még tovább, egyenesen a Farkastorok irányába. Kapkodásában nem maradt ideje felemelni a nagyobb gallyakat, elhajolni a kövek elől, melyek a sötétben hatalmas fegyvereknek tűntek, olyanoknak, amely a hétfejű sárkányt is megállásra kényszeríti.

Így érte el kis patakot, ahol majdnem nekiütközött egy megriadt őzikébe. Félelme helyett egy pillanatra valami leírhatatlan fájdalom kerítette hatalmába. Nem a lábában, hanem másutt, amely azonban olyan erős volt, amelyet ez idáig még sohasem élt át, és amelyet mostanáig nem ismerhetett meg. A kín a kisfiú szívéig, belsője legmélyéig hatolt és a gyötrelme ugyanakkora volt, mint amikor édesapját és édesanyját eltemették. Mintha kitépték volna a szívéből szüleit, Ágota nővérét, Metód nagypapáját, az örökkévalóságot és az egész világot. Torka összeszorult, a világ elsötétedett szemei előtt és némán sírni kezdett.

Hosszan feküdt összekuporodva a földön, amíg végül zokogni nem kezdett és a meleg könnycseppek némán patakozottak végig Tamás arcán. A hangtalan sírástól kissé megkönnyebbült.

Fent, a víz mellett, úgy tűnt, mintha ösvény vezetne. Elindult hát abba az irányba, de kisvártatva megállt. Ismét elméjébe ötlött nagyapó és nővére és újfent róluk kezdett gondolkozni, már amennyire a belsejében dúló bánata és félelme ezt megengedte. Ahogy álomittasan felkapaszkodott a hatalmas tölgyfa legalsó ágára és ott hosszasan üldögélt, míg végül azt gondolta ki, reggel elindul hazafelé, hiszen a világban sehol sem lel jobb helyet.

„Mikor kivilágosodik, rögvest útra kelek, hiszen most meg sem találنام; még a kutyákat sem hallom...”

Így tűnődött a legényke.

A virradat azonban végtelennek tűnő ideig váratott magára, oly sokáig, hogy már nem tudta magát tartani az ágon. A benne dúló rettegés nem hagyta nyugodni és hideg miatt még a szemét sem merte lehunyni. Mikor végre valahára hajnalodni kezdett, a kimerültség, fáradtság meggyötörtség teljesen úrrá lett rajta és olyannyira összegömbölyödött, mintha csak ezen az éjjelen a felére zsugorodott volna össze.

A kelet felől felderengő fény első sugarait észlelve, elindult abba az irányba, amerre a hazavezető utat sejtette. Meg kell mondanunk, jól választotta meg az útirányt.

A legényke néhány lépést tett csak meg, mikor újfent gondolatai közé férközött a várbeli kaloda, a deres, a furcsa üregek, a hahotázó szolgák képe és lábai teljesen megmerevedtek. Megfordult és inaszakadtából kezdett szaladni, azt sem tudva, milyen irányba. A lábán szerzett égés helye mind jobban fájt, a sajgó bokája, a vérző lábikrája, melyeket akkor szenvedett el, mikor a házikóból menekült. Tamás se nem látva, se nem hallva szaladt, csak szaladt. Így érkezett el a Sziklanyereghez, mely elátkozott helynek tűnt a fiúcska számára.

Mihelyt meghallotta az öreg kutyájának ugatását, olybá tűnt neki, mintha valaki ismeretlen az étellel ajándékozta volna meg. Bizony nem gondolkozott

azon, melyik irányba is induljon meg, fájó lába egyenesen a hang irányába vezette. Megpillantotta a lovat és valami furcsa kiáltás tört ki belőle. Öntudatlan mozdulattal szabadította ki a hátast, mintha csak alvajáró lenne, de ugyanakkor idegesen leste, ember nem jön-e elő valamelyik irányból.

Végeláthatatlannak tűnő várakozás után azonban így is történt, de abban az első pillanatban semmi köszönet nem volt. Az öregember fogta szekercét, hosszú nyelét belenyomta a földbe, egyenesen a kutya orra elé, melyből Tatár azonnal tudta, hogy megmozdulnia sem szabad, azután elindult Tamás irányába. A lába elé sem nézett, lefelé sem pillantgatott, olyan csöndesen mozgott, mint a macskák szoktak. Tamás még csak nem is sejtette, mikor a háta mögül felbukkant az ismeretlen és merőn nézte a gyermek véres lábát, mely kilógott a szikla menedékéből.

- Mit keresel itt, he?...

Tamás összerezzen, gyorsan felkapta a fejét és rávetette pillantását a felette magasodó foltokkal tarkított, elhanyagolt, sebhelyekkel felszántott arcra. Az ismeretlen éles, fürkésző tekintettel meredt rá. A fiúcska szeme kikerekedett az ajka kiáltásra nyílt, de a hang bennszakadt tüdejében.

- Mit keresel itt? – tudakolta újfent az öreg.
- Csak erre jöttem... - hebegte Tamás.
- Eltévedtél?
- Nem...
- Hiszen egész éjjel csatangoltál, látom én!
- Igen.
- Hogy kerültél ide?
- Nem tudom.

Már kissé nyugodtabban pillogott az ismeretlenre és elhallgatott. Most sem tűnt számára barátságosnak, de első riadalma eltűnt. Az öreg, mintha csak a gondolataiba látott volna, szótlanná vált, így Tamás kifújhatta magát és meg is nyugodott. Mindezek után az öreg újból faggatózni kezdett.

- Tehát már tudod, hogy egész éjjel csavarogtál?
- Tudom.
- No, látod! Árudd el nekem...
- Elmentem.
- Hm. Valami miatt megszöktél, ugye?

Tamás csak hallgatott.

- Hova valósi vagy?
- Rétfalvára.
- Az urasági ménes?
- Igen.
- Ott van apád is?
- Nem, csak Metód nagypapa.
- Aha, aha... Tudom... Tudom... Apád meghalt?
- Ühüm.

- Mit tettél valójában?

Tamás azt sem tudta szégyenkezik-e, vagy valami ellen harcol, így először csak néhány szót volt képes kimondani, de végül elmesélte, mi is történt és mi űzte őt ide a hegyekbe.

Az öreg figyelmesen hallgatta, majd rábólintott és leült a fiú mellé.

- Jól tetted, hogy nem maradtál odahaza. Ha nem így tettél volna, mostanság semmi jóra nem számíthatnál... Mi a neved?

- Tamás.
- Hm... Édesanyádat Katrusinnak hívták, ugye?
- Igen, nagypapa így tanította.
- Jól megtanított és jobb lesz, ha soha nem felejtet el. Én az öreg Varcsák vagyok. Talán már hallottál rólam?

Tamásnak kikerekedtek a szemei és az öregre lesett.

- Talán ismersz?
- Nagypapa mesélt magáról, ismeri is a bácsit. Azt mondta, maga solymász.

Ilokról Tamás semmit sem mondott, de eszébe sem jutott az ellenszenves ismeretlen.

Varcsák, az öreg solymász ebben a pillanatban igencsak kedvére valónak találta a fiút. Már akkor is megtetszett neki, mikor amaz kiszabadította a lovat. Kezét Tamás vállára tette és röviden füttyentett egyet. Ennek az lett a következménye, hogy az addig a rongy alatt kucorgó Tatár kiugrott a bükkfa mögül és kilőtt nyílvesszőként futott gazdájához.

Varcsák távolról megfenyegette, ekkor az eb egy-két lépést tett meg visszafelé, de végül odaszaladt, megnyalta a gazdája kezét, Tamás arcát és lábát, mintha arról akarná biztosítani az öreget, tudja az illetet, miként is kell a kedves barátokat fogadni. Az agár újra felvakkantott, visszainalt korábbi helyére, szájában hozva, a vásznat és a szekercét. Letette, majd újfent visszaszaladt, többször is, mintha figyelmeztetni akarná gazdáját, hogy valami még ottmaradt a bükkfa alatt, és amiről nem lenne szabad elfelejtkezni. Ha a csapda nem lett volna olyan nehéz, a derék jószág biztosan odahozta volna.

Varcsák meglapogatta a kutyát, de oda sem pillantott, hiszen láthatólag másfelé jártak gondolatai. Felkelt, megfogta lova kötőfékét, és pillantását röviden az ég felé vetette, majd futtában végigmérte a kimerült, összekuporodott, halottsápadt legénykét.

- Hazamegyünk Tamás.

Tamás megmozdult és bizony úgy érezte, a fájdalom ezerte erősebben járja át, minden tagját hasogatja, ezért még egy kicsit ülve maradt.

- Lovagolni tudsz ugye? – rikkantotta az öreg, - de hangjából inkább a meggyőződés, semmint a kérdés csendült ki.

Választ nem várva, jobbával megragadta Tamást, aki mielőtt kitalálhatta volna, mit is akar az ismeretlen, máris a nyeregben találta magát. A fiúcska fáradtsága és kialvatlansága ellenére kissé megremegett, meglepődött az

öregember erős karját látva és érezve, hogy a mozdulat Varcsák inas karját a legkevésbé sem tette próbára.



- Tartsd magad és vigyázz a gallyakra, nehogy megüssenek, - tanácsolta az öreg Varcsák, aztán megindult és lova hűségesen követte.

A bükkfa alatt az öregember átvette a nyergen a csapdát és a fa másik oldaláról egy rókat emelt fel, melyet vállára hajított. Tamás – bármilyen hihetetlen – hirtelen minden bajáról elfeledkezett, azzal sem törődve, merre visz az útjuk, az öreg tanácsának megfelelően tartotta magát a nyeregben, így az ágak sem sebeztek meg. Csak az előtte haladó Varcsák haját és az elejtett róka fejét figyelte, amelyik az öreg hátán imbolygott.

Egészen meglepődött, amikor a ló körül négy kutya tűnt fel, ugatva és viczorogva vették körbe őket. Az állatok mit sem törődtek Varcsák kiabálásával, bár az többször is rájuk rivallt. Éppen akkor értek ki egy aprócska tisztásra, melyen csobogó patak futott keresztül, és amelyet baloldról hatalmas bükkfák szegélyeztek.

Mögötte alacsony, de ugyanakkor hosszú faház sötétlett, tetején megrogyott tetővel. A tarka színekben pompázó zsindelyek is fából készültek. Az ereszcsontra alatt szokatlan rudak függtek, a ház teljes hosszában és még az ajtó fölé is jutott belőlük. Rajtuk mindenféle rongyok és itt, ott kikészítetlen vadbőrök lógtak. A kunyhó két oldalán számos hozzátoldás látszott, melyek igencsak furcsának tűnhettek az ismeretlen számára, aki valójában nem is igen érthette meg, mire is kellene ezek a bódék. Botok, kasok, ládák, galambdúcok, ólak egymás hegyén-hátán, amelyek miatt a ház méreteit nem lehetett még csak nagyjából sem meghatározni.

Odakint, szárnyasok, főleg tarka színben pompázó kacsák, de valahonnan még malacrőfögés is hallatszott. Tamás meredten figyelte a szokatlan környezetet,

főleg a hatalmas bőrök nyerték meg tetszését, melyek a tetőről függtek lefele. Olybá tűntek, mintha hatalmas szörnyek lennének.

Valahonnan ritkás, fehér füst bodorodott, de nem lehetett kivenni, hogy az ajtón keresztül jön, vagy sem, hiszen a bejárat felső részét a rudakra akasztott rongyok teljesen eltakarták.

Az egész ház összedőlni látszott, mintha csak a hozzátoldások és a rudak tartanák egyben. Nem tett jó benyomást Tamásra sem. Mikor oda-oda pillantgatott, mindig valami szorongó érzés kerítette hatalmába.

A ló egészen az ajtóig vitte. Varcsák könnyörület nélkül szétzavarta az ebeket, a rókát a földre hajította, leemelte Tamást, aki addigra igencsak kiismerte a hátast. Ekkor mutatkozott meg, milyen jól belelát az öreg az emberekbe, hiszen a fiúnak elmacskásodtak a lábai és a földre omlott.

- Menj be, hogy a kutyák szét ne tépjenek, - parancsolt rá Varcsák, - ezek még nem ismernek téged.

Tamás azonban hirtelen hátrahőkölt és visszazuhant a földre. A hirtelen felkeveredett porból egy öregedő, rettenetesen csúf ábrázat meredt rá, a látomás olyan volt, mintha nem is emberhez tartozna. A keskeny deszkán üldögélő kimeredt szemű, hatalmas tenyerű ismeretlen azonnal feltápászkodott, de mikor kiegyenesedett, akkor sem bizonyult magasabbnak, mint ültében. Derékban hajlott, hátán hatalmas púppal.

Tamásra pillantott – előtte még szendergett – szája kinyílt és látni engedte fehér, jókora fogait. A félelmet keltő ember ráadásul valamilyen furcsa rikoltást hallatott, nem csoda, hogy Tamás megrettent.

- Lépj csak be Tamás, ne ijedj meg! Ő az én Zsubor nevű barátom. Néma ugyan, de semmit se tarts tőle.

Varcsák a nevet valamilyen baráti hangsúllyal ejtette ki és közben kezével mutatott a némának, aki ezek láttán újra elmosolyodott, széles, hosszú kezével megragadva a legényke könyökét. Az öreg jóindulatúlag biccentett fejével.

Egy, két mozdulattal sok mindent elmagyarázott Zsubornak, aki már öt esztendeje volt szolgálja, szakácsa, segítőtársa és egyben barátja, hiszen az öreg Varcsáknak soha sem volt saját családja. A kolduló Zsuborra azidőtájt lelt rá a Várban, a szerencsétlen félig megfagyott a csikorgó hidegben. Magához vette a nyomorultat, ide a magányos Sziklanyeregbe. Talán az öreg átható szeme fedezte fel Zsubor belső értékét, hiszen azonnal észrevette, hogy a szerencsétlen teremtmény sok tekintetben értékesebb, mint két egészséges ember. Elhozta hát magával, nevelgette, felöltöztette és Zsubor soha nem vágyott újralátni a Várat, sem faluját, csak a hegyeket, patakokat, sziklákat, a rókákat és az ölyvöket.

E közben Tamás ismét csak hátrahőkölt. A sötét és zsúfolt házban mintha mindenféle kisebb és nagyobb lények nyüzsögnének, a falak irányából vöröslő szempárok figyelték, melyekben a tűz lángja tükröződött. Az egyik kalitkában rengeteg galamb, sűrűn összezsúfolódva, amott öt mókus kergetődzik, balra hatalmas madarak csapkodtak, mellettük hatalmas háló függött a padlás

irányából, odébb szarvasagancsok, melyeken mozdulatlan madarak ágaskodtak, fejük a föld felé nézett. Tamás azonnal észrevette, hogy kitömött madarak.

Mindenütt kalitkák, rongyok, botok, számszeríjak, padok és vadbőrök. Átható szag, mely a madaraktól, az állatoktól, a vadbőröktől és a szobában bodorodó füstből egyaránt ered, mely körbeleng mindent, és aztán lassan távozik az ajtón keresztül. Az egyik helyiségben kések garmadája lóg a falról, a tűzhely felett jókora bogrács, alatta lassú lángok. A tűzhely alatt fekete üreg ásítzik, furcsa fej ágaskodik kifelé, se nem macska, se nem kutya. Csak rövid orrocska, csillogó pirosas szemek, rövid fülek. Fejét mozgatja, és a mélyből előmászik egy támolgyó, csapzott szőrös állat.

Tamás akkor riadt meg harmadszor, de rögvést elmosolyodott. A tűzhely alól egy jókora medve mászott elő. Jött, megszagolni a vendéget. Zsubor valamit rikoltott, valamit mutatott is hozzá, de ebből Tamás semmit sem értett, hiszen nem ismerte ezt a jelbeszédet. Az ajtóban Varcsák jelent meg:

- Mars innen Péter! Hallod? Tudod mit, gyere inkább mégis ide!...

A medve azonban ügyet sem vetett rá, inkább Tamást szaglászta, míg a fiúcska önkéntelenül is odahajolt és megsimogatta a mackót.

- Vigyázz vele, - figyelmeztette Varcsák, - nem akar ő semmi rosszat, de butácska és megkaphat fogaival, még ha nem is akarja. Ki kellene vinnem a házból, hiszen már jókorára megnőtt. Karácsony után találtam a hóban. Biztos elpusztult az anyja, vagy valaki elpusztította. Attól fogva van nálam, lassan már elege lehet a vendégségből. Hamarosan ő dobna ki minket a házból... Nem vagy éhes Tamás?

- Nem.

- Zsubor ad neked kenyeret.

- Nem eszem.

- Feküdj le, arra a padra!

A fiú örömmel leült, de ledőlnie nem akaródzott.

- Feküdj csak le! –szólt rá Varcsák és Tamás engedelmeskedett.

Nem azért, mert nagyon vágyott volna aludni, nem is azért, mert a benti meleg és az erős szag elálmosították, hanem leginkább azért, mert az öreg így parancsolta.

A padról, ahol leheveredett, az egész ház még különösebbnek tetszett; a bekormozódott padlás hatalmas arcként bámult rá. Nem pillantgatott hosszan a tűzhely mellett üldögélő csúf Zsuborra és Varcsákra sem, aki akkor akasztotta az ajtóba vert szögre a magukkal hozott rókát, hogy megnyúzza. Hamarosan elszunnyadt.

Zsubor mindenkire morgott, aki csak megmozdult és folyvást a medvével veszekedett, aki nem akart visszamászni a tűzhely alatti üregbe. Tamást mindez nem ébresztette fel, súlyos, rémes álmai ellenére is mélyen aludt.

A nap éppen akkor kelt fel a horizonton, amikor felébredt. Kimeresztette a szemét, összerezzen, de azonnal eszébe ötlött, hol is van valójában. Fekve maradt. A házban rajta kívül senki sem tartózkodott, így nyugodtan

végignézhett odabent, az összes, szokatlan tárgyat. A prémet, amelyet valaki az alváshoz ráterítette, ismét magára húzta.

Hosszan feküdt, mígnem hirtelen felugattak a kutyák. A házikóba beszaladt az öreg solymász, egy rövid időre megállt odabent, majd gyorsan leakasztotta a hálót, összefogta és Tamáshoz lépett.

- Fent vagy, na jól van, de most ne mozdulj és hallgass!

Varcsák a hálót a fiúra dobta és a fiú előtt elsötétedett a világ. Hallotta, hogy az öreg elmegy, azután egyre közeledő lódobogásra lett figyelmes. Kisvártatva a kutyák ugatása minden más zajt elnyomott.

Mikor az öreg Varcsák lecsillapította az ebeket, a következőket hallja ám:

- Meg kell találnunk, mégha a föld alá is bújt! – mondta egy idegen hang. – Az úr így parancsolta.

- Ha így van, akkor csak keresd tovább. A hegy nagy, magad nem leled meg.

- Reggel mindenkit kihajtottak a várkastélyból, de néhányan már este óta üldözik.

- Hm, valahol biztos rejtőzik, - állította Varcsák és mindezek hallatán Tamás szíve harangzúgáshoz hasonlatosan kezdett verni, hiszen megértette, miről beszélgetnek az ajtó előtt.

Az üldözők elértek idáig.

- Tényleg semmit sem látott? – tudakolta ismét az idegen hang gazdája.

- Már mondtam, minek faggatózol újfent! – hallatszott az öreg solymász fagyos hangja.

„Nem ad ki engem, nem ad!”- visszhangozta Tamás megvadult szíve. „Varcsák apó nem ad át engem!...Hiszen ő jó!”

A következő pillanatban azonban majd megállt a fiú szívverése és a levegő is bennszakadt torkában. Hallani lehetett, amint az uraság szolgája leugrik a nyeregből és odalépett az ajtóhoz, majd a következőt mondta:

- Leülök egy kicsit maguknál és adjon enni is valamit, hiszen éhes vagyok, mint a farkas. Körülnézek odabent, van-e valami újdonság.

Tamás ereiben ennek hallatára megfagyott a vér, hiszen Varcsák egyáltalán nem ellenkezett, sőt az öreg azt felelte:

- Csak ülj le odabent és nézelődj kedvedre; a tűzhelyen megtalálod a kását. A szolga azonnal be is lépett, mintha gyorsan át akarná fésülni a házikót. Varcsák kint maradt, de vendége után szólt:

- Vigyázz, jól vigyázz! Medve van odabent, nehogy megkóstoljon! A békától is tartsd távol magad, mert ha közelébe mész, megbetegszel, és a szenvedésed Karácsonyig gyötör majd, mígnem kileheled lelkedet.

Tamás már mindezt nem hallotta, és nem is hallhatta. A rettegés teljesen elvonta a figyelmét más dolgoktól és kimondhatatlan nyomorúságában se nem látott, se nem hallott, csak arra várt, mikor ragadja meg az ismeretlen szörnyűséges kezével. Reszketés tört rá, halántéka kidagadt, és úgy érezte, a torkából valami szörnyű kiáltás akar felszakadni, amely hamarosan áttör ajkain.

De bizony semmitől nem kellett tartania. Az öreg Varcsák jól kiismerte magát az emberi lélek rejtelmeiben is. Tudta, miként kell bánni velük. Tisztában volt azzal, hogy a babonás félelem, még a halálnál is ijesztőbb és így elég volt a békát megemlíteni az uraság szolgájának.

Amaz bizony nem is kevésbé rettent meg a medvétől, bár mindez még nem riasztotta el a házikó átkutatásától, de a béka nevének hallatán elszörnyülködött és helyben maradt. A lábai elé nézegetett, amely a benti sötétséget tekintve nem volt egyszerű, hiszen szemével nemigen tudta kivenni a földön heverő dolgokat.

Tamás, mintegy öntudatlanul, a hálót kezdte rágszálni, de nem bírta sokáig, hiszen úgy érezte, lassan megfullad, ezért kirúgott lábával és felegyenesedett, ledobva a hálót testéről. Azonnal fellélegzett és úgy kezdte szedni a levegőt, mintha eladdig nem lehetett volna benne része. A szemét is kimeresztette, de mindhiába, hiszen a házikóban addigra már senki sem volt. Az urasági szolga felült a lóra, elköszönt az öreg solymásztól, aki mosollyal az ajkán még utána szólt:

- Kását nem is kóstoltál! Talán a Várban nem esztek efféléket?

A fogdmeg nem is felelt. Valami válaszfélén törte a fejét, de végül a lóra csapott, elvágtatott és a kutyák ugatása hosszan elkísérte.

Varcsák csak nézett utána és mosolygott. Aztán bement a házikóba és nem csodálkozott, hiszen a háló továbbra is a földön hevert. Tamás azonban a padon ült és keservesen zokogott. Sírásába öröm és köszönet is vegyült, melyet a fiú sehogy sem tudott az öregnek kifejezni, bárhogyan is szerette volna.

- Na, mi van Tamás?

Ha mindezt Tamás elmesélhette volna!

- Csak nem a békától ijedtél meg? – derült mosolyra a solymász arca. Ne félj semmit sem! Nincs ilyen békám, de sehol sincs ilyen állat a világon.

A szerencsétlen fiúcska ekkor értette meg, hogy ezen a helyen biztonságban van és az öreg csúnyácska Varcsák éppen olyan nagypapája, mint a fehérhajú Metód papa Rétfalván. Örömében a könnyeit sem tudta visszatartani. Hullottak azok bizony egyenest a kásába, melyet Varcsák nagyapó tett elébe.



IV.

Az első napok a sólymászónál, a bölcs madár, az okos állatok és jó barátok az ismeretlen világban

Egy nap, vagy kettő gyorsan elmúlik, de Tamásnak a Sziklanyereg alatt mindez oly sebesnek tűnt, mintha csak szempillantás lett volna. Mikor kicsit megnyugodott, rendesen kialudta magát és másnap jóízűen evett. A legénykében felébredt az állatok iránti szeretet, melyet már születésétől fogva bensőjében hordozott. Az első napon a kalitkák és a mókusok ragadták meg figyelmét. Részletesen megnézte a sólymokat, a héjakat, még a legkisebb madarakat is, nem hagyva ki még a legapróbb verebeket sem. Megvizsgálta a bőröket is, találgatva, milyen állathoz tartoznak. Zsubor, akárhányszor belépett a házikóba, mindig mosolygós pillantással üdvözölte.

Ha néhanapján valami rossz jutott az eszébe, bizony gyorsan jelenlegi életére gondolt, száműzve a lidérces álmokat. Figyelte a sólymást, ahogy kinyújtja a kezét a kalitka belsejébe és kiveszi belőle a leghatalmasabb sólymot. A legényke jól megnézte a könyékig érő bőrkesztyűt, melyet az öreg balkezére húzott fel. Láta, amint Varcsák ráállítja a ragadozót, leveszi a kalitkáról a piros sapkácskát, amelyik pont a madár fejére illik, eltakarva a madár szemét is és ráilleszti a sólyomra. Az állat ballábáról lecsatolta az aprócska lakatot és helyette vékony zsinórt tett és közben figyelmesen szemlélte a madarat, van-e minden karmán viaszgolyócska, amely a gyakorlás idején a csaléteknek használt állatot óvja meg a sérüléstől. A sólyom igen nehezen viselte az átmeneti vakságot, fejét ide, oda forgatta és láthatólag szívesen megszabadult volna sapkájától, mely azonban szilárdan ült az állat fején.

- Látod, milyen nehezen szokja meg még most is a fejfedőt, pedig egész télen erre tanígtattam! – morogta az öreg. Ide hallgass, különben megbánod! Ha bölcsebb leszel, a várkastélyban lakhatsz, galambot falatozhatsz, Balázs ökegyelmeségére számíthatsz, ha azonban nem jön meg az eszed, Zsubor megnyesi a szárnyaidat, csak egyszer kell neki szólnom... Kár lustálkodnod!

Még sok mindent mondott. Érdekes volt, hogy az öreg az állatokhoz mindig hosszan beszélt, az embereket azonban általában alig méltatta szóra.

Beszéd közben kihozta a sólymot az előtérbe. Tamás kíváncsian követte, az öreg sarka mögött lépkedve, pillantását le nem véve a hatalmas és gyönyörűséges madárról. A sólyom, bár a látását a sapka megakadályozta, felfogta, hogy a házikóból kívülre kerültek és megérezte a körülöttük elterülő hegyek illatát; szárnyait egyszer, kétszer kitárta, melytől még hatalmasabbnak tűnt. Szárnyának hossza nagyobb volt, mint Varcsák karjái és a ragadozót megpillantó tyúkok és kacsák mindenfelé menekültek előle. Az ereszalja felől Zsubor nevetett rá, a tyúkültető mellől, ölében valamiféle állat, melyben Tamás

nem ismerte fel a nyulat, ami nem is csoda, hiszen valami szőrös bundát húztak rá, olyasfélét, amilyet az idősebb bárányok viselnek.

- Gyere velünk Tamás, ha van kedved! – hívta Varcsák és közben felült a lovára, sólymával a kezében. - Messzire nem megyünk, és legalább látsz valamit.



Tamásnak nem kellett mindezt kétszer elmondani. Megindult Zsubor után, a lába elé sem pillantva, amin nem kell csodálkozni, hiszen az alacsony Zsubor hihetetlenül hosszú léptekkel tette meg az utat. Megérkezve céljukhoz, Zsubor elengedte a beöltöztetett nyulat, amelyik legszívesebben a világba szaladt volna, de a kötélen nem engedte túl messzire elinalni a tapsifülest, ám Tatár is úgy terelgette, hogy ne tűnhessen el az aljnövényzetben. Így a nyúl a tisztáson szaladgált fel, s alá.

Akkor Varcsák levette a sólyom fejét addig borító sapkát. A madár úgy fordította a fejét, mintha arról akarna meggyőződni, hogy a sapkától tényleg megszabadult, majd körbenézett, megtámasztotta magát lábaival, a szárnyát kitárta és ameddig a vékony kötélen engedte, a magasba emelkedett.

Varcsák belefűjt apró sípjába és fejével elégedetten bólintott, mert a sólymot nem kellett a zsinórral visszahúzni, magától visszatért és ráült a kesztyűre.

- Jól van, bizony jól! – dicsérte meg Varcsák. – Talán már a zsinórra sincs szükség.

Rögvest le is vette a madár lábáról, és feszült figyelemmel nézte a ragadozót.

Tamás még nem tudta, mennyire fontos ez a pillanat, ami akkor jön el, mikor először vesszük le a sólyomról a béklyót és engedjük szabadon szárnyalni. Könnyen elképzelheted, mekkora várakozás tölti el ilyenkor a sólymászot. Ebben a pillanatban a ragadozó is gondolkodóba esik, a maga sólyomeszével. Ez a példány is bizonyosan így gondolkodott.

Hosszan üldögélt a bőrkesztyűn, aztán villámgyorsan felröppent, mintha megérezte volna a szabadságot, lelassult, mintha csak erejét mérné fel, magasra, egyre magasabbra szárnyalt. Le sem pillantott a földre, ahol oly sokáig tartották fogva. Tamás rettenetesen gyötrődött, úgy gondolta, soha nem látják viszont a pompás madarat. Türelmetlenül fészkelődött és a végtelenségig elcsodálkozott

Zsuboron, aki egész békésen forgatta a fejét, és követte a sólyom köröző röptét. A fiú hiába érintette meg a vállát, mutatva a madár szökését, Zsubor tagadólág rázta széles fejét, és türelemre intette Tamást.

Nem kellett sokáig várniuk. A sólyom a magasból zuhanásba kezdett, vijjogó hangot hallatott és rávetette magát a nyúlra. Úgy zuhant rá magát, mintha hatalmas, fekete árnyék lett volna.

Ebben a pillanatban ismét megszólalt Varcsák sípja. A sólyom meghallotta és kisvártatva már az öreg karján ült.

- Jó voltál! – dicsérte meg a sólymász, miközben szeme kissé felfénylett, ami önála a nagy elégedettség jele volt, és amelyik a cél elérésekor jelenik meg a hosszú és türelmet igénylő munka végén.

A szerencsétlen, beöltöztetett nyúl csak gubbasztott, azon a helyen, ahol a sólyom rajtaütött, nem mozgott és dőlt belőle a vér.

Varcsák nem sajnálta a csalétket, hiszen ma is enniük kellett. Meg is akarta ajándékozni sólymát és táskájából elővette a kikészített madarat, de a ragadozót mit sem érdekelt mindez, ismét szárnyra kapott. Most nem repült olyan magasságba és rövidesen még élesebb vijjogásba kezdett, majd egy váratlan hely felé irányította röptét. Tulajdonképpen, csak a tisztás túlsó végét akaródzott megnéznie. Nem szállt le ott, ahová a röpte irányult, de cikázó repülése egy kisebb, néhány ölnyi területre szorítkozott.

Zsubor mindkét kezét feje fölé emelte, gúnyos mozdulatot tett, fel is rikkantott, mire Varcsák lova is vágtaiba lendült. Tatár még a háta előtt loholt, Tamás csak az ajkát nyitotta ki, hiszen nem értette a dolgot. Öntudatlanul loholt Zsubor nyomában. De a ló, Varcsák és a kutya abban a pillanatban eltűnt.

Mikor a púpos és Tamás rájuk letek, addigra már Varcsák elővette a galambot tarisznyájából, és a sólyomnak dobta. A ragadozót nem kellett kéretni, a galamb után vetette magát, és éles csőrét rögtön belemélyesztette a zsákmányába, hiszen a vadászat előtt enni nem kapott.

Tamás a falánk sólymot kezdte nézegetni, de Zsubor másfelé nézett, majd amikor meglátott valamit, felugrott és mindezt a maga sajátos hangon adta tudtára a többieknek.

Tamás odapillantott és látta, hogy éppen akkor emel fel egy jókora mezei nyulat és a nagy örömtől dobogni kezdett lábával.

- Talán nyulat kapott el? – kérdezte a fiú

- Hm... Okos állat ő, a kastélyban a helye; holnapra már ott lesz, - felelte Varcsák.

- Elviszi őt? – tudakolta Tamás árnyalatnyi sajnálkozással a hangjában.

- Kénytelen vagyok. Meg kell szoknia a vadászatot, a lármát, hogy ne rettenjen meg a sokaságtól, a kutyáktól és a vadászkürtöktől. Aratásig, mikor a vadászatok megkezdődnek, még sok mindent el kell sajátítania.

- Kár...

- A patakok felett, a sziklákon találunk még újakat. Megmutatom, ha akarod.

Tamás nem felelt sem igent, sem nemet, de az öreg gyors pillantása lelkéig hatolt és ott mindent meglátott.

Vidáman telt a hazafelé vezető útjuk.

Zsubor nagy örömeiben előcsalogatta Pétert az üregből, kiment vele a házikóból és tiszta szívből nevetett, mikor a kutyák a kócos és ügyetlen jövevényre sandítottak és morgásba kezdtek.

Másnap, mikor Varcsák elindult a Várba, Tamásnak nem maradt ideje, hogy kellemetlen dolgok tolakodjanak elméjébe. Zsubor egész nap kézen fogva vezette a fiút. Megmutatta neki, mire való a hatalmas háló, melyet zsákformára kellett összehajtani. Miként is kell kitergetni köralakba és hozzá a bejárathoz a kalitkát elhelyezni, bennük a kitömött madarakkal. Magocskát kell elészórni, és amikor megérkeznek a madarak, meg kell ijeszteni őket, és azok belerepülnek a hálóba. Azt is elmagyarázta Tamásnak, miként lehet a lépveszőre csalt állatokat kiszabadítani.

Tamás úgy gondolta, hogy ő mászik legügyesebben fára, de csalatkoznia kellett, hiszen az eltorzult testű Zsubor úgy kúszott a fatörzsön és az ágakon, mint a legfürgébb mókus.

Elvezette őt az üregekhez, a csapdákhoz, megmutatta a körülöttük lévő fészkeket, melyeket Tamás soha nem vett volna észre. Zsubor ezen a napon héját fogott, egészen egyszerű módszer segítségével. A csaléteknek használt galambot fogta, lábaira kócból szálakat ragasztott és ezután elindultak arra a helyre, ahol a héja a magasban körözött. Mikor a ragadozó madár a fák lombja magasságába ereszkedett, Zsubor feldobta a galambot, amely a ráragasztott kóc miatt képtelen volt gyorsan repülni és pillanatok múlva a héja karmai közt vergődött. Zsubornak sem kellett több. Kisvártatva a földre zuhant mindkét madár. Minél inkább menekülni akart a csaliállat, a ragadozó annál inkább el akarta elejteni és annál inkább ráragadt az enyvvel borított tollakhoz. Mikorra Zsubor és Tamás odaértek, a ragadozó már a szárnyait sem volt képes kiterjeszteni. Zsubor megragadta, oly ügyesen, hogy az éles csőr sem volt képes megsebesíteni őt.

Megfürdették Péter mackót, melyen Tamás annyit nevetett és félelemre már a legcsekélyebb oka sem volt. A medve immár nem morgott, amikor a fiú közeledett hozzá, megtanulta addigra, hogy Tamás is a házhoz tartozik, elfogadta tőle az ennivalót is. Mindennek a legényke úgy örült, hogy szemei csak úgy ragyogtak a boldogságtól. Zsubor csak csóválta a fejét, hiszen nem volt képes megérteni, miként barátkozhattak össze azok ketten ily gyorsasággal. Ő maga egész télen gondját viselte a mackónak, de az még most sem mindig engedi magát megsimogatni. Bizony, Péter attól fogva soha nem távolodott el Tamástól és akkor is hűségesen követte, mikor a fiú elkezdte megmutogatni Zsubornak, mire is képes valójában a kőhajításban, vagy a vadbőr kikészítésében. Ettől a pillanattól fogva Tamás mintha megnőtt volna, és Zsubor barátilag kezdte rávetni pillantását, és barátságosan veregette a fiú vállát.

Rámeresztette a szemét, fejétől a sarkáig jól végigmérte, a fejével bólogatott hozzá és szünet nélkül mosolygott.

Hiába volt azonban minden érdekesség és hiába dörgölődött hozzá Péter – Tamás napja rosszul végződött.

Mikor a nap a nyugati horizonton lehanyatlott, a legényt rázni kezdte a hideg és este, amikor Zsubor kiment a házból, ahol a parazsat szította fel, Tamást összegörnyedve, a hidegtől reszketve találta az eresz alatt, pedig az idő kellemesen melegnek bizonyult. Zsubor bólintott és valamit hosszan mutogatott, de Tamás mindebből semmit sem értett. Maga sem tudta, mi történik vele, és Zsubor sehogy sem tudta elmutogatni, miként vette észre a betegséget a fiú szemében. Végül abbahagyta a hiábavaló kísérletet, átnyalábolta a fiút bevitte a házba, leültetve a tűzhely mellé és mutogatta neki, hogy Tamás takarózzon be. Tamás mindezek ellenére nem volt képes átmelegedni, a hideg továbbra is rázta testét.

Már egészen besötétedett. A tűzhely lángjai hatalmas árnyékokat rajzoltak a házikó falára, a padlás alatt füst bodorodott és a nyitott ajtón keresztül a szabadba kigyózott. A lángok fénye lassan elhalványodott, mert az előtérben keresztül a hold fénye kezdett beszűrődni. Zsubor néha megbiccentette fejét, elgondolkozott, majd időnként felállt, leült a tűzhely mellé, de leggyakrabban az összegörnyedt fiút fürkészte. Újra mutogatni kezdett neki, de Tamás most sem értette meg, igaz nem is kísérte oly figyelemmel, mit is akar a néma ötőle. Sehogy sem tudott felmelegedni és érezte, amint a fogai vacognak, testébe pedig elviselhetetlen fáradtság költözik bele. A szoba lassan forogni kezdett vele. A gyengeség mellé keserűség is párosult, amit az óta érzett, mióta elmenekült otthonról és ezek az érzések mintha most megsokszorozódtak volna benne. Időnként akaratlanul is összerezsent, maga elé meredve, mintha nézne, de semmit sem látna. Máskor pillantása majd átfúrta Zsubort és a házikót, a sötétséget és a távolságot és Rétfalvát kereste, ahol Ágota szemet szór a forró hamuba, és Metód nagypapa figyeli unokáját.

A gyengeség és az elhagyatottság érzése olyan erősen gyötörte, hogy megnedvedtek a szemei. Meg sem törölte, így a könnyek lassan patakzani kezdtek, de eszébe sem jutott, hogy felitassa őket. Könnytől nedves szemében a lebegő árnyak és csillanások mintha ezerszeresére nőnének, a szoba pedig mintha úszott volna.

Mikor már eleget szenvedett, újabb gondolat mart belé. Úgy érezte, az öreg Varcsák hazaérkezésére kell várnia, és azután megnyugszik, jobban lesz.

Sokáig nem tűnődött rajta, hiszen kisvártatva elszenderedett. Varcsák ezen az este nem tért haza.

Mikor nehéz és nyomasztó álmából felébredt és kinyitotta a szemét, a padon fekve találta magát, a tűzhely mellett és rengeteg báránybőr szolgált takarójául. Zsubor állt előtte és Tamás arcába nézett. Mindez megismétlődött és így volt ez harmadszor is. A tűz mindig ugyanúgy lobogott és Zsubor virrasztott mellette. A fiú tudatára ébredt annak, hogy kicsit jobban érzi magát, ha a furcsa ember

letelepszik mellé, és akaratlanul Zsubor felé nyújtotta kezét, amely majd elveszett a hatalmas tenyérben. Igen, ezzel a mozdulattal szívét is odaajándékozta.

Ebben a pillanatban, lelkében hálát és ragaszkodást érzett ez iránt, a szájalomra méltóan csúf ember iránt és bensőjében szárba szökkent a gondolat, Zsubor a legjobb ember a világban. Annak kimeredt szeme valójában szép, ahogy hatalmas tenyerei is, mosolya kellemes, még rikoltozása is. Hiszen nem is volt mindez másként.

Tamás ekkor belelátott Zsubor lelkébe, mely tisztább volt az aranyból is. Mintha a sors szándékosan teremtett volna arany szívet ebbe az esetlen, púpos teremtménybe, amelyet csak az pillanthat meg, aki erre rászolgál, és akit annak külseje nem riaszt el. Tamás a legszívesebben átölelte volna az aprócska Zsubort.

Szomjúság gyötörte, de sokáig nem kért inni, mert nem akarta a teremtményt elküldeni. Mikor végül csillapította szomját, újra elaludt és akkor sem akaródzott felkelnie, amikor a nap sugarai már beragyogták a házikót.

Zsubor, bizony sokat törődött a fiúval. Komor arccal tett-vett a ház körül, de gyakran bement Tamáshoz és ennivalót kínálgatott neki. Egyre jobban nyugtalanította a fiú elutasító fejbiccentése, aki a víz kivételével semmit sem akart ajkaihoz emelni. Láta, hogy a hideglelés mind jobban gyötri a legénykét. Volt bizony tennivalója elég.

Eljött a második este. Hosszasan üldögélt az ajtó előtt, a kutyákat lesve, várta, mikor ugranak fel, mikor valakit látnak megérkezni, de hiába várta, Varcsák, az öreg solymász nem érkezett haza. Az öreg tegnap azt ígérte, ma estére otthon lesz és Varcsák ígérete szilárdabb volt, mint a kőszikla. Nem volt mit csodálkozni, Zsubornak újabb gondja támadt.

Végül bement a házikóba. A meggyötört Tamás látta, ahogy becsukja az ajtót, letámasztja a hosszúnyelű szekercét, hosszan gondolkodik, majd letelepszik a tűzhely mellé. A fiú száraz ajkát kezdte megnedvesíteni, erőt akarván venni magán, mire készül Zsubor, de megijedt, mikor amaz hirtelen felugrott, a kezét ökölbe szorította és felemelt szekercével valakit, vagy valamit kezdett fenyegetni. A harag megjelent az arcán is, a szemei időnként szikrát szórtak és hiábavaló igyekezettel próbált valamit Tamásnak magyarázni. A fiú nem fogta fel, mikor Zsubor az ujjával az orrán keresztül húzott vonalakat, így akarva felhívni a figyelmet a sebhelyes arcú Ilokra. Őrá bizony, Varcsák legnagyobb ellenségére, aki már nem egyszer megfordult a Sziklanyereg alatti ösvényeken, hogy volt gazdáján bosszút álljon. Miként találhatta volna ki mindezt Tamás?...

Összeszedte láz emésztette maradék erejét, kimeresztette a szemét, hiszen valami szörnyűség talált ismét utat elméjébe, de Ilokra még álmaiban sem gondolt.



„Hitemre...” Nehéz eskü és ezt a nehéz esküt Metód nagypapának kell kimondania

Varcsák solymász, mikor elindult otthonról, hogy hegyeken, völgyeken át Balázs várkastélyába menjen, emígy morfondírozott magában:

- Még ma elmúlatom az időt Balázsnál, majd holnap, mikor eljövök onnan, benézek Rétfalvára a derék Metódhoz. Megmondom neki, ne legyen gondja az unokájára, hiszen Tamás jó helyen van. Csak hagyja nálam a fiút, - annak kárára bizonyosan nem válik. Balázs néhány hét alatt elfeledkezik a kutyáról, akkor néhány jó szót ejtek Tamás érdekében, és semmi rossz nem történik. Kár volna a legénynek gyötörnie magát, hiszen értelme még csak most kezd nyiladozni. Metód örülni fog és vele együtt én is. Egy kicsit eldiskurálunk, és holnap estére otthon leszek.

Nem úgy történt azonban, ahogy a derék öreg eltervezte. Már a várkapu előtt meglátta az álldogáló és zokogó lányt, akit egyébként nem ismert, és akiről nem tudta, Ágota az, Rétfalváról, Tamás nővére.

Lekászálódott a hátsáról, a belső udvarban és sehová sem pillantott, csak az egyik szolgának parancsolta meg, hogy kösse be a lovat.

A várkastélyban jól kiismerte magát – hiszen többször megfordult itt és is hálásan köszöntöttek. Balázs mindig szívélyesen fogadta, pillantásából jóindulat sugárzott Varcsák felé. Olyannyira szerették, hogy be sem kellett jelentkeznie, ha az uraság elé akart járulni. Elegendő volt, hogy felkerekedett otthonából és bármikor azonnali bejárása volt Balázshoz.

Eleddig sohasem állították meg – mostanáig - a szolgák, akik körülállták a lépcsőn.

- Nem javasoljuk a belépést, - közölték az öreggel, - Balázs olyan, mintha a rossz szellem szállta volna meg!... Aki csak tud, kitér az útból, hiszen még csak fel sem ocsúdik az ember, és máris számolják rá a botütést... Most a legvadabb! Hiszen hallhatja Balázs üvöltését!

Varcsák hallott ugyan valamit, de a várkastélyban az efféle dolgokon nem lepődött meg.

- Mitől rettegtek, mi történhet? – kérdezte csak úgy, hiszen a legkisebb oka sem volt az ijedtségre.

- Rosszul mennek a dolgok, - legyintettek kezükkel a szolgák. Nekünk ugyan mindegy, de Balázs előtt éppen az öreg Metód áll és bizony nehéz kitalálni, élő-e, vagy már halott.

Az öreg solymász összerezte és gyorsan érdeklődni kezdett:

- Az unokája miatt?
- Azért... és a kutyáért.

Többet nem kérdezősködött, csak az egyik szolgát lökte félre, és ahogy csak tudott, futott felfelé a lépcsőkön. A szolgák lestek utána, majd egymásra néztek, vállukat vonogatták, mintha azt mondanák:

- Hiszen ez megbolondult! Jó tanáccsal látjuk el, de ő fejfel rohan a falnak... Egyenesen a veszedelembé rohan. Ha egyszer megüti a bokáját, legközelebb jobban vigyáz majd magára.



Varcsák azonban nem időzött az ajtó előtt, nem figyelve, mi történik odabent, csak lendületesen kinyitotta az ajtót, amire még maga Balázs is felfigyelt. A várúr haragja tovább nőtt, de kemény szavak nem hagyták el az ajkát, mikor rápillantott Varcsákra és a sólyomra. Egy pillanatra elhallgatott, mintha megfedkezne az előtte görnyedő Metód nagyapóról és mozdulatlan maradt.

- Kegyelmes uram, elhoztam Dravcsót, - szólalt meg a solymász, kihasználva a hitelen támadt csendet.

- Mit hoztál?
- Dravcsót, méltóságos uram.

Balázs kissé megmozdult. Nem értette, mit közöl vele a solymász, hiszen meg volt róla győződve, hogy Dravcsó nincs szabadon, ellenkezőleg, a madárházban van, a vasajtók fogságában. Hiszen ma is maga zárta be. Közelebb lépett, hogy megtekintse Varcsák karján álldogáló sólymot.

Alig tett meg egyetlen lépést, Balázs torkát kiáltás hagyta el:

- Mit beszélsz itt nekem, hiszen ez nem Dravcsó!
- Nem, kegyelmes uram, de éppen azt akartam mondani, hogy Dravcsó kiváló és értékes madár, de távolról sem hasonlítható ahhoz, amit most Önnek hoztam.

- Igen? – vetette Balázs elfelhősödött, és ugyanakkor éles pillantást vetett a madárra, de közben megszűnt ajkainak korábbi remegése és a ráncok is kezdtek eltűnedezni vöröslő homlokáról.

Metód nagyapó eközben a fejét sem emelte fel.

- Nagy szavakat mondtál Varcsák, ilyeneket még tőled sohasem hallottam. Nem szeretsz dicsekedni, de most megtetted, bizonyosan olyan sólymot hoztál, amilyen még nem volt a kastélyban.

Varcsák csak bólintott fejével, mert mostanra megfontoltabbá és óvatosabbá vált. Minden szó, amit idáig Balázsnak mondott, csak Metód iránti sajnálata miatt hagyta el ajkát. Odahaza soha nem jutott eszébe, összehasonlítani Dravcsót az új sólyommal, akit most Balázs kedvenc madara fölé helyezett. Nem bánta meg azonban szavait; örült, hogy Metódon segíthetett, mert észrevette, hogy Balázs dühe alábbhagyott.

Balázst ugyanakkor igen csak meglepte Varcsák mondanivalója, egészen közel lépett, megnézte a madarat, meg is tapogatta, és végül levette a sapkát az állat fejéről.

- Kegyelmes uram, az udvaron felnyergeltettem az Ön lovát, hogy megtekinthessük, miként válik be az új sólyom.

- Talán sietős a dolgod?

- Úgy van kegyelmes uram. Nemrégiben új fészekre leltem és azt őrizni kell.

- Ej... de hiszen szívesen megnézem, akár most is.

Úgy tetszett, mintha az öreg solymász az egész beszélgetés alatt észre sem vette volna a fehér Metódot, aki a közelben reszketett, de ez csak látszólag volt így. Láta bizony, igen jól látta, hogy a nagypapa alig áll a lábán, mintha csak az előbb tápáskodott volna fel a földről és bizony Balázs kevés könnyörületet mutatott irányába. Nehéz lehetett, amit Metód átélhetett, mindez kiütött arcára is, de erről tanúskodott a háttérben álló szolga ábrázata is, amannak elszörnyedő kifejezés honolt az arcán, de legfőképpen valami titkolt együttérzés. Varcsáknak ugyancsak terhes lehetett, hiszen készakarva nyújtotta a beszélgetést, amennyire csak tudta, de a hosszú magány leszoktatta arról, hogy felesleges diskurzusokat folytasson.

Most igencsak iparkodott Balázs figyelmét lekötni és mikor elérkezettnek látta az időt, kérdéssel fordult a meggyötört Metódhoz:

- Látlak ám, és örvendek is neked, - hiszen beszédem van veled. Miképpen megy sorod, derék Metód?

- Ó igen, nagyon derék! – vágott közbe Balázs és arccsontján kis piros folt jelent meg, ami a harag jele volt. Varcsák mindazonáltal úgy ítélte meg, hogy ez csak kisebb dühöt jelent és Balázs jobban már nem fog méregbe gurulni. – Nemrégiben enyhítettem átkozott unokájának robotját és emez így szolgálja meg!...

- Kegyelmes uram, Metód semmi rosszat még csak elképzelni sem tudott.

- Ne avatkozz bele! Ismerem a társaságod! Olyan a gyümölcs, amilyen a fa. Ez meglepte Metódot, milyen állhatatosan áll ki mellette az öreg solymász.

- Mérlegelni kell, méltóságos uram, hogy a fiú jót cselekedett. Ha nem öli meg a kutyát, ezen a nyáron önök nem mehettek volna vadászni, hiszen nem lenne a várkastélyban egyetlen kutya sem. Odakint megkérdeztem, és azóta már

biztosan tudom, hogy a kutyát a rossz szellem szállta meg. Mindenki kárt tett volna, és önnel is bármi megeshetett volna. A fiú csak jó szót érdemel, talán még jutalmat is.

- Hogyhogy? - bődült fel és egy pillanatra teljesen elvörösödött Balázs a Vár ura.

- Így van, amint azt megmondtam, kegyelmes uram, - jelentette ki kemény hangon a szikár solymász.

- Hogyan?... Talán jutalmazom meg azért, mert itt a kastélyudvaron az emberek előtt semmirekellőnek nevezett? Ezért?... Kígyófajzat! Itt az udvaron!... Megjutalmazom én, csak kerüljön a kezem közé! Akasztófára való mákvirág! Bizony nem várom meg, amíg felnő. Itt az udvaron emelte fel ellenem az öklét, a kutyámat is elpusztította, mindezt gonoszságból és mivel még nem kerítették kézre, könnyen kitalálhatod, merre bujkál. Hiszen már azt is hallottam, hogy ez a tökmag betyárnak állt.

Az öreg Varcsáknak kissé megszínesedett az arca, de nem avatkozott bele a beszédbe. Láta, hogy a szónoklat nem az elpusztított kutyáról szól, hanem valami más van a hátérben, ezért eltökélte, kifürkészi, miként és hogy van mindez.

Hagyta hát Balázst, hadd folytassa mondandóját, aki éppen akkor fordult kérdéssel a fehér Metódhoz:

- Ismételd még egyszer, te, a kígyófajzat nagyapja, valóban nem is sejted, hol van haramia unokád?

Metód csöndesen, de ugyanakkor tagadóan intett fejével.

- Hitedre és becsületedre tégy esküt!

Akkor emelte fel Metód nagyapó fehér orcáját és ajkai hangtalanul kinyíltak, mintha a hang bennszakadt volna tüdejében. A háttérben ácsorgó szolga is kiegyenesedett és a helyiség mintha ünnepélyes csendességgel töltődött volna meg, mikor Metód esküjéhez készült. Varcsák letette a kezéből a sólymot a szék karfájára. Csak igen közönséges szavakat kellett ismételtetnie, amiket napjában akár százszor is újfent elsorolunk. Kinek jutna eszébe valami ünnepélyes, vagy csak akármilyen fontos, amikor kimondja: „Hitemre!...” Senki, még csak nem is sejti, valamikor ezek a szavak szigorúbbak voltak, mint maguk a törvények, keményebbek a kőnél, szentebbek az ünnepeknél, állandóbbak a halálnál. Szörnyűbbek, mint az átok, szigorúbbak a börtönnél, értékesebbek a becsületnél, többek értek a legnagyobb gazdagságnál és nem egyszer az életnél is többet nyomtak a latba. Manapság is nehéz elhinni, hogy néhány hamisan kimondott szó elegendő volt a halálhoz, a vagyon, a tisztelet, a családi kapcsolatok elvesztéséhez, a szülők lemondtak a gyermekeikről, a gyermekek a szüleikről és mindez háborúhoz vezetett. E szavak aláírásként és pecsétként szolgáltak, kemény ígéretként, törvényként, lakatként és kulcsként. Értékelték az is, aki kérte és annál inkább az, akinek ki kellett mondania.

Balázs mindezeket a szavakat óhajtotta. És megismételte másodjára is.

- Hitedre és becsületedre tégy esküt!

Metód halkan, de szilárdan és érthetően kimondta.

- Hitemre és becsületemre esküszöm, nem tudom, hol van az unokám!

Bár halkan mondta mindezeket a szavakat, mégis mintha azok felzengtek volna a helyiségben. Mindez azért volt, mert a jelenlévők visszafojtották lélegzetüket. Leginkább az öreg solymász cselekedett ekképpen, hiszen hideg futott végig a hátán, mikor ebben a pillanatban gondolkodóba esett:

„Találkozhattam volna Metóddal az udvaron, akkor, ha kicsit korábban érkezem és mindent elmeséltem volna, és akkor nem tehetett volna esküt. Milyen szerencse, hogy nem találkoztunk össze!...

Balázs egy röpké pillanatig az öreget fürkészte, majd megszólalt:

- Esküdj meg hitedre és becsületedre, ha valami tudomásodra jut erről a semmirekellőről, magad közlöd velem; ha a fiú jön el hozzád, visszatartod, amennyire ez erődből futja!

Kérően emelte fel Metód a pillantását, reszkető inas karját és arcát, de az egész ember ebben a pillanatban maga volt az eleven könyörgés és hangja hasonlatosan alázatosnak bizonyult:

- Nagyságos uram...

- Mondd! – vágott közbe Balázs.

- Nagyságos uram, öregember vagyok, a sír felett állok...

- Mondd, amit parancsoltam!

- ...A fiú a véremből való és kérem emberségét és szeretetét, ne rakjon rám ilyen nehéz terhet. Ha bűnös és pusztulnia is kell, ne kívánja tőlem, hogy magam ontsam a gyermek vérére. Inkább az én életemet kérje, azt örömmel odaadom.

Balázs azonban nem is hallgatott az öregemberre.

Balázs azonban meg sem hallotta Metód szavait. Legyintett egyet, arccsontjának foltjai kivörösödtek, ráncai elmélyültek.

- Azt mondd, amit parancsoltam! – reccsent rá az öregre.

Metód felsóhajtott. A csöndben lassan kezdte kimondani a szavakat, egyiket a másik után, mindegyiknél kissé megállva, mintha mindegyiknél egy darabot a szívéből szakítana ki és ajkai ilyenkor megremegtek, szemhéja akaratlanul is lecsukódott, mintha alkony borult volna látása elé.

- Becsületemre fogadom... és hitemre... bármit megtudok az unokámról...megmondom... ha... hatalmamban áll...idehozom...vagy elősegítem...

Ebben a pillanatban Metód a legszívesebben elsüllyedt volna. Mélyet sóhajtott és lehajtotta fejét.

Az öreg Varcság is önkéntelenül felsóhajtott, barázdákkal szántott arca megmerevedett, hiszen ilyen gondolat futott végig elméjén:

- Most még rosszabb a helyzet: már nem közölhetem vele, merre van az unokája! Nem okozhatok örömet neki...

Ezek után nem csoda, hogy Varcság bosszús hangulattal indult el a sólyom röptéjét megmutatni Balázs uraságnak. Metódra rá sem pillantott, mikor kilépett az ajtón és annyit sem mondott az öregnek, hogy lenne mit megbeszélniük.

Odakint a réten aztán mintha teljesen megfélemezett volna nagyapóról, ami nem is csoda, hisz volt elegendő tennivalója. Elvégre ígéretet tett, hogy az új sólyom kiválóbbnak bizonyul majd, mint az értékes Dravcsó, de maga nem hitte, mit tud ma ebből bebizonyítani. Balázstól nem rettent meg, még akkor sem tartott tőle, ha amaz valóban megharagudna. Az öreget aggasztotta ugyanakkor, hogy aligha tudja betartani adott szavát, éppen ő, aki ez idáig csak igazat állított.

Külseje nem árult el semmit, az a kemény kifejezés, amely Metód esküjét követően, még a várkastélyban ült ki az arcára, mostanra sem tűnt el, mikor Balázs uraság mellett lovagolt.

- Keveset beszélsz Varcsák, - szólalt meg az uraság.

- Ha keveset tudok.

- Ma még annyira sem vagy közlékeny, mint máskor, - igyekezett beszédbe elegyedni Balázs, akinek rég elszállt már a haragja. Csak a sólyom érdekelte és a nagy várakozás elméjének minden gondolatát betöltötte.

- Ma még annyit sem tudok, mint máskor.

- Elegendő, ha a sólyom tudja a magáét...

- Nekem nem úgy tűnik.

- Hogyhogy?

- Már figyelem egy ideje és látom, alacsonyan tartja a fejét.

- De hisz' nekem azt állítottad, értékesebb, mint Dravcsó! – emlékeztette őt Balázs, de nem haragosan, inkább csak a kíváncsiság szökkent szárba benne.

Éppen akkorra értek arra a helyre, ahol a madár bemutatását kellett elkezdeni és Varcsák akaratlanul vette át az állatot a várkastély solymászatól.

- Először Tatárt engedem el, - jegyezte meg, bólintva az itteni kutyapecérekhez, hogy engedjék el a kutyát, és maga lassú mozdulatokkal kezdte a sólyom sapkáját levenni.

A jelenlévők mind az öreg karját nézték, tulajdonképpen az új szerzeményt. Balázs szeme szenvedélyesen és várakozóan fénylett, ajkai is tátva maradtak, de ugyanilyen érzéseket élhetett át minden vadász.

A kutyapecérek, a lovászok és a kastély solymásza, semmivel sem kevésbé feszülten várakoztak, mint maga Balázs.

Tatár már megtett egy darabot a vetésen keresztül, már túl volt az első ugatáson, sőt a nyulat is felzavarta, csak a Varcsák kezén álldogáló sólyom nem mozdult. Békésen és nyugodtan mozgatta a fejét, de a szárnyát sem tárta ki, így arról sem győződhetett meg, tényleg eloldották-e a lábához kötött zsinórt.

- Na, mi van Varcsák? – szólalt meg Balázs, türelmetlenséggel a hangjában.

Varcsák nem válaszolt; azon kezdett gyötrődni, hogy a sólyom rosszabb állapotban van, mint azt korábban gondolta. A szolgák is hasonlóképpen vélték, és örömmel kölcsönöztek volna uruknak némi vidámságot, hiszen Balázs haragja nekik sem ígért semmi jót. Csak Ilok bátyja, a kutyapecér tűnt nyugodtnak, mintha lelke mélyén mosolygott volna.

- Mit jelentsen mindez? – hangzott Balázs hangja, de immár az ingerültség is kiérződött belőle.

A sólyom azonban a legkisebb jelét sem mutatta annak, hogy repülni akarna. Ez már magát Varcsákot is meglepte. Figyelmesebben kezdte nézegetni madarát és egészen odahajolt annak csőréhez. Hirtelen kiegyenesedett, de mikor fejét felemelte, ráncai elmélyültek, szája idegesen megrezzent, olyanformán, mintha váratlan harag szállta volna meg.

Táskájából előhúzta a sapkát, a sólyom fejére rakta, és madár tollazatát kezdte igazítgatni.

- Mi van Varcsák?

- A sólyom ma repülni nem fog, - vágott vissza az öreg röviden.

- Aztán miért nem?

- Mikor megérkeztem a Várba, a kovácsoknál röviden időztem, és a sólymot az első udvaron hagytam. Ez alatt az idő alatt valaki megetette.

A szolgák kimeresztették szemüket és megértették, mit is jelent tulajdonképpen a sólymot a vadászat előtt megetetni. Haragra gerjedtek, Ilok testvére a kutyapecér egy szempillantásra meghökkent, de rögtön összeszedte magát, a többiekre pillantva, ügyesen színélve felháborodását.

- Hogyan eshetett meg mindez, - bődült el Balázs, de még mindig nem hitte el, amit látott.

- Ma szárnyalni nem fog. Kegyelmes uram csak a csőrére kell nézni, onnan minden kiderül.

- Ki merészelte volna?...

- Volt, aki volt, mindegy. Valaki olyan tehette, aki a sólyomnak kedveskedni akart, de attól jobban tartok, mivel etette meg voltaképpen.

- Lehet baja ebből a madárnak?

- Lehet... nem tudom még, - vont a vállát Varcsák.

- Ha valami baja esik, mindenkit megbotoztatok a várkastélyban.

- Nem szükséges, kegyelmes uram. Itt maradok ma és holnap is, ha szükséges és meglátom, történt-e valami baja. Ha igen, magam találom meg a gonosztevőt, - rikkantott nyugodt hangsúllyal az öreg Varcsák, átadva a madarat az itteni solymásznak és elsőként ült fel a lovára, hogy visszaügessen a kastélyba.

A szolgákra nem is pillantott, de Balásznak is csak foghegyről válaszolgatott. A kastélyban elvezették a lovát és a kutyaját, de az öreg egy pillanatra sem pihent meg. Némán pillantott végre a Vár udvarain majd a kastély környékét végigsétálta. Senkitől sem kérdezősködött, így az itteni népek nem is sejtették, hogy az öreg Metódot keresi, hátha még itt leli a kastély környékén.

Ezután visszatért a belső udvarba, egyenesen a kutyapecér felé indult meg és két lépésre állt meg Ilok testvére előtt. Hangtalanul végigmérte az idomárt a fejétől a sarkáig.

Amaz nem volt képes uralkodni magán, hiszen Varcsák pillantása arculesapásként érte; sem megmozdulni, sem elfordulni nem volt képes. Ilok testvére kénytelen volt farkasszemet nézni az öreg solymással és közben arca elfehéredett. Végül ellépett és mikor megindult, magán érezte Varcsák

pillantását. Az öreg szúrós és éles tekintete a másik Ilok belsőjéig hatolt, mintha csak üzni kezdené. Mikor a sarokhoz ért, néhány lépés után futásnak indult. Varcsák elől akart elmenekülni, legalábbis a vele való találkozást szerette volna elkerülni, de kisvártatva a két férfi ismét szemtől szembe álltak.

- Megmérgezted? – tudakolta Varcsák a maga nyugodt és békés hangján.

Ilok arcába tódult a vér, verejtékezni kezdett a homloka és mintegy öntudatlanul nyögte ki a választ:

- Nem, nem mérgeztem meg.

- Nem sikerült?

- Nem sikerült, - vallotta be Ilok, mintha valami kényszerítette volna az őszinteségre.

Ilok úgy állt ott, mintha sóbálvánnyá meredt volna, sem gondolkozni, sem beszélni nem volt képes. Azt érezte csak, mi történne, ha Varcsák most elmenne és felkeresné fel Balázst. Halántékán hatalmas izzadságcsepp gördült végig. Tudta, hogy mondania kellene valamit Varcsáknak, valami könyörgésfélét, mindent bevallani a solymásznak, de nem találta a módját. Így aztán kimeresztett szemmel hallgatta tovább annak szavait:

- Ostoba vagy, ha semmirekellő testvéredért a bőrödet viszed a vásárra! Nem érdemi meg... Ha akarnám, a halált sem sajnálnám tőled. Azzal a semmirekellő testvéreddel, aki téged rábeszél erre, nos, vele is elbánhatnék. De... Tűnj el a szemem elől, és ne várd meg, míg dühöm fel nem fal téged. Testvérednek mondd meg, újabb szemet kovácsolt haragom láncára...

Ilok megmozdulni sem volt képes. Varcsák még egy pillanatig merően ránézett, mintha azt mérlegelné, mondjon-e még valamit, de végül csak ennyit tett hozzá:

- Menj békében! – elfordult és maga indult meg elsőként.



A kutyapecérbe visszatért az élet és lassanként felocsúdott.

Varcsáknak úri dolga volt a várkastélyban, az itteniek ismerték, tisztelték és örömmel tereferéltek vele. Az öreg azonban úgy érezte, Sziklanyerget semmiért nem hagyná el, még akkor sem, ha övé lehetne az itteni gazdagság, így végül

nem érezte jól magát. Estig sok minden felbosszantotta, másnapra már hangját is alig lehetett hallani, csak foghegyről morgott oda valamit. Mikor meggyőződött arról, hogy a harmadik napot is kell eltöltenie, úgy morgott az emberekkel, mint a felbőszült kutya.

Láthatólag nem vidította fel az új kísérlet, bár Balázs örömeiben csak úgy rikkantgatott, hiszen a sólyom olyan kitűnően szerepelt, amiről Varcsák még csak nem is álmodott. Messze lekörözte a másik madarat, a legendás Dravcsót.

Balázs uraság elragadtatva simogatta meg a ragadozó legapróbb tollacskáját is, lábait megcirógatta, és öröme jeléül maga etette meg a sólymot, gyönyörűségét lelve benne, fel-felnevetve. Amannak eszébe ötlött, miként fog a megbecsült zólyomi vendégei előtt dicsekedni új szerzeményével, akik majd elviszik a madár híret nemcsak Zólyomba, de Liptóba, Árvába és Túrócba is. A sólyom királyi ajándék lesz Dancs ispán számára és a solymász, jutalma jeléül, ebben a pillanatban még a csillagokat is kérhette volna az égből, a várúr bizonyosan teljesítette volna.

Varcsák azonban semmire sem tartott igényt. Igyekezett kifelé a kastélyból, szemével a magasba pillantott, mikor kilépett a kapun. Az égbolt tiszta volt, de látszott, hamarosan besötétedik, ezért gyorsabb vágára ösztönözte lovát.

Odalent Váralján egy hajlott hátú öregemberre lett figyelmes, akit már messziről észrevett, és akit Metódnak vélt, de mikor közelebb léptetett, akkor látta, hogy nem az, akit keres.

Nagypapa, azonban egyáltalán nem vágyott társaságra, hiszen három nappal ezelőtt lemondott a világról és emberi arcot sem kívánt megpillantani. Metód úgy határozott, még az ajtó elé sem lép ki a házikóból.

Mikor kilépett a Vár kapuján, unokája karjába kapaszkodva, Ágota hiába faggatta, rémes dolgokat kiötölve, sírva és kérlelve, az öreg néma maradt. Csak sietett haza, amint csak tudott és megpihenni sem akart útközben.

Odahaza, a házikóban megállt és Ágota vállára tette a kezét.

- Kisunokám, emlékszel még édesanyádra? –kérdezte a lánykát.
- Hogyne emlékeznék?...
- Szeretnéd, hogy könnyű álma legyen a földben?
- Már hogyne akarnám, hiszen hajnalonként kenyérmorzsát szórok sírjára az emlékére.

- Akkor ígérd meg nekem, édesanyád könnyű álmára fogadva, hogy Tamást egyetlen szóval sem említed, és senkit sem engedsz hozzám, aki öcsédet hozná szóba. Ha maga jönne is el, bezárod az ajtót előtte, hogy ne halljam, ne lássam és még csak ne is tudhassak róla. Ha nem tartod meg, amit most parancsolok, édesanyádnak ne legyen könnyű álma, és testvéred is vesszen el.

Ágota semmit sem értett, a szörnyűséges szavak hallatán szeme kikerekedett, tagjai megremegtek, hiszen nagyapja súlyos szavai lelkéig hatoltak.

- Ágota, légy okos! – folytatta nagyapó. - Tudd meg az igazat, Balázsnak esküt kellett tennem, ha Tamásról valamit megtudok, arról neki beszámolok, és

ha erőm engedi, karom őt odavezeti. Nagy baj lenne ez, hiszen valaki sok rosszat mondott róla, odafent a kastélyban...Megígéred, Ágota?



Ágota elsírta magát.

- Megígéred?

A leányka erre bólintott egyet.

Nagyapó fellelegzett és kisvártatva folytatta:

- Nem mozdulok ki a házból, és te fogsz őrizni engem az emberek szeme elől.

Ettől az időtől fogva Metód nem hagyta el lócáját.

Unokája teljesítette az ígétét, nem sírdogált nagyapó előtt, és amikor a lovászok közül a házuk felé közeledett valaki, messzire kiment a látogató elé, azért hogy Metód odabent ne kaphasson hírt Tamásról. Napjaik szomorúan és hallgatagon teltek, sokkal nehezebben, mint korábban, hiszen akkor legalább szóba hozhatták az öccsét egymás között.

Szótlanul telt második estéjük is... A harmadik napon, alkonyatkor felugattak a kutyák, Metód összerezzen és remegés vett erőt rajta. Nagyapót sejtés kezdte gyötörni, hogy most érkezik el az a pillanat, melyen - ha akarja, ha nem - hírt kap unokájáról.

- Élesen ugatnak a kutyák, - szólalt meg Ágota.

Nagyapó nem válaszolt.

- Valaki hozzánk közelít, - folytatta a leányka.

- Ne nyiss ajtót...

- A lovasnak igencsak sietős...

- Kérd az égiet, hogy ne itt álljon meg...

A fohász azonban későinek bizonyult. Odakint valaki rákiáltott a kutyákra és verni kezdte az ajtót. Kívülről folytatódott az erős dörömbölés és az ismeretlen látogató megszólalt:

- Nyisd ki Metód!

- Ki vagy?

- Csak nyiss ajtót és nem bánod meg. Az öreg Varcsák kedvéért talán felszítod a tűzhely parázsát!

„Úgy bizony!” futott végig Metód elméjén és maga ment elhúzni a reteszt.

- Itt éjszakázhatnék nálad? – lépett be vidáman Varcsák, mintha észre sem venné a meglelődést és a fel sem tett kérdéseket, mit is keres itt valójában. – Sóval is megkínálsz?

Metód, lelke mélyén megkönnyebbült. Szó nélkül megfordult, a tűzhely hamuját csupasz kézzel félresöpörte, szenet és fadarabokat dobott a parázsra. Ráfűjt, hogy a lángok mihamarabb feléledjenek, majd Ágotához szólt:

- Mutasd meg az istállóban, hová kötheti be a lovat és tartsd meg a zablát, amíg ez az ember megköti a kutyákat.

A leányka sietett végrehajtani az öreg utasítását. Varcsákot nem ismerte, azt sem tudta kiféle, miféle és a lassan erőre kapó lángokat várta, amelyek fényénél szemügyre is veheti a kései látogatót. Mikor a vendég arcába pillantott, kissé megijedt, hiszen felismerte benne azt az embert, aki három napja a Várhoz vezető úton, a kapu előtt találkozott. Most azonban, amikor az ismeretlen nagyapóra nézett, Metód vonásai láttán meglepődött, hiszen azok békésnek és örömtelinek tűntek.

A leányka hol az egyiket, hol a másikat fürkészte, amint amazok a tűzhely mellett üldögéltek és rövidesen ijedség nélkül pillantgatott a vendég foltos arcába, hallgatva beszélgetésüket.

- Most jössz a kastélyból? – faggatózott nagyapó.

- Most; hosszan töltöttem ott az időt.

- Jól telt ottléted...

- Jól bizony nem, de hosszúnak bizonyult.

- Engem is láttál, miként is ment sorom.

- Láttalak

- Akkor azt is hallottad, mire tettem esküt, - tette hozzá nagyapó jelentősegteljesen.

- Jól hallottam, - válaszolt Varcsák sokatmondóan, olyan hangsúllyal, hogy Ágotának úgy tűnt, mintha ezek ketten egészen másról beszélgetnének ezekkel az egyszerűnek tűnő mondatokkal, és mintha ebben a titkos jelentéssel bíró kifejezésekben egyet is értettek volna.

Bizonyosan volt benne igazság, hiszen a solymász helyeslőleg kacsintott egyet a következő gondolatai közepette:

„Metód értelmes... az esküjére emlékeztet, azért, ha bármit is tudnék, ne áruljam el. Bölcs is... meg fogja érteni, hogy semmit sem mondhatok el neki unokájáról, nem fog neheztelni, hiszen így nem szegheti meg adott szavát.

Varcsák váratlanul felemelte hangját:

- Térjünk nyugovóra!

Mindnyájan álmra is hajtották fejüket.

Még sűrű köd gomolygott odakint, mikor Varcsák felnyergelte a lovat; Ágota fel sem ébredt még teljesen, csak az rémlett neki, a vendég a kutyáját szólítja.

Napközben el is feledte volna az ismeretlent, ha nem pillant a rúdra, amelyik a padlás alatt függött, és amelyiken ruházatuk volt ráakasztva.

- Nagyapó! – kiáltotta kisvártatva.
- Mi történt Ágota?
- Nagyapó!... Az éjszaka eltűnt Tamás fokosa, kucsmája és inge!

Metód is a rudat kezdte fürkészni.

- Este még itt láttam az inget! – mutatta a leányka.

Nagyapó semmit sem válaszolt.

- Az éjjel vitte le ez ...ez... Nagyapó!...kiáltotta Ágota még hangosabban, - ez az ember jó!... ha elvitte az inget, a kucsmát, akkor tudja, hol van...

Nem tudta befejezni. Az öreg karja hirtelen felemelkedett, mutatójja fenyegetően meredt az ég felé, és Ágota rájött, hallgatnia kell, mint a sír. A ki nem mondott szavak torkát fojtogatták, de szeme fellángolt az örömteli sejtelem miatt, és ez mindent elárult, még azt is, amit a száj ki nem mondhatott.

Nagyapó mindezt kiolvashatta belőle és ő is hasonlatosan vélekedett, Ágota örömét némán ismételve:

„Varcsák tudja, hol van Tamás! Varcsák tudja!...Ha elvitte a kucsmát, Tamás biztosan él. Él, él!...

Ágotának bizony egészen mosolygató dolog ötlött elméjébe. Örömeben mit sem gondolkozva, kiszaladt a házikó elé, mintha éjszakai látogatójukat akarná megpillantani, aki az már hetedhét határon is túl járhatott. A leányka azt sem tudta melyik irányba nézzen, hiszen nem látta, amikor Varcsák megérkezett, ki sem kísért mikor eltávozott, amit most még jobban sajnált és örömmel ajándékozott volna egy napot az életéből, ha legalább nagyapót megkérdezhetné, melyik irányba is indult el az éjszakai lovas.

Mindezt azonban nem tehette meg. Nyelve némaságra volt kárhoztatva, de szeme helyette is bátran beszélhetett tovább, ennek a még a lányka sem parancsolhatott. Akárhányszor nagyapóra pillantott, annak hallgatása megnyugtatólag hatott Ágotára és hangtalan párbeszédük tovább folytatódott.

Minden úgy történt, ahogy Varcsák azt kiötlötte, nem mondott nekik semmit, másfelől meg igen, amazok semmit sem tudtak meg, de aztán mégis mindent, nem árult el semmit, de mégis megértették, Tamás életben van, és emberséges környezetben rejtegetik.



VI.

Hívatlan vendég járt a Sziklanyereg alatt, ott, ahol a hegységben csak Varcsák parancsolhat

Kissé távolabb Varcsák házikójától, az égígérő hegyek közepette állt a Nagyszikla, tulajdonképpen sziklás orom, amelyen szívesen raktak fészket a ragadozó madarak. Varcsák ismert itt minden fát és követ. Éveken keresztül számos alkalommal látott vihar által kidöntött fenyőket és emlékezett azokra a kis csemetékre is, amelyek gyakori bolyongásai alatt hatalmas fává cseperedtek. Szerette ezt a helyet és akkor is meglátogatta, ha nem volt itt az ideje a sólymok befogásának, vagy ha nem is volt mit errefelé keresgélne.

Az előző éjjel Metódnál jól kipihente magát, de a Várban töltött napok sem fárasztották ki testét, így Rétfalva felől erre vette az irányt. Mintha kedvező pillanat ígérkezett volna, bár maga sem tudta volna megmondani, miért, talán, mert ismét saját erdejében lehet, vagy azért, amiért Metód és unokája arcára sikerült derűt fakasztania.

Elengedte a kantárszárat, így lova látszólag céltalanul kezdett lépdelni. Varcsák, első pillantásra, mintha nem is figyelte volna, mikor ér a Nagyszikla alá, ahol korábban sólyomfészkekre lelt. Könnyedén lélegzett és a hideg reggelen léptei nyomán elfeledkezett korábbi gondolatairól. Csak az ösvény láttán jutott eszébe, megnézi a fészket, meg is számolná a benne megbújó tojásokat, bár még minderre volna elég ideje és azok elvitelének még nem jött el az ideje. Már közeledett célja felé, egy kis patakocskán átgázolva, mikor valami friss patkónyomra lett figyelmes. Lovát a kantárral megállásra kényszerítette.

- Valaki, éppen előttem jár... Egy lovas....

Tovább akart indulni, de késztetést érezve leszállt a lóról és a nyomokat követve indult el.

- Valaki itt jár... kutya nélkül. Kutya nélkül csak az jár, aki titokban akarja tartani jövetelét, és nem akarja, hogy az ugatás elárulja. Különös... hm...

Varcsák akkor a vadorzókra gondolt, akiből volt azidőtájt éppen elég, és akiket gyűlölt, hiszen a zsákmány értékéhez képest mindig jóval nagyobb kárt okoztak. Kelepcéjükben elpusztították a szarvasborjút, a madárfészkeket feldúlták, akkor is, ha azokat üresen találták. A Várból hiába jártak ki a tilosban járókat elrettenteni, Varcsáknak is nemegyszer erővel kellett megvédeni az övét.

A meglelt nyomok felbosszantották a sólymászt. Nem volt rest, a lovat és a kutyát egy félreeső helyen megkötötte és gyalog eredt a nyomok után. Minél messzebbre jutott, a haragja annál inkább növekedett.

- Ki az, aki kiismeri magát a vidéken, és olyan irányba megy, mintha csak határozott célja lenne...

Kisvártatva haragjában megvonta a vállát. A nyomok egyenesen Nagyszikla alá vezettek. Észrevett egy magányosan álló fenyőfát, fészekkel a tetején és már távolról látta, hogy annak ágai természetellenesen hajladoznak. A látvány új erőre sarkallta Varcsákot.

- Valaki éppen a fészket akarja megrabolni! – mormolta kissé hangosabban és elindult abba az irányba, ahonnan a leginkább meg tudta közelíteni a fenyőfát.

Varcsák jól számított. Éppen akkor mászott a fa magasságának közepén a solymász Ilok, az öreg valamikori segítőtársa, igyekezve a csúcsra feljutni, ahol a fészkek helyezkedett el. Más solymász biztosan visszafordult volna, mikor az első elágazáshoz jut, hiszen ott három ujj szélességben rongy volt felkötve a fatörzsre, mögötte frissen vágott szilánk betűzve. Mindez egy derék solymász számára azt jelentette: „Térj vissza, látod a szilánk friss, a fészket már más solymász előtted felfedezte, így azt nem is érintheted meg, hiszen más szerzett arra jogot.” Ilok is jól látta a feltűzött jelet, tudta mit jelent valójában, azt is sejtette kié, mégsem tért vissza, hanem folytatta a kapaszkodást. Talán szándékosan ért hozzá a lábával, így a zsineg elengedett, melynek eredményeként a rongy lecsúszott és a fatörzs mellett a földre esett.

A sólyompár magasán körözött a szürkés reggeli égbolton. Ilok, mindezt látva sietett a csúcs felé. A kíváncsiság is űzte, nagyobb lesz-e a szerencséje, mint tegnap, hiszen akkor csak egy tojást talált a frissen felfedezett fészkekben. Mostanra, ha szerencséje van, akár már két tojásra is lelhet. Kívánsága teljesült, tényleg két tojás hevert odabent.

Gúnyosan felnevetett, majd gyorsan kirabolta a fészket és utána figyelmesen nézett lefelé.

Máskor egészen biztosan felfedezte volna Varcsákot, még a fáról, vagy legalább az alsó ágakról, hiszen az öreg solymász egyáltalán nem rejtőzött el, a fa melletti tisztáson álldogált. A fáról leereszkedő Iloknak akkor kerekedett ki a szeme, amikor megpillantotta odalent valamikori mesterét. Ránézett és egy mozdulatlan, élettelennek tűnő alakot látott, aki fokost szorongat a kezében, pont olyat, amelyik inkább fiúgyermekhez illik, a fegyver nyele új, vöröses színű fából készült.



- Állj meg egy szóra Ilok! Ne mozdulj arról a helyről, ahol most állsz! – közölte vele Varcsák.

- Miért kellene megállnom? - vágott vissza Ilok, de jöttányit sem mozdult. Más nem tudta volna mindezt végrehajtani, de Ilok jól ismerte valamikori mesterét, módszereit, de legfőképp karjának erejét, amellyel a fokost tartotta.

- Láttad a jelet Ilok? – kérdezte az öreg.

- Hogy láttam volna. Ha megpillantottam volna...

- Fogd be a szád! Nézz csak a lábad elé, - hangzottak fel a kemény szavak és az öreg szeme haragvó pillantást vetett Ilokra.

- Ha láttam volna...

- Hallgass! Tedd le a tojást a földre és menj a lovadhoz.

Ilok kelletlenül megfordult, dacosan megvonta vállat, de mikor észrevette, hogy Varcsák nem az arcát fürkészi, kicsit megnyugodott. Kinyitotta tarsolyát és egy tojást letett a fatörzs mellé.

- Jobban jelölje meg a helyet, nehogy a harkály elvigye a szalagot, aztán mások még csak ne is pillanthassák meg, - vágott vissza és elindult az ellenkező irányba.

Öröm feszítette belsőjét, hiszen nem jött hiába, legalább egy tojás megmaradt; a másikkal előzőleg sem számolt. Széles ajkai mosolyra húzódtak, és lelkében csúfondárosan nevetett az öreg.

„Hiába hajtott ide az ördög... a sólyom nekem is hasznót hozott.. Haha, egyszer majd erről is beszélgetünk!...”

Akkor valami eszébe ötlött és Ilok visszapillantott Varcsákra, aki ugyanazon a helyen álldogált és szemével követte őt. A valamikori segédet az imént feltámadt gondolat még akkor is foglalkoztatta, amikor eltűnt a bokrok között.

„Honnan szerezhette ezt a fokost?... Hol láttam már ezt a fegyvert?... Valakinél biztosan, hiszen emlékszem, erre a mintára, amelyet a nyelén pillantottam meg. Varcsáknál bizonyosan nem, de valahol már látnom kellett.

Gondolatai szélesebben jártak. Felült a lovára és újfent a fokos körül forgott elméje. Sehogyan sem volt képes visszaemlékezni, de ugyanakkor felrémlt elméjében, hogy valami szokatlan alkalommal már látta és a kezében is fogta a fegyvert. Memóriája azonban cserbenhagyta, miközben lovát kíméletlenül át hajszolta hegyen völgyön át. Az öreg Varcsák megjelenése miatt érzett meglepődés és emlékezetének megbízhatatlansága miatt haragja egyre növekedett. Mérgének valódi okát az egyik tojás elvesztése jelentette, amelyért tulajdonképpen jött, ugyanakkor örült a másiknak, melyet fufanggal tartott meg. Fagyos hangulat gyötörte, így mikor egy őzet vett észre, számszeriját sem kapta elő, csak vágatott tovább.

Már messze jártak, mikor öntudatlanul megrántotta a kantárt és hátasa, fejét felkapva hirtelen megállt.

- Már tudom, kié a fokos! – szólalt meg félhangosan. Szeme kárörvendő mosolyra kerekedett és gúnyos nevetésre fakadt.

- Tudom már!... Metód unokájánál láttam, Varcsák meg rejtegeti az értékes madárkát, hahaha!... Így történt! Micsoda meglepetés lenne Balázs számára, ha meglelném ezt az elveszett díszpintyet!... Nem sajnálnám a fáradságot, ha benézhetnék Varcsák házába.

Lovát rögvest az ellenkező irányba kényszerítette.

- Okot bizonyosan találok a látogatásra, hahaha és Varcsák még meg is fogja ezt köszönni. Haha... Vágtass csak lovacsám!

Varcsák házikójában ezidőtájt csend honolt. Tamás még a lócán feküdt, rongyokkal és bőrökkel betakarva. Ajkai cserepesek, szárazak, de már sokkal jobban érezte magát. Némán nézte Zsubort, amint már azt az előző napokban is tette, hiszen egyéb dolga sem volt. Mikor Zsubor bebugyolálta ecetes rongyokkal, a fiú úgy bújta a púposhoz, mintha senki másához nem ragaszkodna a világon. Tamás gyakran elfeledkezett nyomorúságos helyzetéről és Zsubort sajnálta, aki tanácstalanul járt kelt a házikóban. A púpos csöndesen merült el gondolataiban, elrejtve haragját, amelynek okát amúgy sem tudta volna elmagyarázni a legénykének. Végül kissé megnyugodott, de az a gondolat csak nem hagyta nyugodni, hogy Varcsákkal valami váratlan és rendkívüli dolog történhetett. Másnapra maga is gyerekeségnek vélte addigi gondolatait és igyekezett kiűzni elméjéből. Mindazonáltal Ilok képe elő-előderengett elméjében. Néma is volt, nyomorult is, nem is értett meg mindent gazdája és Ilok szakításának okából, de mindennek és a kemény vitatkozásnak szem-és fültanúja volt. Láta, amint gazdája a volt segédet az arcán és az orrán megsebesíti és nézte Ilok arcán a gonosztságot, annak felemelt öklét, mikor elmenekült a házból. Nem tudta elfeledni annak mérgező nyálat fröcsögő ajkát és szörnyűséges kezét.

Mára Zsubor teljesen megnyugodott. Megingathatatlanul hitt abban, hogy Varcsákot semmi baj nem érheti és saját életét is feltette volna arra, miszerint érinthetetlen az öreg solymász. Senki sem hasonlítható össze gazdájával, hiszen amaz annyi veszélyes vadászatot élt át, ami titkos varázserőnek a jele. Mindennek kellett megoltalmaznia Varcsákot a sűrű erdőkben, mikor vaddisznóval, sőt medvével is találkozott. Mindeme gondolatok után Zsubor felderült. Nyugalma csak fokozódott, mikor a fiúra pillantott, aki a kezelésnek köszönhetően, már jobban érezte magát.

Mekkora öröm szökkent szárba Tamásban, midőn meghallotta a kutyák ugatását. Ekkora boldogságot leírni sem lehet! Gyorsan felült és talpra is ugrott volna, ha Zsubor nem veszi észre mozdulatait. A púposnak sem kellett több, ránézett a legénykére és annak arcáról örömet olvasott ki.

Zsubor sietve kilépett az ajtón és odakint megállt. Tamás észrevette, hogy amaz nem saját akaratából cselekszik, hanem valami ismeretlen okból kifolyólag nem megy tovább. Figyelte, amint a púpos szeme fölé emeli a tenyerét, hogy jobban lásson és csak egy szempillantásnyi idő telt el, amely alatt azonban valami történhetett. Homályosan érzékelte, hogy Zsubor az ajtó mögé ugrik,

felemeli a szekercét, kiszalad és a púpos szörnyű üvöltése teljesen tanácstalanná tette Tamást.

Öntudatlanul tápászkodott fel, gyorsan félrelökve a vadbőröket és Pétert, a mackót, aki szintén kifelé igyekezett az udvarra. Pillantása először Zsuborra vetült, de rögtön felfedezte Ilokot is. Rögtön fölismerte, bár amaz távolabb álldogált. Tekintete újfent a púposra siklott, mintha valamit akarna, vagy netán magyarázni amannak.



Zsubor azonban vaknak bizonyult. A vér kifutott ereiből és némán megrázkódott. Ebben a pillanatban egyáltalán nem tűnt emberi teremtménynek. A földre vetette magát, rekedt hangon felrikoltott és erre Ilok öntudatlan menekülésre vette az irányt. Lovát belehajtotta a patakba, majd a hegyek felé vágatott. A valamikori solymász rettenetesen megdühödött, hiszen ilyen fogadtatásra nem számított, civakodni meg egyáltalán nem akaródzott neki, ezért aztán ösztönösen hajszolta lovát, messze, minél messzebb ettől a helytől.

Eközben Zsubor utána iramodott, de haragjában még a patak köveit sem érezte a talpa alatt, felháborodása, valójában elvakultsága láthatatlan korbácsként üzte Ilok után.

Csak akkor lassított le, amikor a hegy előtt magasodó tölgyfához ért és érezte, hogy valaki kiragadja a kezéből a háta mögött addig görcsösen szorongatott szekercét. Tébolyultan fordult meg, majd megtántorodott, kővé dermedt és összehúzott szemmel meredt maga elé. Az öreg Varcsák tűnt fel a szeme előtt és ujját figyelmeztetően rászegelte.

Zsubor egy kis ideig fel se fogta, mi történhetett, de a benne dúló feszültség alábbhagyott. Még jobban összegörnyedt és ólmos fáradtság kerítette hatalmába, olyan mintha az összes ereje odaveszne. Legszívesebben sírva fakadt volna, de nem tudott.

Tamás közben riadtan ácsorgott a hidacskánál, kezeit görcsösen összeszorítva.

Varcsák intett a fejével Zsubornak és Iloknak, majd mindnyájan lassan megindultak a házikó irányába. Tamás semmit sem értett. Láta, amint az öreg solymász figyelmeztetően mutogat valamit Zsubornak. A púpos alázatos

tekintetét, előtte annak különös viselkedését és Ilokot, aki leszállt a nyeregből. Azok hárman lassan közeledtek feléje, de a legényke már semmit értett.

A házikó előtt Varcsák odadobta Tamás elé a fokost, akit innentől kezdve már semmi sem érdekelt. Lehajolt, felvette, a nyelet tapogatva és azt sem hallotta, amazok mit beszélnek. Nem vette észre, miként jelenik meg Ilok szája sarkában a mosoly, amint őrá nézett.

A férfiak közben már helyet foglaltak odakint, mikor felemelte fejét.

- Menj be Tamás! –parancsolta Varcsák és Tamás azt hitte, az öreg solymász betegségére emlékezteti.

Bement, Pétert húzkodva, de a medvének nem akaródzott otthagynia az udvart és tovább dörögött. A legénykét odabent valami megmagyarázhatatlan félelem kerítette hatalmába. Iloktól rettent meg, maga sem tudta miért.

Odakint csendes beszélgetés folyt, amiből semmit sem hallott.

- Miért jöttél ide Ilok, - faggatódzott Varcsák.
- Csak azért... megmutassam, nem olyan vagyok, amilyennek gondolnak.
- Nos, akkor mutasd meg!

- Megmutatom maguknak, - hajolt előre Ilok és ölébe vette tarsolyát. – először el akartam menni, volt, ahogy volt, de aztán mindent átgondoltam. Jó darabot lovagoltam vissza, magukhoz, hogy megmutassam, hazudhattam volna, de nem akartam. Hiába vádolt meg, a jelet nem láttam, biztos harkály vitte magával. Felmentem és két tojásra leltem. Az egyik magánál van, a másikat elvittem magammal. Mégis visszatértem, itt van... Visszajöttem, hogy bebizonyítsam jó szándékomat és becsületedet.

Odaadta a tojást, de Varcsák nem nyúlt utána.

- Miért jöttél Ilok, - kérdezte újfent az öreg solymász.
- Ezért.
- Én jobban tudom, mit keresel itt valójában, mint te magad!

Ilok sebhelyes arca kissé megrezzent.

- Elmondom, te semmirekellő, - folytatta az öreg, - ha Balázs előbb tudja meg, hol a fiú, mintsem én elmondom neki, úgy végül két dologgal lesz tisztában. Az egyik Tamásra vonatkozik, a másik rád és testvéredre, aki bevallotta nekem, miként etette meg a sólymot. Balázs erről még nem tud, hiszen nem említettem neki, bár mindez két napig okozott nekem fejfájást, de a madár végül rendbe jött... Emlékezz minderre Ilok!

Ilok elsápadt. Némán felállt, a lovára ült és hamarosan eltűnt.



VII.

Balázs sem mindig viselkedik vadkan módjára, és a megrettent Tamásnak sem kell mindig félnie

Zsubor ecetes kezelésénél a báránybőrből készült kucsma hatékonyabbnak bizonyult, hisz Tamás hideglelését a fejfedő szüntette meg. Maga legalábbis így érezte, és le nem vette volna a fejéről két napig, még az alváshoz sem, hiába izzadt meg benne a feje, a haját időnként meg-megtörölgette.

A sapka valamiféle varázslatnak bizonyult, hiszen mikor felvette, úgy érezte, mintha odahaza lenne, Rétháton és látta maga előtt az ismerős tölgyfákat, nagyapót, és Ágotát.

Kissé elszontyolodott, mikor az öreg solymász elmondta neki, miért kell itt maradnia és azt is, mi történt Metóddal.

- Jókor jöttél, hiszen van dolog elég, - közölte vele Varcsák. – Balázs az aratás utáni vadászatra készül, olyanra, amiről még tíz esztendő multával is mesélni fognak a téli estéken; itt lesz a zólyomi főispán, társaságával együtt és a jeles alkalomkor mindenféltre szükség lesz a Várban. Ne félj, én vigyázok rád.

Tamás szomorúságot érzett, bár volt elegendő munkája Varcsák mellett. Naponta csatangoltak a hegyekben, összegyűjtötték a ragadozó madarak tojásait, és a tyúk szárnyai alá tették. Állandóan gyakoroltak a befogott madarakkal, egyeseket éjszakába nyúlóan szoktattak a tenyérből való evésre. Kitömött madarakat hajigáltak előttük, arra tanítva őket, hogy azok vessék magukat utánuk, és karjukra ültették őket, hadd szokják meg idomítójuk közelségét. Kis madarakat is befogtak, vadbőröket teregettek, nyilak fáját szárították.

Tamás örömmel vett részt a munkában. Mestere szeme sokszor pihent meg rajta, néha meg is csodálta, főleg a gyakorlások alkalmával, hiszen Tamás bár csak néhány napja tanulja, de máris kitűnően oldotta meg a feladatokat. Főleg, az ölyvek betanításában jeleskedett, ahol még Varcsákot is túlszárnyalta.

- Solymász lesz belőle! – győződött meg a fiú tehetségéről Varcsák. – Másként nem is lehetséges...

Tamás csodálatos jártasságot árult el a sípok készítésében is, amelyekből bizony sokféle volt szükség. Minden madárnak másféle hangot adó instrumentumot fabrikált, hogy azok könnyen felismerhessék és engedelmeskedhessenek. Bizony ez fontos eszköznek számított.

Tamás egy alkalommal lélekszakadva futott be a házikóba, már messziről kiabálva:

- Baj van! Segítsetek!
- Mi történt, - szaladt elő Varcsák a méhkasok közül.
- Péter elinalt!
- Történt valami vele?
- Semmi, de mégis elment!

- Mondd el, mi történt!
- Velem kószált, mint mindig, de most hívogatnom kellett, aztán odajött hozzám, megszaglászott és egyszer csak megindult, ment, csak ment, vissza sem nézett, mikor hívogattam. Elment!
- Utána mentél?
- Egy darabon, de aztán szem elől vesztettem.
- Tudhattam volna, - mormolta Varcsák, fejét ingatva. Láncra kellett volna kötnünk. Ha visszajön, nem kerüli el.

Péter azonban nem jött vissza és Tamás napokon keresztül bánkódott. A medve mindenkinek hiányzott, gyakran emlegették, mikor eljött a nyár és sokszor beszélgettek eltűnt barátjukról.

Napjaik békességben teltek; Ilok sem háborgatta a házikó lakóit, hiszen nem bukkant fel a környéken. Talán nem járogatott errefelé, vagy kerülte az alkalmat és a Varcsákkal való találkozását.

Az öreg solymász mostanában gyakran eljárogatott a Várba. Nem kellett volna annyi magot és sót hazahoznia de, az öreget a kastély solymászhai állandóan hívták, hiszen nekik gyakorolniuk kellett, a nagy vadászatra készülve.

A nyár közepén Varcsák szép ölyvet vitt Balázsnak, melyet azonban Tamás tanított be. Elvitte magával a fiút is, bár annak nagyon nem fűlött a foga hozzá. Esdekelt az öregnek, hogy látni sem akarja a kastély tornyát.

- Gyere, és ne félj! – parancsolt rá Varcsák.
- Reszketés fog el, ha csak észreveszem a tornyot.
- Nem lesz semmi rossz.
- Ha megpillantom Balázst, jaj nekem.
- Semmi nem történik. Balázs nem olyan, mint a vadkan, akivel tegnapelőtt találkoztál, és akitől egy cseppet sem rettentél meg; bevallom, csodálattal néztelek.
- Méghogy a vadkan! – legyintett Tamás, de nem volt mit tennie, maga is útnak indult.



Tamás azonban jól sejtette, mi vár rájuk odafent. Mikor szemébe ötlött a torony, tényleg összerezzen és a kapu előtt visszafogta a lovát, mint aki vissza

akar térni. Mindezt Varcsák is látta, de nem szólt, csak elmosolyodott, és semmit sem mondott. Odalovagoltak a közelben álldogáló szolgálóhoz és otthagyták nála hátasaikat. Átmentek az udvarokon, erre és arra, végül fel a lépcsőkön, míg Tamás fel nem fedezte, hogy Balázs előtt állnak.

Mit hoztál nekem Varcsák?

- Én semmit méltóságos uram.
- De hiszen látom!
- Ezt nem én hoztam Önnek. Az ölyv ezé a legényé. Ő fogta be, és úgy kitanította, hogy nincs még egy ilyen a madárházban.

- Valóban?
- Most hozta önnek.
- No... derék legény.
- A legkitűnőbb uraságod jobbágyai között. Olyan hírnevet szerez magának, amely várról várra fog elterjedni.

Tamás maradék bátorsága is elpárolgott, amikor Balázs előtt találták magukat, és amikor Varcsák szavait hallotta félelem vett erőt rajta, amint az odahaza megjövendölte.

- Mi a neved? – elegyedett beszédbe Balázs.

Ha Tamás meg tudott volna szólalni!

- Kegyelmes uram, ez a legény nem fogja Önnek elárulni...
- Talán némának született?
- Nem úgy van az, de én azt parancsoltam neki, jobb, ha helyette én felelek.
- Akkor te válaszolj, - mosolyodott el Balázs, hiszen a mai szokatlanul vidám hangulatban találta.

Nem sokkal ezelőtt távoztak a zólyomi hírnökök, akik Dancs üzenetét hozták. E szerint, Szent Augusztin ünnepét követő első hétfőn elő kell készíteni a nyársakat és megteríteni az asztalokat, mert a vendégek még a napnyugta előtt a várkastély kapujához érkeznek.

- Ez a legény, - kezdett bele Varcsák, - nem bűnös és egyáltalán ne irányuljon rá kegyelmességed haragja.

- Az enyém?
- Igen, kegyelmes uram.
- De hiszen soha sem láttam...
- Éppen ezért. Az emberi rosszindulat megvádolta, de ha megismerné a fiút, az nem válna kárára.

- Semmit sem értek abból, amit elmondtál.

- Ő Tamás, aki megölte Zsiványt.

Balázs mintha megtántorodott volna a szavak hallatán.

- Úgy! Tehát ő az... ez az átkozott? Akit a föld nyelt el, és akit senki sem tudott fellelni? Te rejtegetted őt?

- Az Ön érdekében, méltóságos uram, mert tudtam, egyszer ő lesz legkedvesebb szolgálója.

- Nem tudom... nem tudom... - rázta a fejét Balázs és szigorú tekintettel meredt a fiúra. – Először azt kellene tisztáznunk, jogosan tette-e mindezt. Mindketten itt álltok előttem. Mindenki becsapott engem!... Láta valaki őt nálad?

- Kegyelmes uram, aki látta, annak volt oka hallgatni és mindezt jól is tette.
- Összeszövetkeztetek ellenem!
- Éppen fordítva. Magam akartam meggyőződni arról, hogy derék legényt nevelhetek méltóságos uram számára.
- Nagyapja, aki az esküt tette?
- Még most sem tudja, merre van az unokája.

Balázs öles léptekkel kezdett fel-alá járkálni a szobában. Aztán szótlánul megállt az ölyv előtt. Maga is tisztában volt vele, hogy Tamást most nem lenne ildomos megbüntetni, hiszen őt az öreg Varcsák vette szárnyai alá. A helyzet már más, mint amikor még szolgálai égre, földre keresték Tamást. Balázs mindezt azonban nem akarta bevallani.

Varcsáknak mindez elég volt, hiszen felismerte az uraság arcára kiülő gondolatokat. Tamásnak eközben mindegy volt hallja-e Balázs hangját, vagy sem, teljességgel összezavarodott és a beszélgetésből semmit sem értett. Távozás előtt Balázs keze felemelkedett és ismét felhangzott szigorú hang:

- Emlékezzél Tamás, ha még egyszer ellenemre cselekszel, megtanítalak kesztyűbe dudálni!

Tamás azonban se nem látott, se nem hallott, azt sem figyelte, merre mennek és csak akkor volt képes összeszedni magát, mikor már a kastély tornyát is messze maguk mögött hagyták.

- Hová megyünk? – kezdett körbenézni és csodálkozni, hiszen más úton mennek, mint amin errefelé jöttek.

Az öreg Varcsák hangosan felnevetett. Tamás elszégyellte magát, hiszen ez az út, melynek porát tapodták, egyenesen Rétfalvára vezetett.

Megsarkantyúzta a lovát, és már nem tudott uralkodni magán, messze elhagyta az öreg solymászt, de aztán meggondolta magát és kivárta, amíg Varcsák utoléri. Metód nagyapó máskor sokszor megmerevedett, de mikor meglátta őket, nos ez alkalommal nem vált sóbálvánnyá. Rögvest megértett mindent, ha a solymász hazahozhatta Tamást. Valamit mormogott a bajsza alatt és aztán hangosan rászólt Ágotára:

- Ágota, minek itatod az egereket?

Mindezt azért mondta, hiszen unokája, amint korábban a bajban, úgy most az öröm közepette, elsírta magát. Mivégből hullottak a leányka könnyei? Bizony, csak szerette volna kiadni magából az addigi szomorúságot, de csak rítt és rítt... Így ért véget Szent Augusztin ünnepe utáni hétfő.



VIII.

*Mikor a vendégek egy kivételével érkeznek meg, hiszen a végtelen
hegyeknek se vége, se hossza*

Szent Augusztin napjának estéjén, melyet a hónap első hétfője követett, hosszasan égtek a Zólyomi Vár fáklyái.

A hatalmas szobák teli vendégekkel, a szolgák éjfélig cserélgették a gyertyákat a tartókban, hogy a világosság ne aludjon ki odabent. Hja, kérem, a zólyomi gyertyaöntők egész héten csak Balázs úr megrendelésének tettek eleget. Dancs uraság az egész Kacsics nemzetséget és amazok barátait megvendégelte. Felesége Zsófia egész este fel alá járkált, hogy minden vendégnek valami kedveset mondhasson. A nemzetes asszony ugyanakkor nem vesztette szem elől fiát, Oguzt, akin a vendégek is szemüket felejtették, sőt dicsérgették is jókötésű, vállas, deli és egészséges termetét. Illik rá a férfiruházat, hiszen holnap Balázs uraságot vizitálják meg, ahol eljegyzés lesz.

Zsófia úrasszony szíve csak úgy dagadt a büszkeségtől. Bizony, cseppet sem bánta, hogy vendégei későn térnek nyugovóra és addig sok viasz folyt ki a fából készített gyertyatartók tányérait.

Mikor a vendégszobák fényei lassan kihunytak, az udvaron az addigi láрма semmit sem csendesedett. Bár még égtek a fáklyák, de melléjük újakat gyújtottak és az udvart lassan beburkolta az égő fenyőfa gyantás illata. Bizony, szükség volt világosságra. Vasárnap volt és ilyenkor akármilyen munkát sem lehet végezni, de reggelre a hintókat útra kell készíteni, a kerekeket bezsírozni, a gyeplőket megtisztítani, a lovakat megpatkolni, nem is beszélve a szolgák ruházatáról. A csomagokat ki kellett hordani és elhelyezni a hintókba. A vadászatra használatos madarak kalitkáit felerősíteni, meggyőződni arról, lesz-e elég helyük a hetedik szekéren utazó vadászkutyáknak. Élelmet és az állatoknak takarmányt készíteni, a lámpásokat tisztítani, a kocsirúd vasalatát átvizsgálni, szilárdan tartanak-e. Figyelmesen átnézni az urasági hintók bőrből készített ponyváját, nem tettek a molyok kárt bennük, hiszen, ha jön az eső, a nemes személyek eláznának. Az ülések is figyelemre szorulnak, hiszen kényelmet kell nyújtaniuk. Egy szónak is száz a vége, temérdek dolgot kellett rendbe tenni.

Mikor a szakácsok felkeltek és nekiláttak a korai reggeli elkészítésének, addigra a felfegyverkezett lovasok közül többen már a nyeregben voltak. Kifényesített, pompás lándzsáikon csak úgy szikrázott a reggeli napsütés, a fegyverek csúcsán táncolva, eltűnt, majd újra felbukkant. Látható volt, hogy a fegyvereket vér nyoma nem csúfítja el, most sem harcba indultak vele, hanem parádézni.

Mindez így is volt. A lovasok dolga az volt, győződjenek meg róla, rendben van-e az út a Várba. Az esőzések során kialakult gödröket betöltötték-e, a

felesleges köveket félrelökték, a hidacsok is jó állapotban vannak, hiszen, a hintókban helyet foglaló hölgyeket semmi szín alatt sem szabad megriasztani és bizony joggal elvárható, hogy mindenkinek kényelmes utazásban lehessen része.

Rögtön a vitézek után tódult ki a várkapun a gyalogosan közlekedők vidám hada, jórészt az itteni szolgák, akiknek a szolgálatára sem a hintóknál és szekereknél, sem útközben szükség nem volt. Ők majdan Balázs uraság várkastélyában lesznek a hölgyek és urak segítségére.

A nap már vidáman pillantgatott a Garamra és a Szalatnyára, mikor kigördült a természetes kapu alatt az igazi menet. Elsőként három kürtös lépdelt, akik az úton figyelmeztetik majd a szembejövő szekereket, félreállást és a menet elhaladásának kivárását parancsolva amazoknak. Mögöttük néhány fegyveres, arra az esetre, ha netán mégsem óhajtanának, vagy nem tudnának az idegen kocsik kitérni. Emezek majd segítséget nyújtanak a szekerek félreállításában.

A katonák után sokáig senki és semmi nem jelent meg a természetes kapuban, míg végül kigördült a hat ló húzta hintó, melyben a hölgyek foglaltak helyet. Köztük Zsófia nagyasszony, a legjobb hangulatban. Utánuk hintók egész sora következett. Minden alkalmatosság után egy, két szolga lépdelt, körülöttük az uraságok lóháton. Oguz, az ifjú vőlegény, az első kocsiban üldögélt, és édesanyja pillantása folyamatosan a fiatalemberre vetült. Maga Dancs főispán egy pillanatra sötét lova hátán odaléptet hozzájuk, majd ismét a többi urasággal kezdett beszélgetését folytatja.

Az asszonyságok mögött, az utineművel megrakott szekerek egész sora halad. Utánuk, a kalitkákat, jófajta vadászeket szállító kocsik egész sora, kutyapécérek, solymászok, a csikósok lovon, vagy gyalog jönnek. Nicsak, közöttük lépked az íródeák, fekete ruházatban. Mögötte öt legényke, különös hangszerrel a hátukon. Olyan, mintha aprócska ládikók lennének, húrokkal a tetejükön, olyasfélével melyek a számszeríjakon is megtalálhatók. Nyílvessző azonban nem mered semerre, ezekből, a furcsa alkalmatosságokból. A legények énekelgetnek, hol szomorú, hol vidám dalokat, hiszen muzsikások őkelmék.

- Hahó! Hahó! - hangzik fel a Neresznikai völgyben, hiszen valamelyikükben már nem fér el a tengernyi jókedv, melyet szeretne másokkal is megosztani.

- Hahó! Hahó! – felelnek rá többen és a három, valahol legelől járó zenész kürtje is huncutul felharsan. Lassan mindenfelől vidám kiáltozás hallik, egészen a menet végén baktató kerékkenő legényekig, majd visszafelé, a hosszan elnyúló menetben.

Az út mellett, itt, ott emberek ácsorognak. Ki ne lenne kíváncsi, és kit ne érdekelne a vidám morajlás.

Időnként a derék hátrasok vére is felpeszdzül, felágaskodnak, ficáncolnak, és lovasaiknak mindez nagyon is kedvére van.

Útjuk vidáman telt Pelsőcot követően Bábaszékig, így nem csoda, hogy jókedv telepedett mindenkire. Bábaszákon a vendégeket kedves meglepetés fogadta.



Itt, egy alacsony dombocskán maga Balázs uraság álldogált, megállította a menetet, amikor a lovasok és a szekerek közelebb értek, üdvözölte azokat, akiket kellett és mindenkit a százesztendő tölgyfák alá invitált. Volt elegendő hideg harapnivaló, de még inkább finom illatok, melyek, így ebéd tájékán igen csábítónak bizonyulnak. Hja, hatalmas tűz lobog itt is, ott is, felettük hosszú nyársak és bográcsok. Amott két öblös hordó, alighanem teli, hiszen különben nem lennének itt.

- Hahó, hahó! – verik fel a hangok a hegyek némaságát, hiszen már érződik a temérdek sültpecsenye illata, amely még a gondolatot is felvidíti.

- Rosszul már nem megy sorunk, - derülnek a kerékkénők is, bólogatva hozzá, - ha már a kezdet kezdetén ilyen lakomával várnak.

- Üdvözlöm kegyelmességed, örülök, hogy megtisztelt látogatásával, - üdvözli Balázs Dancsot, és Oguzt egyszerűen csak átöleli, mint akit már a családhoz tartozónak tekint.

Már érkeznek is az óntányérok. Megéheztek a vendégek, de bizony elsőként a terítéket lesik, amely csak díszítés ugyan, de ezeknek még az asztalon sincs párjuk.

- Balázs nagyvonalú vendéglátó, - beszélgetnek a fehérnépek, de azt sem igen tudják, mit kezdjenek a tányérokkal, hiszen mégiscsak legjobb a kézben tartani a pecsenyét és utána az ujjakat lenyalogatni.

Mikor ismét felhangzott kürtök hangja, amely az indulásra figyelmeztetett, a hegyek is felmorajlottak körülöttük és a lovak patája olyan dobogásba kezdett, hogy még a föld is megmozdult. Valakinek azonban mindez csak játék. A hirtelenszőke Kacsics, Zsófia úrasszony nővérének fia nagynénje hintója mellett lovagol, a derék hátast ágaskodásra ingerli. Zsófia mindezt már sokallja és rászól unokaöccsére.

- Ne bolondozz már! A lovad végül megriad!
- Ez bizony megeshet! Én azonban akkor sem ijedem meg, ha lovam egy lábon ágaskodik!

- Mi annál inkább félünk!

- Az lehetetlen! A Kacsicsok asszonyai fiaiktól soha sem rettennek meg.

Zsófia úrasszony mégis csak megijeszthette, hiszen a legény sarkantyúja beleakadt a hintó leeresztett ponyvájába.

- Hohó! Megálljatok! – kiáltja a szőke Kacsics. Álljatok meg, mert elviszem a hintót!

Mikor megállították a kocsit, azzal a többi batárt is feltartóztatták. Feltorlódtak a lovasok is és Balázs Danccsal együtt rögvest odalovagolt. Zsófia csak egy szempillantásra látta meg Oguzt, amint fia elköszön a többiektől, és egyedül indul tovább.

- Hej, Oguz!

- Lassan mendegéltek, sokat le is tértek, - kiáltja Oguz, én előre sietek!

Megsarkantyúzza lovát és úgy ült a hátason, mintha egybenőttek volna. A hátán átvetett vörös köpeny ütemesen úszott mögötte. Zsófia lopva utána, míg fia el nem tűnt a közeli kanyarban.

A szőke Kacsicsot gyorsan kiszabadították, de az összetorlódott hintók csak lassan tudtak újra megindulni, hiszen hosszasan nevettek az ügyetlen lovason, így aztán lassabban haladtak, mint azt szerették volna.

- Asszonyok, ültessétek be a hintótokba, hiszen még lovagolni sem képes! – tréfálkoztak rajta. A póruljárt fiatalembernek ugyancsak forgatnia kellett a nyelvét, hiszen ki akarta köszörülni a rajta esett csorbát.

- Hahó! – hangzott fel újra.



A vidám kurjongatásnak, állítólag az volt az oka, hogy egyesek arra voltak kíváncsiak, ugyanúgy visszhangoznak-e a hegyek Balázs birtokán, mint Dancs főispán uradalmában. Mintha mindez még nagyobb csintalanságra sarkallna egyeseket. Néhányan megsarkantyúzták lovukat, hiszen ugyancsak szerettek volna már lekászálódni a nyeregből, mások, akik az apostolok lován baktattak,

varázsütésre gyorsan megindultak, hiszen így hamarabb leülhetnek, mint társaik. Mindennek okán a reggeli rend teljesen felbomlott, de ezt senki sem bánta. A kastély kürtöse idegesen forgolódott a kapu feletti helyén, hogy észrevegye az elsőként érkezőket, és mikor megpillantotta őket úgy belefűjt kürtjébe, mintha egész lelkét bele akarná tenni.

Hallatszik már a lovak dübörgése, rikkantgatnak a szolgák, az itteni népek egymással tereferélnek, lárma és nyüzsgés, hogy az itteni cselédek sem ismerik ki magukat az udvarokon, hiszen olyan érzésük van, mintha valami ismeretlen varázslat következtében teljesen elvesztették volna tájékozódó képességüket. Igen, kérem, a hintóknak, az uraságoknak helyre van szükségük, lovaknak istállóra, a hivatlan kíváncsiskodókat odébb kell tessékelni. De ebben a felfordulásban minden addigi megszokott dolog felborul, az emberek magukról kénytelenek gondoskodni.

Az asszonyok rögvést meglelik Balázst és szőke leánykáját, a sokadalomtól megrettent Fruzsínát, aki azt sem tudja, mihez kezdjen, mikor annyi asszonyi kar öleli át. Kezét nyújtja, vagy sem Zsófia úrasszonynak, aki már régóta szorongatja, és a világ minden kincséért sem engedné el a leányt, még akkor sem, midőn mással disputál. Bizony mennyi fehérnéppel elegyedik szóba Dancs hitvese. Mindenfelé nézeget, a közeledőket és a távolodókat is fürkészi, miközben fagyos hangulata csak nő, csak nő, bár a nagyasszony mindezt leplezni kívánná.

„Micsoda szégyen” fut végig elméjén, Oguzra gondolva. „Mekkora szégyent hoz ő rám!... Fiamat már be kellett volna mutatnom a vendéglátóknak, de Oguz igencsak engedetlen! Nem bírta ki mellettem az utat, sehol sem lelem, így még hívni sem hívhatom, és össze sem szidhatom.”

- Oguz merre van? – hangzik fel Balázs hangja, és az asszony legszívesebben meg sem hallaná a kérdést.

- Biztos az apja mellett, - feleli Zsófia.

Akkor azonban megérkezik Dancs maga, de fia láthatólag nincs mellette.

- Oguz merre van? – súgja kérdőleg Zsófia férjének.

- Oguz? Nincs itt?

- Nincsen.

- De hisz itt kellene lennie!

- Elsüllyedek a szégyentől!...

- Már egy ideje nem láttam.

- Én sem. Utoljára akkor, amikor megálltunk.

Csodálkozva néznek egymásra.

- Hol van Oguz? – tudakozódik vidám hangsúllyal Balázs.

Hamarosan kiderül, a kastélyban lévők közül még senki sem látta.

- Hol van Oguz? –fut a kérdés a szélrózsa minden irányába, lefelé a lépcsőkön, az udvarokra, az ott ácsorgó szolgákhoz és az örökhöz.



Senki azonban még csak nem is sejtí, merre lehet a legény. Az egyiknek úgy tűnt, mintha látta volna belovagolni a kapun, a másik nem így emlékezik. A harmadik szerint valahol látta, a negyedik másként véli. Hiába nézegetnek a vendégek egymásra, hiába fürkészik a legkisebb szegleteket is, Oguznak se híre, se hamva.

Vártak egy pillanatot, majd egy másikat, de nem volt mit tenni még egy jókora darabot, de minden hiába.

Közben begördültek az utolsó fogatok, a kutyapecérekkel, a keréksírszók és a temérdek eb, az utolsó legényig, csak Oguz nem jött meg és senki sem tudott róla felvilágosítással szolgálni.

- Hol lehet vajon? – latolgatták az idősebbek.

Dancsnak veresedett a homloka, szerencsétlen felesége pediglen halottsápadttá vált. Balázsék riadtan jártak, keltek és bizony, könnyű volt elképzelni, mekkora zavar támadt a vendégsereg között.

Édesanyja a leghatározottabban emlékezett, mikor és hol látta gyermekét utoljára, de a többiek bizonytalansága meghátrálásra készítette, és persze senki sem hitte el, hogy a legény amott tűnhetett el, hiszen arrafelé a népek rengetegen voltak. Végül maga Zsófia sem tudta biztosan, nem látta-e Oguzt később is.

Nos, a nagy vidámságból efféle hangulat kerekedett a Várban, olyan mintha bíróági tárgyalásra készülnének. Mindenki iszkolt felfelé, a vendégeket senki sem kínálta, kedvüket sem lesték, így aztán amazoknak sem akaródzott az asztalnál helyet foglalni.

Az úton visszafelé tíz lovas vágtatott nyaktörő iramban, mögöttük ötven szolga gyalogosan, Oguzt keresve.

A várkastélyban éjjelig égtek a gyertyák, és a szolgák alig győzték hordani a világítanivalót. A megolvadt viasz is szomorúan csepegett az alátétül szolgáló tányérokba.

A fiatalembert azonban mintha a föld nyelte el. Zsófia úrasszony minden visszaérkezőt maga kérdezett ki, de a válaszok egyformának bizonyultak.

- Visszamentünk Bábaszékig, kiáltoztunk, a parasztok az út mellett kutattak át mindent, de semmilyen nyomra nem leptünk.

Zsófia most aztán tördelhette kezét. Bizony, a reggeli nap fáradt, kisírt szemű asszonyságra hullatta sugarait, és a tegnapi zavar mintha még nagyobb mértékben éledt volna újjá. A legrosszabb az volt, hogy senki sem tudta, mit is tehetne, hiszen Oguz eltűnése olyan volt, mintha megnyílt, majd elzáródott volna alatta a föld.

A Vár alatti falucska minden lakosa a hegyek, az utak felé igyekezett és a kastély szolgaserege is amott kutakodott. Balázs uraság is nyeregbe szállt és Dancs sem maradt a vendégszobában, de estére azonban eredmény nélkül tértek haza.

Csak a hatalmas tüzek világítottak a hegyekben és körülöttük fegyveres örök vigyáztak.

Elmúlt a harmadik nap is és a népek a kastély körül jártak, keltek, elbújva a rejtély és Balázs haragja miatt érzett félelmükben, és a felbőszült uraság nem talált még egy mákszemnyi okot sem haragja növekedésére. Így azután az a szörnyű helyzet állt elő, melynek eredményeként Dancsnak kellett mindenre gondolnia. Bizony benne is forrtak az indulatok.

A népek tudták, hogy ennyi harag hamarosan a felszínre tör, így jaj lészen annak, aki mindennek okozója volt és annak is, aki a legközelebb találta.

Ezen a napon két megkötözött foglyot hoztak a kastélyba. Előbb a hírnök érkezett, mely szerint Dancs szolgálai a hegyekben házikóra letek. Bementek és odabent egy öregembert és egy púpost találtak és a falon ott függött Oguz köpenye, melyet azon a baljóslatú napon keresztbe vetve viselt a hátán. Azonnal felismerték, hiszen a vörös színű, drága bőrholmi szép mintázata azonnal szemükbe ötlött. Íme, itt van, és őkegyelmessége a főispán rögvést azonosíthatja.

- Ez az, úgy bizony! – kiáltotta Zsófia úrasszony, kiragadva a köpönyeget a hírnök kezei közül, majd elfordult és könnyei úgy hullottak, mint a záporosó. – Az övé az! A zokogó asszony mintha maga előtt látta volna a keresztbe vetett köpönyeget. Ó hol van?

A hírnök alig tudott választ formálni ajkain keresztül, de végül csak kinyögte. Az öregot és a púpost megkötözték, mert a vénség önszántából nem akart jönni, csak azt hajtogatta, vigyék a ruhaneműt, tegyenek azzal, amit akarnak, hiszen ők eddig azt sohasem látták, - így aztán az öregot meg kellett kötni, talán nem is olyan ártatlanok; amaz erővel védekezett, és két szolgát ellökött, hogy a vazallusok inkább holtak, semmint élők. Már hozzák őket.

Alig tudta mindezt a hírhozó elmondani, Balázs felmordult, a vér az arcába szökött és viharként szaladt le a lépcsőn. Éppen akkor ért le az első udvarba, amikor Varcsákot és Tamást bekísérték.

Az öreg solymászra pillantott, majd tovább a legényre, de közben dühe tovább növekedett. Mindezt fokozta Zsivány elpusztítása, a tettes keresése és az, hogy Varcsák rejtegette Tamást. Ebben a pillanatban az utolsó szóig elhitte Ilok

áskálódását. E szerint a legényt áthatja a Balázs iránti ellenkezés, ha felnőtt, betyárnak áll. Az urasági robotot a pokolra kívánja, és mostanság már nyilvánosan is gyalázza ökegyelmességét. Amaz az öreg solymász mellett még inkább elsajátítja az efféle dolgokat, hiszen Varcsák csak színleg olyan, mint amilyennek látszik, ő sohasem dicséri a kastély lakóit.

Balázs csak úgy repült, felháborodása immár nem ismert határokat, keze ökölbe szorítva és senki sem tudja, mi történne, ha Dancs nem sietett volna utána, és nem csillapítaná indulatát.

- Hol van Oguz?

Tamás hófehéren álldogált, az előtte lévő embereket se nem látta, se nem hallotta.

Varcsák véresen, rongyosan, kócosan, maszatosan görnyedt, de hang nem hagyta el az ajkát. Csak szemei lángoltak, mintha mindenkit átdöfne pillantása.

- Hol van Oguz? – bődült el ismét Balázs.

- Nem tudom, - felelte röviden és csendesen Varcsák, hiszen büszkesége és a megaláztatás miatti haragja igencsak ágaskodott belsőjében.

Nem volt mit csodálkozni azon, hogy ezek a válaszok tovább szították mérgét, de leginkább Dancs jelenléte zavarta, hiszen őelőtte kapott az uraság ilyen dacos feleleteket.

- Verjétek el! Ezt a latrot! Mind a kettőt!...

Dancs, mindezek hallatán közbeavatkozott.

- Honnan szedtétek a köpönyeget?

Tamás még a kérdést sem hallotta. Varcsák azonban ránézett és aztán megadta a feleletet:



- Mondtam a szolgáknak, mikor nálunk előkerült. Tamás tegnap lelt rá a ház mellett és mindez színigaz, hiszen vele voltam. Többet nem tudok. Azt gondoltuk, hogy az urasági lovasok, akikből van elegendő, biztos valamelyikük felénk járhatott és elvesztette. Ha te találtad volna meg, a tiéd lenne.

Balázs dühében röviden felkacagott, amely azonban inkább haragos kiáltásnak bizonyult, hiszen összeszorított fogai mögül préselte ki az uraság.

- Elsőként verjétek el őket! Azonnal! Hazudik, hazudik!... A Sziklanyereg merre van az úttól! Kerékbe töretem ezeket!... A köpönyeghez nem így jutott hozzá!

Odaugrott Tamáshoz és a vállát rázta.

- Hétfőn ott voltál az út mellett, mikor a hintók elhaladtak?
- Igen, ott, - bukott ki a legényből, holott maga sem tudta mit is mondott.
- Aha!... Varcsák is veled volt?
- Igen, - értett egyet Tamás.

Dancs ismét beavatkozott és Varcsák hozzá intézte feleletét:

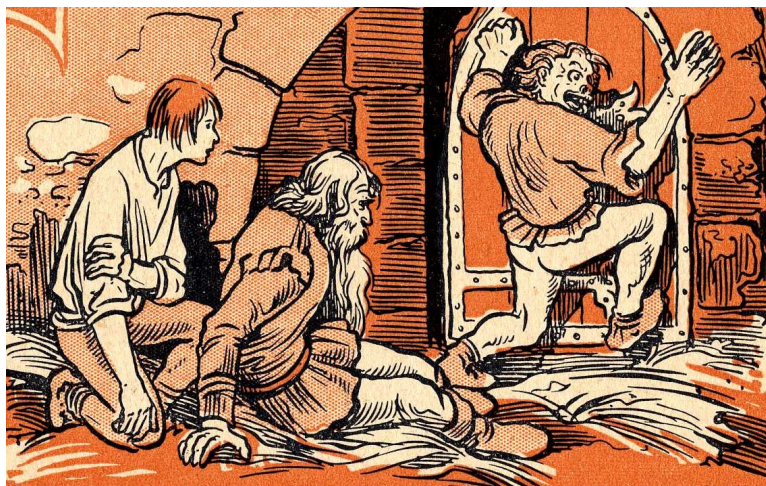
- Madarakat fogtunk hálóval arrafelé és csapdáinkban mindenféle állatokat. Meghallottuk a kürtök hangját és ez minket is az úthoz csalogatott. Ott álltunk békésen, és a kíséretből, aki akart megpillanthatott minket. Ha a zólyomi szolgák nem ismertek meg, a mi kastélybeli embereink azonban igen. Ott mentek el a menet végén mellettünk, a hordókat szállították. Még oda is szóltam nekik, hiszen kiöntötték a bort a hordókból.

A hamis tanúkra azonban hiábavaló volt hivatkoznia! A szolgák addigra az itóka jó részét megitták és bár jó kedvük kerekedett, de emlékezhetek Varcsákra. Félelmükben azonban titkolniuk kellett, hogy az ital Bábaszéken elfogyott és így azt is, találkoztak volna Varcsákkal. Őt senki sem látta, pedig mindnyájan jól ismerik és így emlékeznének is a solymászra.

Ágota újfent zokoghatott...

Varcsák maga ment, de Tamást úgy kellett belökni egy sötét lyukba, ahol irdatlan méretű ajtóval zárták be őket. Mikor később átvitték őket máshová, az új tömlöcük még szörnyűbbnek bizonyult és Tamás tehetetlenségében körmével kaparta a börtön nedves sziklafalait.

Még ugyanazon a napon belökték közéjük Zsubort is, aki odalent úgy viselkedett, mintha elment volna az esze. Varcsákot és Tamást is alig ismerte meg, de később kissé megnyugodott. Ez azonban nem tartott sokáig, és kezével kezdett hadonászni és rikácsolni.



A púpos kézmozdalatait a sötétben nem láthatták, a hangból semmit sem értettek, hogy Zsubor arról beszél, miként tört ne egy falkányi szolga és mi módon forgatta fel fenekestül a házikót. A kutakodásnál Balázs és Dancs is jelen volt. Varcsák és Tamás azonban mit sem értett mindebből.

Ugyanakkor elcsodálkoztak, hiszen kisvártatva elővezették őket a barlangból. Odakint Balázs egy darabka díszes bőrszíjat mutatott nekik.

- Felismered ezt Varcsák?
- Nem láttam ez idáig.
- És te semmirekellő?
- Nem, - felelte Tamás reszketve.
- Varcsák! Hiszen nálad találtuk a galambdúcban!
- Lehet, de akkor sem tudom, miként kerülhetett oda, - válaszolta Varcsák,

de többet nem mondott, hiszen Balázs szavainak hallatán meglepődött.

Ezüstözött kengyelt nyomtak az orruk alá, melyre a méhkaptárok mellett akadtak rá. Igen, Zsubornak kellett tanúskodnia és meg is tette, hiszen a szolgák valóban ott letek rá.

Varcsák elfehéredett. Bizony nem félelmében, hanem mérge jeléül. Arról, mit is gondolt, csak Tamásnak beszélt, mikor ismét a tömlöcben voltak:

- Tamás, valaki a gonoszság útjára terel minket!

A fiúval azonban nem osztotta meg maradéktalanul gondolatait.

Ágota azidőtájt már sírt, rítt, mint a záporosó, hiszen az öccse elfogásáról szóló hírek Rétfalvára is eljutottak. Kezét tördelte és egész nap a faluból nézte nagyapjával a Vár magas falait, de amoda nem merészelt volna felmenni, így nem is ment.

Metód nagyapó tovább már nem győzte. Hallgatagon üldögélt a házikó előtt, hosszasan kővé dermedve és azt sem akarta elhinni, hogy sötétedik, vagy éppen a felkelő nap sugara cirógatja fűrtjeit. Az öreg már nem volt képes bármivel is törődni. Ősz szemöldöke alól megfáradt szemei egyre a falakat fürkésztek, de semmit sem látott. Kezét sem volt képes megemelni, hogy kitapogassa, mellette van-e a szomorkodó Ágota.

Nagyapó örökre elaludt, oly hirtelen, hogy szemét sem zárta le.

Ágotának majd megszakadt a szíve.

A tömlöcben senyvedőknek addig volt még elfogadható dolguk, amíg Dancs és felesége Balázsnál vendégeskedett. Egy hét telt el és végül ők is hazaindultak.

A kalitkákat és a kutyákat a szekerekre rakták és az élen haladó lovasok lassan megindultak. Vadászatban részük nem volt, sólymot nem röptettek, számszeríjat fel nem ajzottak. Még Balázs értékes madárházát sem tekintették meg. Zsófia úrasszony lefogyva, kisírt szemmel kászálódott be a hintóba, a férfiak lesütött szemmel dugták lábukat a kengyelbe. Felnyikorogtak a fogatok, valamilyen szomorú hangot hallatva. Mintha a kerékkénők teljesen elfeledkeztek volna a feladatukról...

A kapu felett álló kürtös ajkához emelte harsonáját, tüdejét levegővel megtöltötte, de ki már nem fújta. Semmilyen parancsot nem kapott, de magában mégis úgy határozott, a kürtnek némának kell maradnia, hiszen nem szükséges most a népek figyelmét felkelteni, főleg nem Balázs uraságét. Jobb semmit sem tenni, mint valamit helytelenül.

Dancsék távozása és a kürtös, mintha valami furcsa hétnek lett volna a kezdete. Először az emberek is elnémultak, a rettegéstől, majd furcsa történeteket kezdtek suttogni, hiszen sehogyan sem tudták megmagyarázni Oguz eltűnését. Annyi mindenfélét kiötöltek, hogy azt még csak el sem lehet képzelni. Varcsák bűnösségében először senki sem hitt, de egyéb esemény hiányában az emberek is a vállukat rángatták, hiszen a világon bármi megeshet.

Ezekről, a dolgokról azonban nem ildomos hangosan beszélni, hiszen Balázs mindent megtud, aztán mindenkit kifaggat és egyáltalán nem kellemes senkinek, ha az uraság hivatja. Elnémultak hát a népek, elnémult Ágota is. Sírna, de már nem tud, hiszen a könnyei is elapadtak.

A szomszédos völgyben, a Vártól északra az itteni asztalosok furcsa oszlopokat ásnak be a földbe...Maguk sem örömmel teszik, és az arra igyekvők el is fordítják tekintetüket.

Másokkal ellentétben, Ágota nem néz másfelé, hiszen ő arról szeretne meggyőződni, igaz-e hír, mely szerint Tamás holnap tényleg búcsúzik a világtól és ifjú életétől.



IX.

Mikor az eddig hiányzó vendég egyedül érkezik meg, hiszen a környékbeli hegyek nem mindenkit falnak fel

A Bozóki kolostor közelében lakozó jobbágyok szerették Laurencius atyát, még akkor is, amikor a fráter az adót jött begyűjteni. Nem azért, mert kevesebbet kért volna, mint a többi bozóki papocska – neki az elvártnál is több csirkét és gabonát adtak – de szépen tudott mesélni és mindenkihez kedves volt.

Szénavárba érkezvén, mindenki szívesen fogadta.

Hiába, no, három napja hordják már az itteniek a tojást, a libát, a borsót és a fogolymadarat, de mikor beteghez hívták, Laurencius mindent félretett és azonnal lóra ült. Gyermekeket keresztelt, az elhunytak sírját felszentelte, és örömmel elegyedett beszédbe mindenkivel. Igen jó memóriával áldotta meg ökelmét a Teremtő, így aztán még egy év múlva is emlékezett minden tereferére.

Mostani látogatásán felbuzdulva, a környékbeli asszonyságok arra gondoltak, jó lenne az atyát elhívni egy ismeretlen fiatalemberhez, aki Fülöpék majorságában haldoklik. Nem tudják, kiféle, miféle, az eszmélete elhagyta, mikor ma a pásztorok ráleltek, de Laurenciust olyan embernek ismerik, aki bizonyosan megvizitálná a szerencsétlent.

Laurencius meg is érkezett. Mikor megpillantotta az aléltan heverő legényt, annak ezüstgombos kabátját, a szakadozott ruházaton éktelenkedő sárfoltokat, értékes sarkantyúját, elhallgatott.

- Gyorsan ponyvát és négy markos legényt! –parancsolta Laurencius.



Mikor az ismeretlent a faluba vitték, sokkal több fiatalember sereglett köréjük és amazok igencsak csodálkoztak, mikor Laurencius az egyik öregasszonyt megkérte, vegyen elő mindenféle ruhaneműket, takarókat. A pap maga mosta le a legényt, aki addigra időnként kinyitotta a szemét, majd azonnal be is zárta,

mikor a fráter, a bort nem sajnálva, azt a rongyokra öntögette, majd jól rácsavarta a legényre.

Miután végeztek, két ló vontatta szekéren vitték a szerencsétlent a Bozóki kolostorba.

- Ki az, akivel ennyit törődik, - kíváncsiskodtak többen.
- Azt én is szeretném tudni, - felelte Laurencius.

No, ezen aztán sokáig tűnődtek Szénaváron.

A bozóki atyák is lamentáltak eleget, mikor meglátták a legényt. Ruházata alapján arra gondoltak, hogy a kolostorban gondoskodnak róla, hiszen, bár a földművesek lakta faluban leltek rá, de az ismeretlent hidegrázás, tudatvesztés gyötri.

A papok türelmesnek bizonyultak. Az orvostudományban is jártasságra tettek szert, akkor, amikor mások erről még semmit sem tudtak, és növényekből készítettek gyógyító főzeteket. Úgy gondolták, a hideglelés sem olyan ártalmas a legény számára, mint annak végletes kimerültsége. Majd elmesél mindent, miként került ebbe az állapotba, ha végre magához tér.

Másnapra kissé megszínesedett az ismeretlen arca, de a fáradtság megtette a magáét és úgy elaludt, hogy estig sem tért magához.

Laurencius volt a soron a beteg mellett, ott ült hát és csöndesen ábrándozott, mikor a vendég felébredt.

- Hol vagyok? - emelkedett fel, tágra nyitott szemmel.
- Bizony jó helyen, - mosolyodott el Laurencius és jámbor arca megnyugtatólag hatott a megriadt fiatalemberre, aki másodjára már nyugodt hangon szólalt meg.

- Hol vagyok?
- Bizony, nem odahaza, hanem a Bozóki kolostorban.
- Hol?
- Nálunk, a bozóki papoknál.
- Messze van a várkastély?
- Balázs uraság várkastélya?
- Igen...
- Bizony, messze.
- És Zólyom?
- Hát az még messzebb.
- Hogy kerültem ide?
- Azt mi is mindnyájan szeretnénk tudni.

A legény elhallgatott és emlékezetét próbálta felfrissíteni.

Mindezt Laurencius kihasználta és ő kezdett kérdezősködni.

- Hova valósi vagy?
- Zólyomi vagyok, de most a Várban kellene lennem.
- A Zólyomi várkastélyból jöttél?
- Igen.
- Mi a neved?

- Nekem?
- Igen.
- Dancs-Kacsics Oguz.

A pap ajkáról eltűnt a mosoly, és ha még álmodozott is volna, rögvest felhagyott vele.

Oguz rövidesen elmosolyodott, mikor Laurencius arcára pillantott. Miként is lehetne másként, hiszen a név még mindig ott visszhangzott a pap fülében.

- Őkegyelmessége, a zólyomi főispán rokona Önnek?
- Az apám

Minderre Laurencius felemelkedett székéről és hosszú időbe telt, mire a jóságos mosoly visszatért arcára.

Dancs-Kacsics Oguz ettől fogva már a rávetett szívélyes pillantásoktól is gyógyulásnak indult, melyekkel az atyák néztek rá. Bizony, ilyen értékes vendégre nem számítottak.

A pislákoló gyertyák és a tűzre vetett hasábok lángja újjáéledt, hiszen akinek módjában állt, örömmel eljött és ki kellett választani kettőt a legjobb lovasok közül, akiknek készen kellett lenniük a csillagok fényének halványulására, azaz a hajnalra. A Zólyomi kastélyban bizonyosan szomorúság és bánat uralkodik, melyet mihamarabb el kell oszlatni.

A lovakat nem szükséges kímélni, a küldöttek gyalog nem jönnek haza, még ha a hátasokkal bármi is történik.

Bizony, alapos gondoskodásban volt Zólyomban részük. Zsófia úrasszony együtt üldögélt velük és hetedszer is arról faggatózott, de még evés közben is, valóban az ő fia van a Bozóki kolostorban és tényleg ő adta-e a küldöttek kezébe az ezüstgombot és a kabátot és igazán jókedvű-e. Miként lelt rá Laurencius, milyenek voltak a lovak, miként vitték a ponyván a kolostorba. Esett akkor, vagy sem, és tényleg tudják-e a papocskák az elixír készítésének receptjét.

Zsófia asszony igazából legszívesebben lóra ülne, de most otthon kell hagyni a legendás lándzsákat, a hintókat, a kalitkákat és persze a kutyákat is. Írnokra sem volt szükség, sem zenészekre, csak néhány lovasra, akiket maga Dancs vezetett.

Kinek jutott ugyanakkor az eszébe, a nagy vidámság közepette, hogy hírnököt küldjön Balázs urasághoz? Ki törődött az ottani Vár nedves tömlöcében senyvedő három emberrel, már ha azok még gyötrődnek egyáltalán.

Dancsnak is mindez csak Bozókon ötlött elméjébe, a haragvó Balázs, akinek bensőjét a düh emészti, avégből, hogy éppen akkor kellett mindennek megtörténnie, amikor a büszke Kacsics nemzetség belép a Vár kapuján és egyúttal családba.

- Gyerünk a Várba! – kiáltotta el magát, de azonnal még nem indulhattak.

Oguz valamiképpen felkászálódott a lovára, hiszen a hintóban nem akart utazni.

Így történt aztán, hogy a Vár kapuja előtt két görnyedt, támolygó alakkal találkoztak. A lovasok láttán amazok megálltak és felnéztek.

Dancs azonnal felismerte Varcsákat és Tamást.

- Megálljatok! –szólalt meg a főispán.

Amazok sóbálvánnyá dermedve ácsorogtak.

- Hová mentek? - kérdezte az egyik szolgát.
- Bizony, az utolsó útjukra visszük őket...

Ennyi volt a felelet, de a többi Dancs kitalálta. Kissé megreszketett, hiszen majdnem késve érkeztek.

- Oldozzátok el őket, - parancsolta fennszóval és leugrott lováról.

Varcsák akkor emelte fel fejét. Nem maradt egy csepp ereje sem és mikor levették köteleit, lábai megrogytak. Kezét sem bírta felemelni, hogy Tamás vállát megragadhasa. Egyikük sem volt képes feleszmélni.

- Nem vagytok bűnösök, már tudom, a hajatok szála sem görbül meg. Igaztalanul gyötörték meg benneteket, de ezt most jóvátehetjük...

Ebben a pillanatban kiáltás harsant fel. Átható és éles, mint a kés. Úgy vágott bele a csendbe, mint egy szablya és mindnyájan összerезzentek, még Dancs is, hiszen lábához egy alak borult és átkarolta.

Ágota volt az.

Tamásnak még örüvendezni sem maradt ereje, hiszen fel sem fogta a történeteket. Értetlenül, vagy inkább ostobán bámult Dancsra, a nővére és a körülöttük álló emberekre.

- Vigyétek őket pihenni, vendégeink lesznek a kastélyban, mindaddig, amíg nekik tetszik, - határozott Dancs és gyalog lépett be a kapun.

Nagy örömet hagyott maga után, de odabent is boldogságot lelt. Balázs majd elolvadt. Rövidesen táncra penderült az egész udvar, a folyosók, a szobák. Balázs felesége felkiáltott, majd átölelte Oguzt. A kulcsár rögvést kinyitotta a pincéket. A szakácsok a tűz körül kezdtek sűrögni, forogni. A vendégasztalnál vidám hangulat uralkodott el. Csak akkor támadt csend, midőn Oguz a történet elmesélésbe kezdett

- Eltűntem a sűrű bokrok között, ez az igazság... Amikor lovam bevágatott, éppen akkor ugrott ki az útra valamiféle alak. Vállán átvette állatot cipelt. Milyen állat volt, nos, azt nem tudom, az emberre sem emlékszem, csak annyit tudok, hogy gúnyosan hahotázott a hátam mögött. Ezzel megijesztette lovamat, majd félreugrott és elszaladt a fák irányába.



Ott hatalmas tölgyek álltak, ez volt a szerencsém. A lovam nyakára borultam és kezdetben azt sem tudtam, merre vágatunk, csak azt éreztem, hogy a köpönyegem beleakad az ágakba és leszakad a vállamról. Az övem is elszakadt közben. A sűrű bokrok miatt a lovam semmit sem látott. Megörültem, amikor egy tisztásfelére értünk. Nem bizonyult nagynak, hiszen újra a sűrűben találtam magam és minden elsötétedett. Szerencsére lábam kihúztam a kengyelből, és miután leestem, a lovat többé nem láttam. Nehezen szedtem össze magam. Semmilyen irányt nem bírtam kivenni, így mérlegelés nélkül elindultam valamerre. Milyen messze hurcolt a lovam, nos, ezt nem tudom, de bizonyosan, hogy ellenkező irányba mentem és nem arra, amerre szerettem volna. A sötétben megtettem egy darabka utat. Közben hallottam a kürtök hangját, de furcsa módon úgy visszhangzott, hogy pont másfelé mentem. Közben az volt az érzésem, helyes irányba tartok. Virradatra már messze jártam és talán délig gyalogoltam. Akkor kicsit lepihentem és el is szenderedtem, így a hideg, az esti hűvöse riasztott fel. Már sötét volt és az éhség is legyengített. Kisvártatva ismét meghallottam a kürtöket. Ekkor rosszul döntöttem, hiszen a hangokat a másik irányból véltem felfedezni, de igencsak érthetően. Talán jobb lett volna, ha semmit sem hallok. Tartanom kellett volna magam az addigi irányhoz, de a kürtök vonzottak és reggel visszafelé indultam el. Nehezemre esett a járás, már alig vonszoltam magam. Délajt kutyaugatásra lettem figyelmes és három kunyhóra leltem. Vadászok és madarászok éltek ott, de most csak az asszonyokat és a gyermekeiket találtam odahaza. A férfiak három napig nem tértek haza, amíg ott várakoztam és később is csak rövid időre. Később arra gondoltam, hogy az itteni vidéken már biztosan keresésemre indultatok. Úgy képzeltem, hogy a kutatás közben felriasztjátok a vadat és a vadászok jó zsákmányra lelhetnek, melyről nem akarnak lemondani. Végül a harmadik nap magam indultam el, de megint eltévedtem és még három napig sehová sem értem el. A többire nem emlékszem, arra sem, mi módon lelt rám Laurencius atya.

- De miként kerülhetett a köpönyeg Varcsák házához, hiszen az éppen az ellenkező irányban van?

- Ezt már tényleg nem tudhatom, - felelte Oguz.

- A köpönyeget még csak megérteném, - kapcsolódott be a beszélgetésbe Dancs. – Valaki megtalálhatta, majd később el is veszthette. A méhesben meglelt sarkantyú esete azonban különösebb, hiszen erről az ottlakók nem tudtak, és én hiszek nekik.

- Hm, - tűnődött Balázs.

- A köpönyegről azt mondták, hogy arra ők bukkantak rá és ezt mondhatták volna a sarkantyúra is. Nekik mindegy lett volna, és nem állt volna érdekükben, hogy a sarkantyúról azt mondják, nem látták.

- Ez igaz, úgy tűnik hát...

- Ez egészen bizonyos.

Ezen a kérdésen azonban tovább nem tűnődtek, emígyen a fejük sem fájdult bele, hiszen vidám pillanatok vártak rájuk.

Zólyomból megérkeztek a vendégek, ugyan kevesebben jöttek, mint múltkor és akkora lárma sem kerekedett, de a kastély így is feléledt. A felhők mögül a nap is végre megmutatta magát, hiszen eddig inkább csak esőben lehetett részük. Az éjjelek is vidámabbá váltak, elvégre a fények reggelig nem aludtak ki. Az, hogy mekkora öröm honolt az ódon falak között, nos azt könnyű elképzelni.

A sólymokra is sort kerítettek; Dancs szeme felragyogott az örömtől, mikor átvehette az értékes ajándékot.

Felzengtek a völgyek a kutyák ugatásától, a vágató lovak lármájától lett hangos minden és a kürtök is dallamokat adtak ki magukból, egyszóval vidám zsidongás uralt mindent.

Balázs is csak egyetlen alkalommal komorult el az utóbbi napokban. Összefutott Varcsákkal és az öreg solymász kurtán, furcsán felelt az uraság kérdésére. Hja, kemény legény volt ökelme. Máskor akár rosszul is járhatna, de Baláznak mostanság nem volt ideje bosszankodni. Az ünnepségeket kellett befejezni Oguz és Fruzsina eljegyzésével egyetemben és mindez akkora örömmel töltötte el, hogy mérgéről könnyű szívvvel megfeledkezhetett.

Tamás azonban kissé szomorkás volt a vadászatok idején. Eljöttek hozzá az itteni szolgák, lovat adtak alá, de kötél nem volt náluk, amivel megkötözhetnék. Nyeregbe kellett szállnia és a kastélyba lovagoltak. Ott öltöztetni kezdték, és a solymászok által viselt sapkát nyomtak a fejébe.

Oguznak az a furcsa ötlete támadt, hogy Tamást elvinné solymászként, legalább az itteni vadászatokra. Ki az, aki nem teljesítené az efféle kérést?...

Oguz sólymát vitte, de szomorúság töltötte el szívét, hiszen a Sziklanyereg nagyon a szívéhez nőtt. Ki tudja, kire gondolt inkább, Varcsákra, vagy netán Zsuborra?...

Oguz jó embernek bizonyult – inkább kért, mint parancsolt. Bizony addig Tamás sem tudta, mi a megbecsülés, mikor Dancs-Kacsics Oguz, az országrésznyi terület eljövendő főispánja odalép hozzá és megkérdezi:

- Tamás, leülünk egy kicsit?

Vagy:

- Hazamegyünk?

Bizony, Tamásnak jó dolga volt.

Ágota sokszor eljött Rétfalváról, a kapunál mutogatott az Oguz mellett poroszkáló lovasra és mondogatta:

- Igen, az Őkegyelmessége sarkánál lovagoló legény, ez a fiatal, jóképű solymász az én öcsém! Az ő ruhái a legcsinosabbak! Ő az, aki rám mosolyog...

Addig járkált a várkapuhoz, amíg ott nem marasztalták. Zsófia úrasszony, aki már tudott a leánykáról, egy ízben odalépett hozzá és onnantól fogva nem eresztette el maga mellől. Jó mosónő lehet belőle, ha nem itt, akkor Zólyomban, hiszen amott is szükség van dolgozó leányokra. Mit kívánhatott Ágota ezek után? Bizony semmit.

Ágota sem óhajthatta volna másképp, ami most esett meg.

Mikor Oguz éppen felszállni készült lovára, az első udvaron, hirtelen leugrott hátságáról és az egyik ember után kezdett iramodni. Megragadta az ismeretlent és kiáltozásba kezdett:

- Ez ő!... Ő ijesztette meg a lovamat és nyomorúságomban kinevetett! Ő az!

Előugrottak a szolgák, a kastélyban dolgozó mesterek és mire Ilok felocsúdott, már az örök markában találta magát.

- Mikor rávetettem pillantásom, rögvest emlékeztem őrá! – állította Oguz. – Akkor nem figyelhettem meg jól ökelmét, milyen sebhelyek éktelenkednek az arcán, de most, mikor megpillantottam, hirtelen minden megvilágosodott.

Hiába tiltakozott Ilok, rögvest a tömlőcbe vetették.

A második, vagy talán a harmadik napon a kastély küldötte zavarta fel Varcsák házikójának csendjét. Bizony, az öreg solymász tekintete elsötétedett, mikor megpillantotta az érkezőt.

- Hát te minek jöttél, he?

- Balázs küldött Önhöz.

- Hozzám?

- Igen.

- Nos... jobb lesz, ha tőlem semmit sem akar az uraság.

- Talán nem is óhajt semmit, - állította a küldött.

- Akkor mit keresel itt?

- Talán Önnek kellene kérnie valamit az uraságtól.

- Akkor nem kell mennem, hiszen én semmit sem akarok Balázstól!

- No, akkor jöjjön csak és közölje vele személyesen. Ilyen válasszal haza nem mehetek.

Mit volt mit tenni, Varcsáknak mennie kellett, ha akarta, ha nem. A ráncok nem tűntek el az arcáról, mikor Balázs, se szó, se beszéd átölelte őt.

- Neheztelsz rám Varcsák?

- Öreg vagyok már ahhoz, hogy a világon bárki ellen is zúgolódjak, kegyelmes uram.

- Tehát akkor haragszol, ugye?

- Ehhez én már idős volnék, méltóságos úr.

- Mit mondasz Ilokra?

- Valamikor mondhattam volna, hiszen volt rá okom, de akkor nem mondtam, és most sem fogok.

- Varcsák, hiszen én már mindent tudok, - folytatta Balázs. - Már régóta haragszol rá és leginkább azért, mert segítőtársadként titokban elpusztította sólymaidat, azokat, melyeket te tanítottál be.

- Ezért megkapta a magáét.

- Tudom Varcsák. Megjelölted az arcát és kihajítottad őt, de nekem ezt nem említetted.

- Mikor eltávolítottam, akkor már nem volt okom, hogy mindezt elmondjam kegyelmességednek.

- Én már ezzel is tisztában vagyok. Ilok bevallotta, hogy a köpönyeget meg a sarkantyút ő szedte fel, és a házad mellett rejtette el. A kutyáid ismerték őt és Zsubor akkor sem hallotta volna meg, ha az ebek csaholni kezdenek!

- Ezt már régóta tudom, méltóságos uram!

- Hogyan?

- Úgy van, amint azt megmondtam.

- Honnan tudtad?

- Ismerem őt.

- Miért nem mondtad nekem?

- Én soha nem mondok olyat, amit nem tudok bizonyítani, méltóságos uram.

- Férfi vagy Varcsák, és ne neheztelj rám, hogy igaztalanul vádoltalak... Mondd meg, mit tennél Ilokkal!

Varcsák hallgatott.

- Mondd meg és minden úgy lesz, ahogy azt akarod.

- Ha a méltóságos úr még egyszer megígéri, úgy lesz, ahogy én azt akarom, akkor elárulom.

- Megígérem Varcsák. Csak mondd.

- Akkor azt kérem, hogy haja szála se görbüljön és engedjék ki a tömlőcből még ebben a pillanatban. Még azt is kérem, hogy többet ne közelíthessen hozzám, és ne mondhasson mindezért köszönetet!

Csend támadt ezekre, a szavakra. Néznek, csak néznek az uraságok, és talán arra gondolnak; van-e olyan ember közöttük, mint Varcsák, az öreg solymász. Ki tudja, kitalálták-e a választ a kérdésre.

- Minden úgy lesz, ahogy akarod, - rikkantotta ünnepélyesen Balázs uraság, – más kívánságod nincsen?

- Nincs, méltóságos uram, - felelte a solymász.

Örült, hogy elengedik. Ilyen gondolatok forogtak elméjében, mikor kilépett a kapun és még csak körbe sem nézett. Mit is kívánhatna még? Több volt neki, mint bárki másnak. Szabad volt, az intéző soha nem hajtotta robotra, a sáfár sem kiabált vele. Úgy érezte, neki senki sem parancsol. Övé voltak a völgyek, a hegyek, a patakok, a rétek és a sziklák is. Hatalmas volt az öreg birtoka, úgy bizony. A Sziklanyereg nem Balázsé volt, hanem az övé, és abból az uraság csak keveset láthatott. Neki nyíltak a virágok, neki énekeltek a madarak. A szél is az ő fűtjeit cirógatta, neki hajladoztak a tölgyek és bükkök. Mit kívánhatna még, hiszen neki több volt, mint másoknak...



Minden igaz embernek eljön a búcsúzás ideje és jó annak, aki igaz barátoktól búcsúzhat el

Hamarosan elbúcsúzott Dancs és felesége Zsófia. Mindez az eljegyzés után történt, szívélyesen elköszöntek, és örömmel hagyták a Várban Oguzt, addig, amíg a fogolymadarak és a vadkacsák repülni nem kezdenek.

Ennek is eljött azonban az ideje. Megsárgultak a levelek, lehűlt a levegő, majd megérkezett az első fagy és a hó is.

Elérkezett az idő Oguz hazamenetelének és ez szomorúnak bizonyult, elsősorban Tamás számára.

A legény régóta tudta, Zólyomba költözik, hiszen Ágota már hosszú ideje ott szolgál. A nővérét Zsófia úrasszony vette magához. Mindezek ellenére Tamás nehéz szívvel készülődött az útra.

- Talán nem akarsz velem jönni, Tamás? – faggatózott Oguz.
- Örömmel jövök, de...
- Mit kívánsz?
- Szeretnék még egyszer egy, vagy két napra Sziklanyereghez elmenni, kegyelmes uram.
- Akkor bizony csak menj. Holnapután indulunk, és addig azt teszel, amit akarsz.

Varcsák éppen az ól tetejét javította, és kíváncsian jött elő, hiszen el sem tudta képzelni, mi történhetett Zsuborral. A púpos rikoltozni kezdett, hozzá a lábával verte a földet. Mindezt akkor művelte, amikor valami szokatlant pillantott meg, vagy örvendezése jeléül.



- Eljöttem még egy-két napra, - mondta Tamás és bizony ő nem örvendett annyira, mint Zsubor.

Zsubor is elszomorodott azonban, mikor mindent megtudott.

Másnapra az égbolt is elszürkült, a hegyek fölé lassan köd ereszkedett és hébe-korba egy, egy hópihe is szállongott.

- Szép telünk lesz, - jövendölte Varcsák.
- Önöknek igen, de nekem milyen lesz? – tette hozzá Tamás.
- Neked minden teled szép lesz, halálodig. Dancs nem olyan, mint Balázs, emberségesebb és még Baláznál is olyan dolga van a solymásznak, mint hálnak a vízben.

A kutyák felvonítottak, de csak röviden, aztán morgásba kezdtek.

- Biztos megláttak valamit, - jegyezte meg Tamás, de sokáig nem törődtek azzal, mi történhet odakint. Végül Varcsák felállt és kinyitotta az ajtót.

Mikor kitárta, egy lépést tett meg hátrafelé, hiszen az ajtó előtt jól megtermett medve ácsorgott és az öreg solymász szemébe lesett.

- Te szörnyeteg! Mennyire megijesztettél!...
- Péter!... A mi Péterünk!...- rikkantotta Tamás és kiszaladt az ajtó elé.
- Ne menj oda hozzá! – szólt neki Varcsák. – Már nem olyan, mint régen.

Mindebben volt igazság. Mikor Tamás kifutott, Péter felemelkedett és morgásba kezdett.

- Na mi van Péter, eljöttél minket meglátogatni?

Péter egy pillanatig himbálta magát, majd Zsubor felé indult, megnézve őt, aztán Tamáshoz ballagott, megszagolgatta és jól képen is nyalta. Lassan megfordult és elindult a hegyek irányába tartva.

A férfiak akkor fedezték fel, hogy a medvét társaság várja. Kicsit távolabb egy nőstény és három medvebocs áldogált. A bocsok Péter felé iramodtak, de ő nem állt meg. Céltudatosan ballagott, hátra nem pillantva, családját vezette a hegyekbe.

Hosszan bámultak utána, még akkor is, amikor eltűnt a szemük elől. Varcsák végül megszólalt:

- Tamás!
- Igen?
- Péter megérezte, hogy elmész, ezért eljött búcsúzni.

Tamás nem felelt minderre. Nagyon sajnált mindent, amit maga körül látott, olyannyira, hogy szégyenkezni kezdett. Végül erőt vett magán, amennyire csak tudta, hogy ne árulja el megindultságát.

Később is sokszor eszébe jutott Péter, akkor is, amikor a legény már jó helyre került. Oguz esküvője és az öreg Varcsák halála után is, midőn ő lett a Zólyomi várkastély leghíresebb solymásza és mikor már úgy élt, mint hal a vízben, ahogy idős tanítómestere mindezt megjövendölte.



Tartalomjegyzék

I. Mi volt valójában a legértékesebb, hatszáz esztendővel ezelőtt őkegyelmessége Balázs úr Várának kastélyában	2
II. Metód nagypapa, Tamás és Ágota unokák, a kislány, aki félelmében sírt Balázs haragjától	9
III. Magány a végtelen hegyek között, csodálatos dolgok a Sziklanyereg alatt és legcsodálatosabb a jóakarató ember	22
IV. Az első napok a solymásznál, bölcs madár, bölcs állatok és jó barátok az ismeretlen világban	34
V. „Hitemre...” Nehéz eskü és ezt a nehéz esküt Metód nagypapának kell kimondania	40
VI. Hívatlan vendég járt a Sziklanyereg alatt, ott, ahol a hegyekben csak Varcsák parancsolhat.	52
VII. Balázs sem mindig viselkedik vadkan módjára, és a megrettent Tamásnak sem kell mindig félnie	58
VIII. Mikor a vendégek egy kivételével érkeznek meg, hiszen a végtelen hegyeknek se vége, se hossza	62
IX. Mikor az eddig hiányzó vendég egyedül érkezik, hiszen a környékbeli hegyek nem mindenkit falnak fel	73
X. Minden igaz embernek eljön a búcsúzás ideje és jó annak, aki igaz barátoktól búcsúzhat el	81





JOZEF CÍGER HRONSKÝ

Szlovák író, 1896-ban Zólyomban született és 1960-ban Argentínában hunyt el. Tanárként kezdte pályafutását, később a Matica Slovenska (Szlovák Anyácska) szervezet keretein belül, tisztviselőként, később titkárként tevékenykedett Túrócszentmártonban. 1945-ben emigrált és Argentínában telepedett le. Legszórakoztatóbbak azok a kisgyermekeknek szóló meséi, amelyben állathősök játsszák a főszerepet. „A Bátor Nyuszika”, a „Bátor Nyuszika Afrikában”, a „Három bölcs kiskecske”, „Tölgyecske és Bükköcske”. Népmesékből készített gyűjteménye a „Napraforgó” címen látott napvilágot. Az ifjúság számára írt történetei közül a legismertebbek „Az elásott kard”, „A budatini Forgács uraságok”, és a „Solymász Tamás”. Gyermekkoráról több elbeszélésben emlékezik meg, melyek a „Szerencse szekeren” címen jelentek meg.

A mű eredeti címe: Sokoliar Tomáš

Írta: Jozef Cíger Hronský ©

Illusztrálta: Jaroslav Vodrážka ©

Kiadta: Matica slovenská, 1937-ben Túrócszentmártonban (Turčiansky Svätý Martin)©

Fordította: Papanek László ©

